

မန်ကျင်းမြှေ

၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ

အင်းတော်ကြီး ရီးအောင်နှုန်းနယ်မြေ

ပျော်ရွှေ့:

❖ အင်းတော်ကြီးနိုင်အင်းနယ်မြေ -
(ပါတ်ပုံ-ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာန)

ငါးကြီး:

❖ သစ်တော်များနှင့်ရေသယံဇာတ

သတ်မှတ်ချုပ်မှု:

❖ သစ်တော်သတ်များ တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တော်
တွက်ပစ္စည်းများပစ်းဆီးရပိခြင်းသတ်များ

သစ်တော်ပုံးကြော်ချုပ်မှု:

❖ သဘာဝဘေးဒုက္ခသုတေသနများ ရေဝေရေလဲ
ဒေသသစ်တော်များ - ဦးမြိုင်သန် ဗျိုလ်ချုပ် (မြန်)

❖ ဒီဇင်ဘာသစ်ပျိုးများ၏ ရှင်သနမှုအခြေအနေ
- ဦးမြိုင်သန်ဖွေ့ဗြိုင် ဦးအောင်

အမြဲးသာသံမျှမျိုးရာဂ်ဝိုက်မှု:

❖ AFoCO RETC မှ အောင်ရွက်လျက်ရှိသော
သစ်တော်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ - AFoCO

❖ ပြန်လည်သုံးသပ်သစ်ပြုဖွံ့ဗြိုင်သော သစ်လုံး၏ ထုထည်
ကို တွက်သည့်ပုံးသေနည်း - တက္ကသိလ်ဆရာတစ်ဦး

❖ ကျွန်ုတ်နှင့် လူမှုဖလုံးရေးအဖွဲ့
- ဗောဓိပွဲ(သစ်တော်)

❖ အောက်မေးဖွဲ့အတိပြီးသော စာဖွဲ့တစ်လုံး
- ဗောဓိပွဲ

❖ ကမ္ဘာတေးနှင့်ရွှေ့ကွားနှင့် ၂၀၂၃ - ဒေါက်တာ သော်းနိုင်း

❖ ကျွန်ုတ်အကြောင်း တစောင်းတောင်း
- ဝင်ချမှု(အပျိုးသာသံဆရာ)

ဘဝတစ်ငြောက်မှု:

❖ ကျွန်ုတ်ငယ်ငယ်က - အောင်(သစ်တော်)

❖ သစ်တော်စိုက်ခင်းသမားတစ်ယောက်ရဲ့ဘဝ
အစိတ်အပိုင်းများ(၂) - အောင်ကျော်း (ကျေ)

❖ သားငယ်လေးရဲ့ မွေးရပ်မြေး(၂) - ဦးရွှေ့ဗြိုင်(ဤ)

❖ လူနှင့်အောင်နယ်ပြေလေ့လာရေးဆင်း - သိန်းတွေ့ဗြိုင်

❖ ကျွန်ုတ်နှင့်ရွှေးချေလီချိုင့်ဂုဏ်းဒေသ
- ဗောဓိပွဲ(သစ်တော်)

မျက်နှာ့ဗုံး:
၁-၆
၁၅-၁၇
၃၂-၃၄
၈-၉
၉-၁၀
၁၃-၁၄၁၅
၁၈-၁၉
၂၀-၂၂
၂၉-၃၀
၄၆-၄၈
၄၄-၄၅၄၉
နာမာဏ္ဍာ
အများ / အစွဲးကြော်ချုပ်

❖ ချောင်ယ် နှုတ်ဆက်ခဲ့ပါတယ်(၂) - တင်နီး

J2-J6

❖ ဒေသခံပြည့်သူအစာအဖွဲ့ (ကဗျာ) - ကိုယ့်မြို့နီး(မြိုင်)

၁၀

❖ ကာတွန်း - အော်ပိုက်

JJ

အားပို့ပို့ကြော်ချုပ်

❖ An Old Forester Looks Back.(18)-.....

J9-J1

- U Sein Thet

❖ SOME MISCELLANEOUS NOTES

၃၈၄၃

OF MYINT SWE - Myint Swe (1975)

နှောက်ကျော်ချုပ်

❖ ချော်ရိပ် - ဦးဟုတ်ယ်း

၅၉

နောက်ကျော်

တတည်းမှု၊ ချုပ်နှင့် ထုတ်ဝေသူ

ဦးလှို့

အောင်ကြားရေးမှူး၊ တိုးချေး၊ ဝညာပေးရေးဌာန
ရုံးအမှတ်(၃၉)၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာန၊
သယ်ယူတာနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသီးရေးဌာနကြီးဌာန
နေပြည်တော်
ထုတ်ဝေနှင့်အမှတ် - (၆၆-၀၀၄၀၀)

ဥတု

ဦးမောင်မောင်အေး - ၃ -

လက်ထောက်အောင်ကြားရေးမှူး

တတည်းအွဲဝ်းမှုး

ဦးအောင်ကျော်ဦး လက်ထောက်အောင်ကြားရေးမှူး
ဒေါ်မောင်ခြင်း ဦးစီးအရာရှိ (English Editor)
ဦးချမှုးမြေးအောင်(၁) ဦးစီးအရာရှိ

ပုံးပို့ပို့

ဦးရဲ့လွင်ငွေး(၆၆-၀၁၁၅၅)

ပေါ်ပြုလာမိသားရုံးနှင့်တိုက်

(၂-၁၀၃)၊ ဗုံးရုံးတော်း၊ မြို့မြေရေး၊ မွေးသီရိပြို့နယ်၊
နေပြည်တော်

ဆက်ဆံရန် - စိုးရွှေ့ကြော်ချုပ်

fdextension39@gmail.com

သင်တော်များနှင့် ရောဂါး

သဘာဝသယံဇာများဖြစ်သည့် ‘သစ်တော့များနှင့်ရေ’ ၏
မရှိမဖြစ်အရေးပါမှုကြောင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကြည်မှန်း
ချက် ၆ တွင် လူသားတိုင်း သန္တရှင်းသော သောက်သုံးရေရှိရေးနှင့်
စဉ်ဆက်မပြတ် စီမံခန့်ခွဲမှုဖြစ်ပေါ်လာစေရေး စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုး
တိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက် ၁၅ တွင် ကဗျာလုံးဆိုင်ရာ ဂေဟစနစ်အား
ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ်အသုံးပြုနိုင်ရေး သစ်တော့များ
ထာဝစွဲတည်တံ့ခွေရန် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် သဲကဗ္ဗာရဖြစ်ထွန်းမှု ပပေါက်
စေရေး၊ မြေယာပြုန်းတီးယိုယွင်းမှု ရပ်တန်စေရေးနှင့် ဇီဝသုပ္ပါယီးကွဲ
များလျော့နည်းကျဆင်းမှု ရပ်တန်စေရေးဟူ၍ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ
အဖြစ် ထည့်သွင်းထားသည်ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကြောင့် သစ်တော်ဦးစီးဌာနမှ ရေဝေရေလဲအသ ထိန်းသိမ်း
ရေးလုပ်ငန်းများ၊ လူထုအကျိုးပြောက်စုံရေဝေရေလဲ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း
လုပ်ငန်းများကို (၁) ရေဝေရေလဲအသ၏ သဘာဝပတ်ဝန်ကျင်ကို ယိုယျင်း
ပျက်စီးမှုမဖြစ်စေဘဲ မိုတင်းနေထိုးကြသော ပြည်သူများထဲမှ ဆင်းရွက်မြှုပ်းပါး
သူများ၏ အကျိုးအတွက် သဘာဝသယ်ဇာများကို စီမံခန့်ခွဲရန် (၂)
ငွေကြေးအရပ်းအနှံးနှင့် တင်ငွေတိုးအခွင့်အလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ပြုး ဆင်းရွဲ
မဲ့တော်ဦးစီးပျက်ရန်၊ (၃) ယောက်ဗျား၊ မိန်းမနှင့်လူအတန်းအစား
မခွဲခြားဘဲ ရရှိလာသော အကျိုးကျေးဇူးများကို အညီအမျှခွဲဝေခံစားစေရန်
စသည်၍ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

သစ်တော်ဦးစီးဌာန၊ ရေဝေရေလဲဒေသအုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှ ဒေသခံ
ပြည်သူများ၏အကျိုးအတွက် အမိကဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော လုပ်ငန်း
များမှာ (က) အင်းလေးကန် ရေဝေရေလဲထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်း (၂၀၂၀-
၂၀၂၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၉-၂၀၃၀ထိ)၊ (ခ) ပေါင်းလောင်းဆည် ဆင်သေဆည့်
နှင့် ငလိုက်ဆည်များ၏ ရေဝေရေလဲထိန်းသိမ်းရေးစီမံချက် (၂၀၂၀-
၂၀၂၁ မှ ၂၀၂၆-၂၀၂၇ ဘဏ္ဍာန်ထိ)၊ (ဂ) ဘက်စုံသုံး/ဆည်ရေ
လျှောင်တံ့များတွင် ရေဝေရေလဲထိန်းသိမ်းရေးဆောင်ရွက်ခြင်း၊ (ဃ)
ဆင်လမ်းဆည် ရေဝေရေလဲထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း
(၂၀၂၀-၂၀၂၁ မှ ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ထိ) တိဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝစိန့်စမ်း/ သဘာဝရေတွက် စုစုပေါင်း (၁,၆၄၉)ခုအား နေပြည်တော်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတို့၏ မှတ်တမ်းတင်ငြေဖော်ထဲတို့ပြစ်ပါသည်။ ရေဝတေသနလုပ်နည်းသိမ်းမြိုင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် လူသားများအတွက် သောက်သုံးရောင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရ

ရေလိုအပ်ချက်များကို စဉ်ဆက်မပြတ် ဖုန်းပေးနိုင်
ရန်အတွက် သစ်တော့များ ထာဝစဉ်တည်တဲ့နေ့
စေရန် ထိန်းသိမ်းကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တော့များထာဝစဉ် တည်တဲ့စေရန်
 ထိန်းသိမ်းရာတွင် သစ်တောကလူဗို ကျော်လွန်
 ရှုံးဆက်စပ်ပတ်သက်သောလုပ်ငန်းကလူဗိုများဆက်
 ပိုပတ်သက်သူများနှင့် ပေါင်းစပ်ညို့နှင့် ဆောင်
 ချက်ရန်၊ ပြည်သူလှထာတစ်ရပ်လုံး ပူးပေါင်းပါဝင်
 ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ သိမှုသာ သစ်တော့
 များရေရှည်တည်တဲ့ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုး
 တက်မှုပြည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်မည်ဖော်ပါ
 ကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

သင်တော်မြတ် (၆)ချက်

(c) ଗାନ୍ଧିଜିତ:

၆၅။ မြော တောရိင်းတိရှိနှင့် ဒိဝမျိုးစွာနှင့် သဘာဝ
ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ရမည်။

(J) କ୍ଷାପନ୍ତର୍ମୁଦ୍ରାରେ ଅନୁରୋଧ:

လက်ရှိပြည်သူမှတ်နှင့် ော်လားခေါ်သားပျော်ပါ
သစ်တော်များမှုပို့စ်သည် တိကိုရိုက်နှင့်သွယ်ပိုက်သော
အကျိုးများကို စဉ်ဆောင်ပြည် အဲသံဃွန်ပြောစွာ သစ်တော်
သယ်လတောင်းအပြည်များကို ထာဝစ် တည်တံ့နေစေ
ရော်အတွက် ထိုးသိမ်းရမယ်။

(၃) အခြားတောင်းခြောက်များ ပြည့်ဆုံးပေးခြင်း

ပြည်သူရုတေသန လောင်စာ နေအိပ်အဆောက်အအုံ၊
အစားအတွက် အပန်းပြုခြားမြန်မာစိုးသည် အခြေခံ
စာတမ်းနေရာ လိပ်ပုဂ္ဂနယ်များကို ပြည်သူရုတေသနပေးပို့ဆောင်

(c) ඉංග්‍රීසු අකුරුදු සංඛ්‍යා පිටපත්

သစ်တောသယဲတမ္မာမ ရရှိနိုင်သည့် စီးပွားရေး အကျဉ်းချုပ်
အမြှင့်တို့အား လူမှုပေါင်း သဘာဝဝန်ကျင် ထိန်းသိမ်း
ရေးဆိပ်ရာတို့ မထိန်းကောင် အပြည်အဝေါဘူးချိုင်း
စီမံချက်။

(၅) ပြည်သူတိုက ပူးပေါင်းပါဝင်အောင်ရှက်လာခေါ်၏

သင်တော်များပြုစိန်းသိမ်းရေးနှင့် သင်တော်သယ်လတော်များအားချေမှုနေဂျာများတို့တွဲ ပြည့်လုပ်ကုပ်ပေါင်းပါဝင်လာကြစေရန် အောင်ရှုက်သွားရမည်။

(၆) ပြည်သူတော်: နိုင်ငံထက်သည့် အသိရှင်သိန်းစေမြို့

କ୍ଷିଦ୍ରେତରଣ ଦ୍ୱାରାହିନ୍ଦ୍ରିୟରେ ପ୍ରିସ୍ତିତାରୁ ଶେଷମେଣ୍ଡ
ଅଟ୍ଟିବୁ ବାଲିକାମୁଖୀରେ ଆଶିନ୍ଦାନାଥଙ୍କୁ ପିଠିଦେଇ
ଚାଲିବାରେ ପ୍ରିସ୍ତିତାରୁ କିମ୍ବାରୁ ବାଲିକାମୁଖୀରେ ଆଶିନ୍ଦାନାଥଙ୍କୁ
ପିଠିଦେଇ କିମ୍ବାରୁ କିମ୍ବାରୁ କିମ୍ବାରୁ କିମ୍ବାରୁ କିମ୍ବାରୁ

သတ်းကဗျာ

တတိယအကြမ်းမြောက် ဟိမဝန္တဘတောင်တန်းဒေသနိုင်ငံများအကြား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုစိရမ်းသို့ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်ရှိ ဦးဆောင်သော မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တက်ရောက်ခြင်း

ဟိမဝဏ္ဏတောင်တန်းဒေသနိုင်ငံများအကြား
ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ လူသားများနှင့်
သဘာဝတရားအကြားသဟဇာတဖြစ်သောဖွံ့ဖြိုးမှု၊ သဘာဝ
ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှု စသည့်ကဏ္ဍ (၃)ခက္ခာ ချိတ်ဆက်
ပေးရန်ပည်ရွယ်ကျင်းပသည့် တတိယအကြိမ်ဖြောက်
ဟိမဝဏ္ဏတောင်တန်းဒေသနိုင်ငံများအကြား အပြည်ပြည်
ဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖို့ရမ်းကို တရုတ်ပြည်သူ့
သမ္မတနိုင်ငံ နိုးကျော်ကိုယ်ပိုင်အပ်ချုပ်ခွင့်ရအသာ Nyingchi
မြို့တွင် အောက်တိုဘာလ ၄ ရက်နေ့မှ ၆ ရက်နေ့အထိ
ကျင်းပရာ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း
ရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်ရှိ
ဦးဆောင်သော မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံပေါင်း
၁၃ နိုင်ငံမှ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်၊ ဝန်ကြီးများ၊ အဖွဲ့အစည်း
များမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်အတူ တက်
ရောက်ခဲပါသည်။

(၅-၁၀-၂၀၂၃)ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းတွင်
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် တရာတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊
နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးကို သီရိလက်ဘာ ချိတ် ကင်ညာနိုင်ငံ
များမှ ဝန်ကြီးများနှင့်အတူ Nyingchi မြို့တွင် သီးခြား
တွေဆုပြီး တိပက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး သစ်တော်
နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာကဏ္ဍများတွင် ဒေသ
တွင်နိုင်ငံများသာမက အခြားကဗျာ့နိုင်ငံများကိုပါ ဖိတ်
ခေါ်၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမည့် ကိစ္စပိုင်များနှင့် ပတ်
သက်ရှိ အမြင်ခြင်းပလုလှယ်ဆွေးနွေးကြသည်။

ထိုနောက် တတိယအကြိမ် ဟိမဝဏ္ဍာတောင်တန်း
ဒေသနှစ်င်များအကြား အပြည်ပြည်ဆိပ်ရာပွဲပေါင်းဆောင်

ချက်မှုဖိရမ် ဖွင့်ပွဲအမေးအနားအား ဆက်လက်ကျင်းပရာ
တရှတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးက နှုတ်
ခွန်းဆက်အမှာစကားပြောကြားပြီး တက်ရောက်လာသော
နိုင်ငံများမှ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ဝန်ကြီးများက အမှာ
စကားများ ပြောကြားကြသည်။

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက ပြောကြားရာတွင်
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင့်နှင့် သဟဇာတရှိစွာနေထိုင်မှုသည်
လူသားများနှင့်သဘာဝအကြား အပြန်အလှန် အမိုးသဟံ
ပြုပြီး ကောင်းမွန်သောသက်ရှိဘဝကို ဖန်တီးနိုင်မည် ဖြစ်
ကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် သစ်တော့များကာကွယ်
ရေး၊ ရေဟစန်နှင့် ထိုပျိုးစုံပျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းရေး လုပ်
ငန်းများကို နိုင်ငံကြီးစားပေးကဏ္ဍအဖြစ် အကောင်အ
ထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြုကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၄၅
ရာခိုင်နှုန်းသည် ဟိမဝန္တာဒေသတွင်းကျရောက်နေပြီး
ကမ္မားစိုးစုံပျိုးကွဲ အချက်အခြားရာများဖြစ်သော
အင်ဒီ-မြန်မာ၊ တရာ်တရာ်အနောက်တောင် တောင်တန်းများ
နှင့် ဟိမဝန္တာဒေသများ၏ ရေဟပဒဆိုင်ရာ ကူးပြောင်းမှု
ရေးရေးအတွက် တည်ရှိပါကြောင်း၊ ကချင်ပြည်နယ် မြောက်
ပိုင်းတောင်တန်းဒေသတွင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ
က ခ နိုင်ငံရေးယာဉ် J.၂၉၉ ရာခိုင်နှုန်းဖွဲ့စည်းထားပြီး
ဖြစ်ပါကြောင်း၊ ထိုပျိုးစုံပျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းရေးအတွက်
နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပေါင်း၍ သုတေသန
လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း၊ ဟိမဝန္တာ
တောင်တန်းဒေသနိုင်ငံများအကြား သစ်တော့နှင့်ပတ်ဝန်း
ကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကဏ္ဍများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့်
သဘာဝအခြေပြုလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရေး

အတွက်လက်တွေ့ကျ၍ နိုင်မာသောမူဝါဒနှင့်လုပ်ငန်းစဉ်များ ခုမှတ်ဆောင်ရွက်သွားရန်အကြံပြုလိပ်ကြောင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဟိမဝဏ္ဏတောင်တန်းဒေသနိုင်ငံများ အကြားနှင့် ပိုးလမ်းမနှင့်ရပ်ဝန်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတွင် တက်ကြစွာဖြင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။

ယင်းနောက် ဖိရမ်တွင်လူသားမျိုးနှစ်ယုင့်သာဘဝ
ပတ်ဝန်းကျင်အကြား သဟဇာတဖြစ်မှုကိုဖြင့်တင်ခြင်း၊ ပူး
ပိုင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖုံးဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အကျိုးကျေးဇူး
များမျှဝေခြင်းပေါင်းစပ်ဖြင့် ဆက်လက် ဆွေးနွေးကြသည်။

မွန်းလွှဲပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် Nyangchi ဖြူတွင် သတင်းမိပါယာများ၏ ဖိရပ်နှင့် ပတ်သက်သည့်မေးမြန်းချက်များကို ဖြေကြားခဲ့ပြီး တို့ပတ်သက်သူမှာ ရွှေးဟောင်းအမွှေအနှစ်ပြခန်းသို့ သွားရောက်လေ့လာကြည့်ရှုရာ တာဝန်ရှိသူများက ရှင်းလင်းတင်ပြက်သည်။ ညာနေပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ကြိုဆိုပါတယ်ဆိုတယ်။ မြန်းလွှဲပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ကြိုဆိုပါတယ်။

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် လူလန်မြို့၊ အရှိုက်
တိပက်ကျေးရွာသို့ သွားရောက်၍ ကျေးလက်ပြည်သူများ
ကပြည်သူအခြေပြုခုံးသွားလုပ်ငန်း(Community-Based
Tourism)ဆောင်ရွက်နေမှု၊ ပြည်တွင်းပြည်ပခုံးသွားများ

အတွက် ရိုးရာမြားပစ်ခြင်း၊
မြင်းစီးခြင်းနှင့် တောတွင်း
လမ်းလျောက်ခြင်း အစီအစဉ်
များဆောင်ရွက်ပေးထားမှုတို့
ကိုကြည့်ရှုလေ့လာခဲ့သည်။

ကျယ်ဝန်းသော လူလန်သဘာဝတောထိန်းရေးနယ်မြေသို့
သွားရောက်လေ့လာရာ တာဝန်ရှိသူများက အအေးပိုင်း
တောင်ပြီးအမြဲခိုမ်းတောနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား
ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ထားမှု၊ ရေဝေရေလဲဒေသများအား
ထိန်းသိမ်းထားမှု၊ စိုးမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ထိန်း
သိမ်းရေးအတွက် သုတေသနလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နေ
မှုနှင့် ပြည်သူများအပန်းဖြေအနားယူရန်ဆောင်ရွက်ထား
မှုအခြေအနေများကို ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး ပြည်ထောင်စု
ဝန်ကြီးက သိလိုသည်များကို ဖော်မြန်းဆွေးနွေးခဲ့သည်။

မွန်းလွှဲပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည်
ပင်လယ်ရေ့ပျက်နှာပြင်အထက် အမြင့်မိတ္တာ ၃၀၀၀ ဧည့်
တွင်ရှိပြီး အကျယ်အဝန်း ရရှိ ဟက်တာရှိသော ယနိုး
အပျိုးသားရောက်ဒေသ (Yani National Wetland Park)
သို့သားရောက်၍ တောင်တန်းရောသယံဇာတများ၊ မြက်ခင်း
လွင်ပြင်များ၊ ရေခဲတောင်ဂေဟစနစ်များတိန်းသိမ်း ကာ
ကုလ်မှူး၊ တောရိုင်းတိပူးနှင့် ငှက်ပျိုးစိတ်များအား ကာ
ကုလ်တောင်ရောက်ထားမှုကို ကြည့်ရလေလာခဲ့သည်။

ညနေပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့်ကြီးသည် နှစ်
ပေါင်း ၁၀၀ ကျော် သက်တမ်းရှိ လမလင်း ဗုဒ္ဓဘုရား
ကျောင်းသို့သွားရောက်၍ ဖူးမျှော်ကြည်ညိုပြီး တိုဘက်ရှိုးရာ
ပိဿာကာလက်ရာများနှင့် ဘာသာရေးလေလှထုံးထမ်းများ
ကို လေ့လာခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

အမျိုးသားမြောပဒရေးဆွဲပြုစရေးအတွက် ဥပဒရေးဆွဲရေးအဖွဲ့၏ အစည်းအဝေးကျင်းပစ်င်း

အမျိုးသားမြောပဒေရေးဆွဲပြုစဉ်ရေး အတွက် ဥပဒေရေးဆွဲရေးအဖွဲ့ငယ်-၃ အစည်းအဝေး ကို(၁၁-၁၀-၂၀၂၃)ရက်နေ့၊ နေ့လယ် (၁၃:၀၀) နာရီတွင် သစ်တော်ဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ရုံး၊ အစည်းအဝေးခန်းပတွင် ကျင့်ပပြုလုပ်ရာ သစ်တော်ဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါက်တာ သောင်းနိုင်ဦး တက်ရောက်အဖွင့်အမှာစကားပြော ကြားသသို့။

ဗျိန်ကြားရေးမှူးချုပ်က ပြောကြားရာတွင် ဥပဒေရေးဆွဲပြုစဉ်ခြင်းလုပ်ငန်းသည် ဖိမိတို့စီးဌာနလုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးကျင်းဝင်ခြင်းမရှိသော်လည်း အဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် ဖိမိတို့တာဝန်ယူထားသည့် အခန်းငယ်(၄)ခန်းမူကြံးအား ကြိုးစားပြုစနေသည်ကိုလည်း ဝါးမြောက်ကျော်စုံတင်ပါကြောင်း၊ ဥပဒေမူကြံးများရေးဆွဲပြုစဉ်ရာတွင် အမျိုးသား မြေအသုံးချမှုဆိုင်ရာ နည်းပညာအကြံးပေးအဖွဲ့မှ စုစည်းထားသည့်ဥပဒေများအလိုက် ဥပဒေချင်းပိရောဂါးဖြစ်သည့် အချက် များအားကိုးကားစေလိုကြောင်း၊ အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒနှင့်အညီ အမျိုးသားမြေဥပဒေရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းတာဝန်ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ယခုအစည်းအဝေးတွင် ပုဂ္ဂိုလ်လင်းလင်းအေးနေးနေးပေးကြပါရန် တိုက်တွန်းလိုကြောင်း ပြောကြားသည်။

အစည်းအဝေးသို့ သစ်တော်ဦးစီးဌာနမှ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ဆက်စပ်ဝန်ကြီးဌာနများမှ ဗျိန်ကြားရေးမှူးများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်နှင့် ကျွမ်းကျင်သူများ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

(၂၀၂၃-၂၀၂၅)ဘဏ္ဍာန်စံ အောက်ပါဘာဆွဲငြင် ကြိုးပြင်ကဗျာယောက် (၁၃) မြောက် သတ်မှတ်နိုင်ခြင်း

မိုင်းဟိန်း(တိုးချဲ့) ကြိုးပြင်ကဗျာယောက်

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရဲ သယုံ ကာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ သစ်တော်ဥပဒေပုဒ်မ ၆၊ ပုဒ်မခွဲ (၁)အရ အပ်နှင့် ထားသောလုပ်ပိုင်ခွင့်များကိုကျင့်သုံးလျက် ကချင်ပြည်နယ်၊ ပန်းမော် ခရိုင်၊ မံတိမြို့နယ်အတွင်း ကျေရောက်နေသည့် ရော်ယာအကျယ် အဝန်း (၈,၈၇၁) ကေရှိသောနယ်မြေကို မိုင်းဟိန်း(တိုးချဲ့) ကြိုးပြင် ကဗျာယောက်အဖြစ် အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ်(၁၂၄/၂၀၂၃)အရ ၁၃၈၉ ခုနှစ်၊ သိတ်မှတ်ခြင်း(၆)ရက်၊ (၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်)မှစ၍ သတ်မှတ်ကြောင်း ကြေညာလိုက်သည်။

သယံ့ကာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင် စသည် ရေအရင်းအမြစ်နှင့် ရေဝေရေလဲဒေသများထိန်းသိမ်းရန်၊ ကေဟာစနစ်တည်ပြုမှုရှိစေရန်၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အခြေခံ လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော သစ်၊ ထင်း၊ ပါး စသည် သစ်တော်ထွက်ပစ္စည်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်၊ မိုးမျိုးစုံများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်နှင့် ရာသီဥတုသာယာမျှတစေပြီး စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို အထောက်အကြပ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ကြိုးစိုင်း/ကြိုးပြင်ကဗျာယောက်တော်များကို ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မိုင်းဟိန်း(တိုးချဲ့)ကြိုးပြင်ကဗျာယောက်တော် သတ်မှတ်ခြင်းအားဖြင့် အဆိုပါ ရော်ယာအတွင်း ပါက်ရောက်လျက်ရှိသော ကျွမ်း၊ တမလန်း၊ ပိတောက် စသည် အဖွဲ့တန်သစ်မျိုးများနှင့် အင်၊ ကည်င်၊ မအူ၊ ထောက်ကြံး၊ ဖန်ခါး၊ သစ်ဆိမ့်၊ မျောက်ငါး၊ လက်ပံ၊ ဇိုင်းနှင့် တောာသရက်၊ တောင်တမာ၊ ဇိုင်းနှင့် ဖန်ခါး၊ သပြေ စသည် သစ်မျိုးများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ခြင်း၊ မျိုးသုည်းပျောက်ကွယ်နိုင်သည့် အပင်မျိုးစိုးတိရိစ္တာနှင့်တော်ရှိုးအား ထိန်းသိမ်းကာ ကွယ်နိုင်ခြင်း၊ နေထိုင်ကျော်စားလျက်ရှိသော ရှိုး ဆတ်၊ ပြောင်၊ တော်ကို၊ ဒေါင်း၊ တော်ကြာက်၊ ရှုံး၊ မျောက်၊ တော်ကြောင် စသည် တော်ရှိုးတိရိစ္တာနှုန်း၏နေရင်းဒေသများ တိုးပွားလာနိုင်ခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ စိုက်ပျိုးမြေ များအတွက် ရေဝေရေလဲဒေသအားထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ခြင်းနှင့် သစ်တော်သယံ့ကာတများကို စနစ်တကျစီမံ အုပ်ချုပ် နိုင်မည်ဖြစ်ခြင်း စသည်အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ဂျားကြိုးပြင်ကဗျာယောက်

ကချင်ပြည်နယ်၊ ပူတာအိုခရိုင်၊ ပူတာအိုမြို့နယ်အတွင်း ကျေရောက်နေသည့် ရော်ယာအကျယ်အဝန်း(၂,၀၀၀) ကေရှိသောနယ်မြေကို ဂျားကြိုးပြင်ကဗျာယောက်တော် အဖြစ် အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ်(၁၂၅/၂၀၂၃)အရ ၁၃၈၉ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်) မှစ၍ သတ်မှတ်ကြောင်း ကြေညာလိုက်သည်။ သယံ့ကာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင် စသည်

ရေအရင်းအမြစ်နှင့် ရွေဝေရေလဲဒေသများထိန်းသိမ်းရန်၊
ဂေဟစန်တည်ပြုမှုရှိစေရန်၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အခြေခံ
လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော သစ်၊ ထင်း၊ ပါး စသည့် သစ်တော့
ထွက်ပစ္စည်းများဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်၊ မြိုဝါဒီးစုံများ
ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်နှင့်ရာသီဥတုသာယာမျှတော်း ဖိုက်ပျိုးရေး၊
လုပ်ငန်းများကို အထောက်အကျပြေစေရန် ရည်ရွယ်၍ ကြိုး
ပိုင်း၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တော့များကို ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

ရှားမြို့ကိုပြင်ကာကွယ်တော့ သတ်မှတ်ခြင်းအားဖြင့်

အဆိပ် ငရိယာအတွင်း ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော ထောက်ကြာ ယမနေ၊ ကည်ဖြူ၊ စသည့် အဖိုးတန်သစ်မျိုးများနှင့် သတိ၊ ကြေးလံ၊ စကားဝါ၊ စကားစိမ်း၊ လောက်ယာ၊ သစ်အယ် စသည့် သစ်မျိုးများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ခြင်း၊ မျိုးသုဉ်းပျောက်ကွယ်နိုင်သည့် အပင်မျိုးစိတ်များနှင့် တောရိုင်းတိရွှေ့နှင့်များအားကာကွယ်နိုင်ခြင်း၊ နေထိုင်ကျက်စား လျက်ရှိသော တောင်ဆိတ်၊ ဝက်ဝံ၊ ဖြူ၊ မျောက်လွှဲကျော် (မျက်ခံးဖြူ)၊ ဂျီ ဆတ်၊ ပြောင်၊ သင်းခွေချပ်၊ တောဝက်၊ ရှူးပံ့ စသည့် တောရိုင်းတိရွှေ့နှင့်များ၏ နေရင်းဒေသများတိုးပွားလာနိုင်ခြင်း၊ နှန်တဟူချောင်းအတွင်း စီးဝင်သည့် ချောင်းလက်တက်များ၏ ရေဝဝရေလဲငရိယာများအားထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ခြင်းနှင့် သစ်တောသယံဇာတများကို စနစ် တကျဖိမ့်အပ်ချုပ်နိုင်မည်ဖြစ်ခြင်း စသည့်အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ပြင်ဘက္ကို (၂) ဒီရေတွေကို ပြင်ကာလွယ်တော်

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း
ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ဒီဇာတေသနပေါ်မှုပေါ်ကြပ်ဖြစ်၍ ရေရှည်တည်တဲ့
စေရန်၊ ဒီဝမ်းစုံမျိုးကွဲပေါ်ကြပ်ဝစ်ရန်၊ လိုင်းဒဏ်၊ လေ
မှန်တိုင်းဒဏ်ခံစားရမှုများအား သဘာဝတ်တိုင်းကြီးများသ

ဖွယ်ကာကွယ်ရန်၊ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် သား ငါး ပုစ္စနှင့် စသော ရေသယံဇာတများ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူသုံး စွဲနိုင်ရန်နှင့် ဒီရေတောဂါဟစနစ် စီမံအုပ်ချုပ်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန် ရည်ရွယ်၍ ဒီရေတော်ကြီးစိုင်း/ ကြီးပိုင် ကာကွယ်တော်များ ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပြင်ဘက္း(၂) ဒီရေတောကိုးပြင်ကာကွယ်တောသတ်မှတ်ခြင်းဖြင့် အမိက ဒီရေတောသစ်မျိုးများဖြစ်သော ဗြို့ခြေထောက်၊ ဗြို့အုပ်ဆောင်း၊ ဗြို့ရွှေဝါ၊ သမဲ့ကြီး၊ ကျွန်၊ ပင်လယ်အနှင့်၊ စသည့်အဖိုးတန်သစ်မျိုးများနှင့် လမှာ လဘာ၊ သမဲ့ဖြူနှင့် စနိပင်စသည့် ဒေသမျိုးရင်းဒီရေတောသစ်မျိုးများအား ထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ခြင်း၊ အင်းကျား၊ ကျားပြောက်၊ တောကြောင်၊ မျောက်တံ့ပါ၊ ဖွတ်၊ ဖျုံ ဖြေ စသည့်တိရဲ့လွှာနှင့် သစ်တောက်ငှက်၊ သိမ်း စင်ရော်၊ ကြက်တူရွှေ၊ ပုံးလွှား၊ ဒီးခုတ်စသည့် ငှက်မျိုးများ၏ နေရပ်းဒေသအားထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ခြင်း၊ သား၊ ပါး၊ ပွွဲနှင့်များ စသည့် ရေနေသတ္တဝါများရှင်သနပေါက်ဖွားရာ အဏာဂါရေဟန်ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေခြင်းနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် မှကာကွယ်ပေးနိုင်ခြင်း စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

နှုပ်ဆောင်၊ တိုင်းဒေသကြီး / ပြည်သူများ ဖွံ့ဖြိုးခြင်း

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တော်ဦးစီးဌာနသည် တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တော့တွက်ပစ္စည်းများ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖမ်းဆီးရေးအား ပြည်သူများပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် လူထုအခြေပြုတော်ကြံ့ကြည့်ရှုသတင်းပိုစနစ် (Community Monitoring and Reporting System- CMRS) အပါအဝင်နည်းလမ်းပျိုးစုံဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (၉-၁၀-၂၀၂၃) ရက်မှ (၁၅-၁၀-၂၀၂၃) ရက်နေ့အထိ နေပြည်တော်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် သစ်တော်ဦးစီးဌာနများမှ ပေးပို့လာသောတာရင်းများအရ တရားမဝင် ကျွန်း(၅၃.၅၂၁၀)တန်၊ သစ်မာ (၆.၂၄၆၀)တန်၊ အခြား(၉.၉၄၆၈)တန်၊ စုစုပေါင်း (၆၉.၄၂၃၈)တန်၊ ယဉ်/ယန္တရား(၁၀)စီး၊ တရားခံ(၂၁)ဦး၊ ဖမ်းဆီးရပို့ပါကြာင်း၊ ဖမ်းဆီးရပို့မှုများအနက် အများဆုံးဖမ်းဆီးရပို့မှုမှ ၁၃-၁၀-၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ ပုသိမ်ခရိုင်၊ ပုတေဘာမြို့နယ်၊ ကမ်းနီဘိနယ်၊ မဲလေ့ကြီးရိုင်း၊ အကွက်အမှတ် (၁၀၈၁၀၉) အတွင်းမှ တရားမဝင် ကျွန်းခွဲသား(၂၄၅)ခေါင်း (၂၆.၈၄၃၄)တန်၊ ပိုင်ရှင်ပဲ ဖမ်းဆီးရပို့ပါသည်။

**တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် သစ်တော်ဦးစီးဌာနမှူး၏ ၂၀၂၃ - ၂၀၂၄ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်
ပြည်တော်ရုံးရုံး ပုံးပေါင်းပေါင်းမှုများအတွက် အများဆုံးဖမ်းဆီးရပို့မှု
ပြည်တော်ရုံးရုံး ပုံးပေါင်းပေါင်းမှုများ**

စဉ်	အမျိုးအမည်	ရေတွက်ပဲ	အရေအတွက်	မှတ်ချက်
၁	ကျွန်း	တန်	၁,၆၇၁	
၂	သစ်မာ	တန်	၅၉၃	
၃	အခြား	တန်	၁,၉၅၇	
စုစုပေါင်း			၄,၄၂၁	

၄	မီးသွေး	တန်	၁,၇၈၇
---	---------	-----	-------

၅	ကား	စီး	၂၄၁
၆	မြေတူးစက် / မြေကော်စက် / ကရိန်း	စီး	၂
၇	ထော်လာရီ / ဒီန်းဒေါင်း / ထွန်စက်	စီး	၇
၈	ဆိုင်ကယ် / ဆိုက်တွဲယာဉ်	စီး	၆၁
၉	စက်လွှေ / ပုံးထောင် / ရေယာဉ်	စီး	၁၈
စုစုပေါင်း			၂၂၉
			စဉ်(၅)မှ(၉) ယဉ်/ယန္တရား

၁၀	သစ်စက် / အင်ဂျင်	လုံး	၃၂
----	------------------	------	----

AFoCO RETC မှ ဆောင်ရွက်ပျက်စီးသာ သစ်တောနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပညာပေးအစီအစဉ်များ

အရှင်ဒေသအဆင်သာစောကြေားပေါင်းဆောင်ရွက်မှ
လေ့ကျင့်ပညာပေးရေးသင်တန်းကျောင်း

ဖော်ပေါင်းဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး စိတ်ဓာတ်များ နှီးကြား လာစေရန်၊ အခြေခံပညာ ဆရာများ၏ သစ်တောနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အတွေးအမြင်များကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် AFoCO လုပ်ငန်းစဉ်များ RETC သင်တန်းကျောင်းတို့ကို လေ့လာဖော်ပြု၊ နိုင်ငံတကာနှင့် သစ်တောနှင့်ရာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများကို သိရှိစေရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ဆောင်ရွက်ပြီးခဲ့သည့် Eco-School အစီအစဉ်များ

Eco-School စီစဉ်ဖွင့်လှစ်ရာတွင် ဟောပြာခြင်း၊ လက်တွေ့လေ့လာဆောင်ရွက်ခြင်းအစီအစဉ်များဖြင့် နောက်စိတ်ဝန်းကျင်ပေါင်းဖော်ပြီး ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ သုဂ္ဂတ်လ ကုန်အထိ အခြေခံပညာကျောင်းသားများအတွက် (၂၃) ကြိမ် ဆရာများအတွက် (၇၁)ကြိမ် စုစုပေါင်း Eco-School (၃၀)ကြိမ်အား သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်ပညာရေးမှူးရုံးမှ တစ်ဆင့်စိတ်ကြားဖွင့်လှုစုံပြီးဖြစ်ပါသည်။ Eco-School သို့ တက်ရောက်ပြီးခဲ့သည့် ကျောင်းသားများနှင့် ဆရာအရေ အတွက်အား အောက်ပါအတိုင်း ပြုစုဖော်ပြအပ်ပါသည်-

စဉ်	တက်ရောက်သူများ	ကျား	မ	ပေါင်း
ကျောင်းသားများ				
C	Grade 9 - 10	၂၅၁	၂၇၀	၅၂၁
J	Grade 4 - 8	၈၇၃	၁၀၀၈	၁၈၇၁
	ပေါင်း	၁၁၂၄ ဦး	၁၂၈၈ ဦး	၃၃၀၂ ဦး
ဆရာများ				
C	အလယ်တန်းပြ	၁၈	၁၆၀	၁၇၈
J	မူလတန်းပြ	၄၉	၁၈၇	၂၃၆
	ပေါင်း	၆၇ ဦး	၃၄၇ ဦး	၄၁၄ ဦး
	စုစုပေါင်း	၁၁၉၁ ဦး	၁၆၅၃ ဦး	၂၅၂၅ ဦး

ရရှိသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ

သစ်တောနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်အား အကျိုးကျေးဇူးအပြင် ရာသီဥတု

ပြောင်းလဲမှုလျှော့ချရေးတွင် တစ်ကိုယ်ရည် အလေ့အကျင့် များဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုတိုကို နားလည်လွယ်ကူ စေရန်အတွက် သရုပ်ဖော်ပုံများ၊ တော်ရှင်းတိရွှေ့နှင့်များ အား Video Clip များ ပါရှိသော ဟောပြောမှုအား စိတ် ဝင်စားမှုရှိခြင်း၊ ဟောပြောမှုအပြင် လေ့ကျင့်ရေး သစ်တော့ အတွင်းနှင့် ပျိုးသော်တွင် သစ်ပင်များလေ့လာခြင်း၊ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းတို့ကို လက်တွေ့ဆောင်ရွက်စေခြင်းတို့ ကြောင့် ကျောင်းသားအရွယ် ငယ်စဉ်မှုပင် ပတ်ဝန်းကျင် သဘာဝတိုက်အကျိုးပြုမှုကို နားလည်သဘောပေါက်ကာ နှစ်သက်တန်ဖိုးထားမှုကိုဖြစ်ထွန်းစေပြီး အနာဂတ် သစ်တော့နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်စိန်းသိမ်းရေးကို အထောက် အကျိုးဖြစ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။

Eco-School သည် သစ်တော့နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာအသိပညာပေးနိုင်ခြင်းအပြင် ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဧပြီလအထိ ကျောင်းသားလူငယ်နှင့် ဆရာ၊ သင်တန်းသား စုစုပေါင်း(၂၈၂၆) ဦးအား ကျောင်းသုံးပစ္စည်းများ ဖြစ်သည့် ကျော်းမားအိတ်၊ စာအုပ်နှင့်စာရေးကိရိယာ၊ ပညာပေး ကာ တွန်းစာအုပ်များကို တစ်ညီးချင်းစီအား စီပံ့ကိန်းအစီအစဉ် ဖြင့်ပေးဝေနိုင်ခဲ့ပါသည်။

သုံးသင်တင်ပြချက်

Eco-School အစီအစဉ်များအား သင်ကြားမှ အထောက်အကုပ္ပန်းများဖြင့် ဟောပြောပို့ချခြင်း၊ လက်တွေ့လေ့လာစေခြင်း၊ လက်ဆောင်ပစ္စည်းပေးခြင်း စသည့် အစီအစဉ်များဖြင့် ကျောင်းသားလူငယ်များ ဌီးငွေဖွယ် မရှိစေရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

အစီအစဉ်များ ပြီးသည့်အခါတိုင်းတွင် ကျောင်းသားလူငယ်များထံမှ စွဲထင်အုပ်ဖို့ဆုံး အကြောင်းအရာ များကို ဖော်ပြစ်စေရာတွင် စိတ်ပျိုးစုံမျိုးကဲ့များ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ကိုအထောက်အကုပ္ပန်းစေဆည်း တစ်ကိုယ်ရည်အလေ့အကျင့်များနှင့် သစ်တော့အမျိုးအစားများကို အများဆုံးစွဲထင်မှုပို့ကြောင်း ဆန်းစစ်တွေ့ရှိရပါသည်။ ဟောပြောသည့် အကြောင်းအရာများထံမှ ပေးခွန်းများပြန်လည် ပေးမြန်းပြီး ယဉ်ပြိုင်ဖြေဆိုစေရာတွင်လည်း တက်ကြစွာ ယဉ်ပြိုင်ဖြေဆိုသည်ကိုတွေ့ရှိသောကြောင့် Eco-School သည် မျိုးဆက်သစ်လူငယ်များနှင့် လိုက်ဖက်သော သစ်တော့နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာပညာပေးအစီအစဉ် တစ်ရပ်အနေဖြင့် သစ်တော့နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်စိန်းသိမ်းရေး စိတ်ဓာတ်မြှုင့်တင်ပေးနိုင်ခဲ့ကာ နိုင်ငံတကာများပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု ဗဟိုသုတေသနများကိုလည်း ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ခဲ့ပါကြောင်း သုံးသင်တင်ပြအပ်ပါသည်။

အနာဂတ်၏ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျှော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ သစ်တော်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကောင်းမွန်စေရေးသည် မျက်မောက်လူငယ်များ၏ အသိပညာနှင့် အလေ့အကျင့်ကောင်းများတွင် မူတည် နေသောကြောင့် AFoCO RETC အနေဖြင့် Eco-School အစီအစဉ်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် အထက် ဌာန၏ လမ်းညွှန်မှု ခံယူကာ AFoCO Secretariat အခြေခံပညာဦးစီးဌာနတို့နှင့် ညီးမှတ်း၍ ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

သင်ကြောင်း ပတ်ဝန်းကျင်စိန်းသုံးပစ္စည်းများ ပေးပြုခြင်း

ပေးကျင်စိန်းသုံးသင်တော်အစွမ်းပေးပြုခြင်း

အမှတ်စာရင် စုပေါင်းသင်တော်အစွမ်းပေးပြုခြင်း

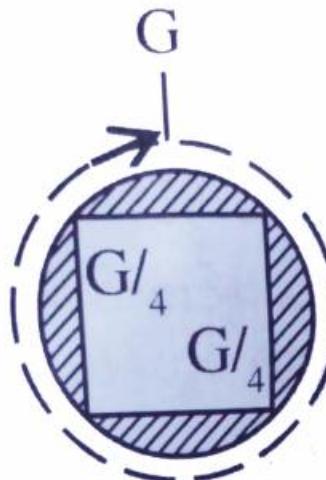
သင်တော်အစွမ်းသုတေသန ပုဂ္ဂိုလ်ပြန်ရေးပေးပြုခြင်း

ပြန်လည်သုံးသင်သင့်ပြီဖြစ်သောသစ်လုံး၏

ထုတည်ကိုတွက်သည့်ပုံသေနည်း

ତଥାବ୍ୟାଳିଷାଧାରିତିକୁ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သစ်လုံး၏ထုထည်ကိုတွက်ရှုပြု ဖြတ်သွေလူမျိုးမြေတိုင်း အရာရှိ ဟိုးပတ်စ (Edward Hoppus, - 1739) ၏ Quater Girth Square Formula ကိုအသုံးပြုလာခဲ့သည်မှာ ဖြတ်သွေများလက်ထက်ကတည်းကပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပုံသေ နည်းမှာ -

$$V_H = \left(\frac{G}{4}\right)^2 L \dots \quad (3) \text{ ଫର୍ମିବାନ୍ତିରେ}$$

အထက်ပါသီမှုခြင်းတွင် -

V_H = volume by Hoppus (ဟိုးပတ်စိထုညွှန်), G = mid-girth (ခါးလယ်လုံးပတ်), L = length (သစ်လုံး၏ အလျေား)ဖြစ်သည်။

ပုံတွင်ပြထားသည့်အတိုင်း သစ်လုံးတစ်လုံးကိုခဲ့စိတ်သည့်အခါ အကြီးဆုံးရနိုင်မည့် သစ်တုံး(စတုရန်းပုံ)ကို အခြေခံထားသည့်ပုံသေနည်းဖြစ်သည်။ ယင်းစတုရန်း၏အနားတစ်ဖက်သည် အကြမ်းဖျင်းလုံးပတ်၏ လေးပုံတစ်ပုံ ခန့်ရှုံးသဖြင့် စတုရန်း၏ခေါ်ယာသည် ($\frac{G}{4} \times \frac{G}{4}$) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သစ်လုံး၏ထုထည်ကိုတွက်သည့်ပုံသေနည်းသည် ($\frac{G}{4}$)² L ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ အက်ဒွေးဟိုးပတ်စက ထုတ်ဖော်ခဲ့သော ဤပုံသေနည်းသည် သစ်လုံးတစ်လုံး၏ ထုထည်ကိုတွက်ရှုံး လွယ်ကူလျှင်မြန်ခြင်းကြောင့် ပြုတိသျ္ဌကိုလိုနိများချင့် အခြားနိုင်ငံအခါးကျိုးတွင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ဟိုးပတ်စီပုံသေနည်းဖြင့်တွက်ယူ၍ရလာသည့်သစ်လုံး၏ထုထည်သည် -လုံးဝန်းညီညာမှု မရှိသည့်သစ်လုံးများ (အရှိက်ပါသည့်သစ်လုံးများ) အတွက်ဆိုပါက နီးစပ်မှုရှိသော်လည်း ဖယောင်းတိုင်ကဲ့သို့ ညီညာလုံးဝန်းသောသစ်လုံးများ (ဥပမာ-ကည်းသစ်လုံး) အတွက်မူ ရှိသင့်သည့်ထုထည်အမှန်ထက်လျော့နည်းနေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသစ်လုံး၏ ထုထည်ကို ဆလင်ဒါ၏ထုထည်ကိုတွက်သည့်ပုံသေနည်းဖြင့်တွက်မှုသာ နီးစပ်မှုရှိနိုင်ပါသည်။ ဆလင်ဒါ၏ ထုထည်ကို တွက်သည့်ပုံသေနည်းမှာ -

အထက်ပါညီမှုခြင်းတွင် -

V_T = true volume (ମୀଟର୍³), R = radius of log, L = length (ମିଟିମ୍ବର୍ଟିଲ୍)

ပိုးပတ်စံထုထည်နှင့် ထုထည်မှန်တို့၏ ဆက်စပ်မှုကိုသိရှိရန် ညီမျှခြင်း (c) တွင် G အစား $2\pi R$ ကို ထည်လိုက်ပါက -

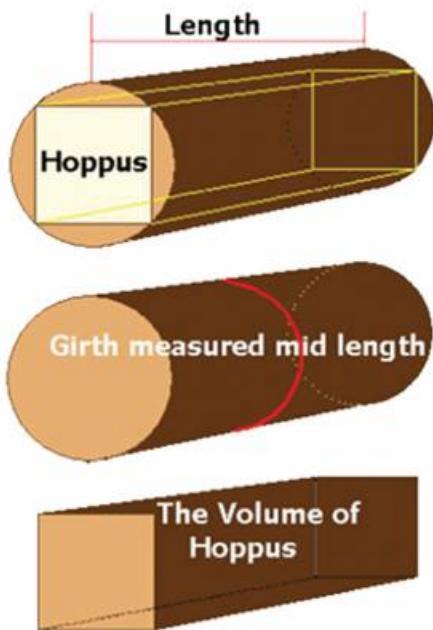
$$V_H = \left[\frac{(2\pi R)^2}{(4 \times 4)} \right] \times L$$

$$V_H = \frac{\pi}{4} \times (\pi R^2 L)$$

$$V_H = 0.785 V_T \quad \dots \quad (2) \text{ ସ୍ଥିରହାତ୍ତି}$$

$$V_T = 1.274 V_H \quad \dots \quad (5)$$

အထက်ပါ ညီမျခြင်း ၄ ကို အသုံးပြု၍ ဟိုးပတ်စိထုည်ကို ထုထည်မှန်ကို ရှာချုပ်ရသည်။ ဟိုးပတ်စိပုံသောနည်းအရ - ကုပ္ပလာ ရဝ ရှိသော သစ်လုံးတစ်လုံး၏ထုထည်မှန်သည် ရဝ × ၁၂၄ = ၆၇.၅ ကုပ္ပလာ ရှိမည်

ဖြစ်သည်။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ထုထည်မှန်သည် ဟိုးပတ်စက် ထုထည်ထက် ၂၇.၄ ရာခိုင်နှုန်းများသည်။ အပြန်အလှန် အနေဖြင့် ဟိုးပတ်စက်ထည်သည် ထုထည်မှန်ထက် ၂၁.၅ ရာခိုင်နှုန်းနည်းသည်။

ကည်သစ်လုံး တန် ၁၀၀ ခွဲစီတ်မည့် သစ်စက် တစ်စက်အတွက် ခွဲသားထွက်နှုန်းကို သက်ဆိုင်ရာမှ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းဟု သတ်မှတ်ပေးထားပါက – ထိုသစ်စက်ပိုင် အနေဖြင့် ကည်ခွဲသား တန် ၆၀ ကို ရောင်းချခွင့်ရရှိ မည်ဖြစ်သည်။ သစ်လုံးတန် ၁၀၀ ဆိုသည်မှာ တွက်ရှိး တွက်စဉ် ဟိုးပတ်ပုံသေနည်းဖြင့်တွက်ထားခိုင်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍သာ ယင်းသစ်လုံးများ၏ထုထည်ကို ဆလင်ဒါ ပုံသေနည်းဖြင့်တွက်မည်ဆိုပါက – ၁၂၇.၄ တန်ရရှိမည် ဖြစ်သည့်အတွက် သစ်စက်ပိုင်အနေဖြင့် သစ်ခွဲသား ၅၆.၄ တန် ရောင်းချခွင့်ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

မကြာမိကာလတွင် ကျွန်းစိုက်ခင်းများနှင့် အခြား သစ်မျိုးစိုက်ခင်းများမှ ပင်ကြပ်များမှအစပြေကာ သစ်လုံး များထွက်ရှိတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသစ်လုံးအများစုံ သည် လုံးဝန်းဖော့တန်းကြခြင်းကြောင့် သစ်လုံး၏ ထုထည်ကိုတွက်ရာတွင် လက်ရှိကျင့်သုံးနေသည့်ဟိုးပတ်စက်ပုံသေနည်းကို ပြန်လည်သုံးသပ်သင့်နေပြီဖြစ်ပါကြောင်း အကြံပြုအပ်ပါသည်။

သန့်စု မိတ်ဝင်စားသူတွေ့

အသုံးပြုသူမှု စုစုပါ

မြို့သားရှု စ ဓမ္မပြီး

မိမ်ခုနဲ့မြေကော်မတီ ဖွဲ့စွာ ...

ဒေသအတွင်းမှာ ရ နမ်ကြာ

အခြေခံ နေဟန်သာ ဒေသသား ...

သစ်တောက် အမှန်တကယ် မြှုပါ အသုံးပြု

ဒါဂိုလ် ဒီဇိုင်းစုတော့ စုစုပေါင်းပိုက်

စိုက်ရှိကြသော အကျိုးသက်ဆိုင်

ရ မြိုင် အက္ခာက္ခာ နေဂြာတော်အမှန်သို့ကျင့်ဖြင့်

(အဲဒါနသူတွေဟာ)

ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပါတဲ့ရွား ...

သစ်ပြည်သူမှု၊ ဘဏ္ဍာကြွှုံး၊ ပြန်လည်စိုက်ပြီး၊ လစ်ပောင်း။

ကျွန်တော် ပေါ်ပေါ်

အောင် (သမ်းတောင်)

စိုက်ခင်းလက်ထောက်ဖြစ်ခဲ့စ တိုက်ကြီးမြို့နယ်၊
ဖတိကျေးရွှာဘက် မာဂရိသစ်တော်ကြီးရိုင်းထဲမှာ
ယူကလစ်စိုက်ဖို့ပြင်ဆင်နေချိန်ရောက်ခဲ့တယ်။

အဲဒီမှာ မှတ်သားလောက်တဲ့အဖိုးကြီးသုံးယောက်
နဲ့ ဆုံးခဲ့ဖူးပါရဲ့။ တစ်ယောက်က ဦးပန်းငွေတဲ့ သူငယ်စဉ်က
အင်္ဂလာရိသစ်တော့အရာရှိတွေနဲ့တော့ဆင်းဖူးတယ်တဲ့။ ကြီး
ရိုင်းဘုတ်တိုင်ဘယ်နားရှုတယ်။ အကွက်မှန်ထစ်ဘယ်နား
ရှုတယ်ဆိုတာကအစ တိတိကျကျပြောနိုင် ပြနိုင်တယ်။

ကျွန်တော်တိုက သူကိုမြေပုံကြီး walking map
လိုပေါ်ကြတယ်။ သူပြောပြတာတွေကလည်း စိတ်ဝင်စားဖို့
ကောင်းတယ်။

တစ်ချို့အင်္ဂလာရိတော်တွေက တော်လာရင်
မြင်းနဲ့လိုက်စစ်တာ စစ်ဆေးလမ်းမီးတားလမ်းတစ်လျှောက်
ပေါ့။ အဲလမ်းတွေတစ်လျှောက် ကျင်းတွေ ငုတ်တွေမရှိ
အောင်ပြုပြင်ထားရကြောင်း၊ မြင်းစီးလာတဲ့အရေးပိုင်ခေါင်း
နဲ့လွှတ်အောင် ရွှေပြေးတစ်ယောက်က ဓားနဲ့သစ်ကိုင်းတွေ
ချိုင်ပေးရရကြောင်း စသဖြင့် သူ့အတွေအကြံတွေလည်း
နားထောင်ခဲ့ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့နဲ့တွေတဲ့တဲ့အချိန်မှာ သူ
က ယာသူကြီးတစ်ယောက်ပေါ့။ တောင်ယာကို အောင်မြင်
အောင်စံပြုလုပ်နိုင်တယ်။

သူယာတဲ့မှာ တော်ကြော်၊ ရစ်စတဲ့ ငုက်မျိုးစုံ
နဲ့လည်း မကြာမကြာ ထမင်းစားဖူးတယ်။ တောင်ယာထဲ
မှာ စိုက်ထားတဲ့ ဆင်လည်ပတ် ပတောင့်ရှည်း လုံးလုံးရိုင်း
ရိုင်းခရမ်းသီး ဘူး၊ ဖရုံးသွားစတာတွေကိုလည်း လတ်
လတ်ဆတ်ဆတ်စားခဲ့ရတယ်။

နောက်အဖိုးကြီးတစ်ယောက်ကတော့ နာမည်က
နည်းနည်းထူးခြားတယ်။ ဦးချောင်းလည်းမဟုတ်။ ဦးငွေ
ငါးလည်းမဟုတ်။ ဦးတင်ငါးတဲ့။ ကြားခါစက ချက်ချင်း
နားမလည်ဘူး။ အဲဒီအဖိုးကြီးနဲ့စကားပြောတာ ကြာလာမှ
သဘောပေါက်တယ်။ အဖိုးကြီးကအသက် ရဝကျော်
လောက်ရှိပြီ။ ကျွန်တော်တို့ကို ငင်များနဲ့ကျွန်တော်နဲ့ ပြော
တယ်။ ဝန်ထောက်မင်းလို့ခေါ်တယ်။

သူပြောတာကတော့ သူအလုပ်ဝင်တော့ သူအ
ရင် မောင်တင် ဆိုတဲ့နာမည်နဲ့ တော့ခေါင်း ငါ ယောက်ရှိနေ
လို သူ့ကိုမောင်တင် ၅ လို ရုံးကအမည်စာရင်းသွင်းတယ်။
သူကလည်းမောင်တင်ပဲကို။ သူ့ဆရာ DFO အင်္ဂလာရိကြီး
ကတော့ Maung Tin ကို မောင်းထင်းလို့ခေါ်သတဲ့။
အင်္ဂလာရိကြီးရဲ့ အသံနေ အသံထားနဲ့ပြောတော့ ကျွန်တော်
တို့မှာရယ်လိုက်ရတာ။

သူကလည်း သူရဲ့ရေးဟောင်းနောင်းဖြစ်တွေ ပြော
ပြတော့မှတ်သားရဲ့ ရယ်မော်ပါတယ်။

ပင်စင်ယူတော့ ဒုတော့အုပ်နဲ့ယူတယ်တဲ့၊ အခု
ဆောင်အခေါ်နဲ့ဆိုရင်တော့ တော့အုပ်ပေါ့။

သူ့သားအကြီးကောင်နဲ့ ကျွန်တော်တို့စိုက်ခင်းမှာ
တောင်ယာတစ်ကွက်လုပ်နိုင်သေးတယ်။

အင်္ဂလာရိကောင်ကတော့ စိုက်ခင်းတော့ခေါင်း၊
နာမည်က သူ့အဖေထက် နည်းနည်းသာတယ်။
မောင်တင်ဝင်းတဲ့၊ သူ့အိမ်ကရော ခင်မင်းတဲ့သူတွေကရော
မောင်တင်ဝင်းကို မောင်မောင်လိုပဲ ခေါ်ကြတယ်။

နောက်ထူးခြားတာတစ်ခုက မောင်တင်ဝင်း
ကြိုက်လို ယူလိုက်တဲ့မိန်းကလေးကလည်း မတင်ဝင်းတဲ့၊
လူတူမရှား နာမည်တူမရှားဆိုတာလိုပဲ။

ကျွန်တော်တိုကတော့ လင်မယားနှစ်ယောက်မှ
နာမည်တစ်ခုပဲရှိတယ်လို့နောက်ကြပောင်ကြပေါ့။
မတင်ဝင်း အစ်ကိုကလည်း ယာသူကြီးတစ်ယောက်ပဲ၊
ခေါ်မဟုတ်ဘူးပေါ့။ ကျွန်တော်တို့နဲ့ညီအစ်ကိုလိုနေပြီး
သူ့အိမ်မှာကြာမကြာထမင်းခေါ်ကျေးတယ်။ ကျွန်တော်
တို့နဲ့ မောင်မောင်လည်းပါလေ့ရှုတော့ မောင်တင်ဝင်းနဲ့
မတင်ဝင်းအတိုင်းတွေဖြစ်တော့တာပေါ့။ အခုတော့
မောင်တင်ဝင်းလည်း ပင်စင်ယူလောက်ပါပြီ။

နောက်အဖိုးကြီးတစ်ယောက်ကတော့ တော့အုပ်
ကြီး။ တိတိကျကျပြောရင်တော့ MRO (Minor Range
Officer) လိုပေါ်တဲ့ နယ်သေးစီးရတဲ့ နယ်သေးစီးတော့အုပ်
ကြီးပေါ့။ ရေးတုန်းကတော့အုပ်နယ်ကို Major Range နဲ့
Minor Range ဆိုပြီး နယ်ကြီးနယ်သေးခွဲထားတာ။ အစဉ်
အလာအရ နယ်သေးစီးပြီးမှ နယ်ကြီးစီးရတာပါ။

သစ်တော့တွေ့နမှာ ရွှေးတုန်းကတော့ O ပါတဲ့ BO(Beat Officer)၊ RO(Range Officer)၊ DFO(District Forest Officer) တွေက သူ့နယ်နဲ့ သူ့ ဗိုလ်ပဲ။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိတယ်။ စားသာတယ်လို့လည်း ပြော ကြတာပဲ။ ဒါကြောင့်ကျွန်ုတ်တို့ရဲ့ RO ကြီးကလည်း ဗိုလ်လုပ်ချင်တာနဲ့တူပါတယ်။

လူပုံးက တုတ်တုတ်ခိုင်ခိုင်နဲ့ တော့တက်လာရင် ငြက်ကြီးတောင်စားကို စလွယ်သိုင်းလွယ်ထားပြီး ဘယ် ဘက်မှ စတင်းကန်းကိုင်၊ ဉားဘက်က စိတ်ပုံတီးကိုင်ပြီးချိ တက်တော်မူလေ့ရှိပါတယ်။ တစ်ယောက်ယောက်ကကြည့် လို့မကောင်းပါဘူးတော့အုပ်ကြီးရယ်လို့ပြောတဲ့အခါများမှာ တော့ ကျျှော်က တော့တက်ရင်သတ္တဝါအားလုံးကို ပုံတီး စိတ်မေတ္တာလို့လာတာ၊ မေတ္တာလို့လို့မရတဲ့ ကောင်တွေကို တော့ စတင်းနဲ့ရှင်းရမှာပေါ့များလို့ ချေပေတ်ပါတယ်။ တခါသား ဖလုံးရွာ့ကန် ခြေလျင်လျှောက်လာပြီး မာကရီ ကြိုးစိုင်း နယ်နိမိတ်အစပ်နားရောက်မှာ မိုးပေါ်ထောင်ပြီး သေနတ်ဖောက်တယ်။ ပါလာတဲ့အဖော်တွေ အထိတ်တ လန်းနဲ့ ဆရာ ဘာလုပ်တာလဲမေးတော့၊ ကျျှော်သေနတ်မှာ ကျျှော်ပါကြောင်း သေနတ်ကောင်းကြောင်းကြေားရတာ လျှို့ပြန်ပြောတယ်။ (သစ်သူ့နီးတွေကိုအချက်ပေးတာ ပြောက် လှန်းတာလည်းဖြစ်နိုင်တယ်)။

BO လုပ်တဲ့လူက မျက်နှာရမလားလို့ ရွာထဲက သူ့မိတ်ဆွေအိမ်မှာ တော့အုပ်ကြီးကိုထမင်းပိတ်ကျွေးတယ်။ ထမင်းစားပြီး အိမ်ရဲ့ထုပ်တန်းပေါ်စိတ်ထားတဲ့ ကျွန်ုပ်ပေါ်တွေတွေတော့ တော့အုပ်ကြီးက ထမင်းကျွေးတဲ့အိမ်ရှင် ကို ကျေးဇူးလည်းတင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့တာဝန်က တာဝန်ပဲ ဆိုပြီးသစ်တွေဖော်လိုက်ပါတယ်။ BO လည်းမျက်စိမျက်နှာ ပျက်နဲ့အမိန့်အတိုင်းလုပ်ရတော့တာပေါ့။

ဖလုံးရွာထဲမှာတော့ ပြောစမှတ်ကြီးကိုဖြစ်သွားတာပဲ။

ကျွန်ုတ်တို့ကိုလည်း သူ့နယ်ထဲမှာတာဝန်ထမ်း နေတာဆိုတော့ချုပ်ချုပ်ချင်တယ်။ စာချုပ်နဲ့ကျွန်ုတ်တို့ ကိုအလုပ်ခန့်ထားရာမှာ စိုက်ခင်းစခန်းမှာ အချိန်ပြည့် နေရမယ်။ အိမ်မပြန်ရဘူး။ သူ့ဆီခွင့်တောင်းရမယ် ဘာ ဉားဆီပြီးကြပ်တယ်။

ဖြစ်ချင်တော့ ကျွန်ုတ်တော်ကလည်း မိဘအိမ်ကို ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိုစွဲနဲ့သွားရမယ့် အကြောင်းပေါ်လာတယ်။ သူကိုအကျိုးအကြောင်းပြောတော့ စာရေးပြီး ခွင့် တင်ခဲ့ပါတဲ့။ ကျွန်ုတ်လည်းစာရေးပြီးတင်ခဲ့တယ်။

အဲဒီအတော့အတွင်းအစည်းအဝေးရှိလို့ အင်းစိန်

DFO ရုံးကိုသွားရတယ်။

DFO ကြီးက တဗြားစိုက်ခင်းအလုပ်ကိစ္စတွေမှာ ကြားပြီး မာကရီတော့အုပ်ကြီးကိုပေါ်ပါတယ်။

စိုက်ခင်းလက်ထောက်တွေက ကလေးတွေမှာတို့ဘူတ်ဘူး၊ ခင်ဗျားရဲ့လက်အောက်ငယ်သားတွေ subordinates လည်းမဟုတ်ဘူး။ သူတို့ကို ကလေးတွေလိုမ ဆက်ဆံပါနဲ့။ ဘာလှာဘာဉာဏ်ပေါ့။

အဲဒီမှာမှ ကျွန်ုတ်တော်သိရတာက ကျွန်ုတ် ခွင့်တင်ခဲ့တာ သာမန်အားဖြင့် ရုံးပိတ်ရက်ဖြစ်တဲ့စနေ့တန်ခွေပါနေတယ်။ စိုက်ခင်းမှာ ပြက္ဗိုဒ်လည်း မကြည့် မိဘ တော့အုပ်ကြီးဆီစာတင်ခဲ့တာ။ တော့အုပ်ကြီးက လည်း ကျွန်ုတ်တော့စာကို ဒီအတိုင်းပဲ DFO ဆီဆက်လက် တင်ပြုသည် လုပ်လိုက်တာနေမှာ။ DFO မြင်တော့မှ တော့အုပ်ကြီးကိုဆူတာ။ ကျွန်ုတ်ကိုတော့ ဘာမှမပြော ပါဘူး။

နောက်ပြီး DFO ကဆက်ပြောသေးတယ်။ ‘ဒီမှာ တော့အုပ်ကြီး... ခင်ဗျား သမီးကို မင်္ဂလာဆောင်ပေးရင် စိတ်စားသုလိန့်ကျော်မှလဲ။’ ဦးဘယ်သူ ဒေါ်ဘယ်သူတို့ရဲ့သားနဲ့ ဘယ်နေ့ ဘယ်နေ့ ဘယ်နေ့ရော ဘယ်အချိန်မှာ မင်္ဂလာ လက်ထပ်မယ့်အကြောင်းရှိကိုမှာမဟုတ်လား။ အဲဒီသူ မှာသတို့သားနဲ့သတို့သမီး ဘာလှာဘာဉာဏ်ပါလိမ့်မယ် လို့ထည့်ရှိက်စရာလိုသေးလိုလား။ အမှန်တိုင်း အကုန်ပြော လို့မရတာတွေရှိတယ်။ တစ်ချို့အရာတွေက နားလည်မှုပေးရတယ်မျှ’ လို့ သစ်တော့ဝန် DFO ကြီးက ဆက်ပြော သေးတာပျား။ ကျွန်ုတ်တော်က မရည်ရွယ်ပဲနဲ့ တော့အုပ်ကြီးကိုဘီးတပ်ပေးသလိုဖြစ်သွားတယ်။ အားနာလိုက်တာပျား။

အခုက္ခမှာ တော့အုပ်ကြီးကိုသနားမိတယ်။ သူ့ချော်ရာထူးရခါစ အထက်လူကြိုးသဘောကျအောင် တိတိကျ ကျွန်ုတ်မှန်ကန်ကန်လုပ်တာနေမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ အစွမ်းရောက် သွားပြီး အဆင်မပြောမှတွေနဲ့ရင်ဆိုင်ရတာပေါ့ပျား။

တော့အုပ်ကြီး နာမည်ပြောဖို့ကျွန်ုတ်သေးတယ်။ သူ့ကတော့ မာကရီနယ်မှာ လူတကာအပြောများတဲ့ စုပါ ပေါ်များ (ပါ) ဦးပေါ်များ ပါတဲ့ခင်ဗျား။ ထူးခြားတဲ့အမည် ထူးခြားတဲ့စွဲများဆောင်မှုတွေကြောင့် မာကရီမှာ ကျော်ကြားခဲ့တာပေါ့ခင်ဗျား။

အခုက္ခန်ုတ်ပြောခဲ့တဲ့ အဖိုးကြီးတွေလည်း ဘဝတပါး ရောက်ကုန်ကြပါပြီး၊ ကျွန်ုတ်ကိုယ်တိုင်လည်း ရုံးနှစ်ထဲ ရောက်ပြီးဆိုတော့ ဘဝတပါးလားဖို့ အရင်က ထက်နီးလာပါပြီး၊ မိတ်ဆွေကြီးများကောင်းရာ သုကိလားကြပါစေ။ ၁

ကျော်စုနှင့်

၁၂၃၂၂၈၂၆၈။

မောင်မိုးလွှဲပါသမ်တော်ဘာ

ထောင်လျက်ရှိကြောင်း မိမိသည် စိုက်ခင်းကေ(၄၀၀) တာဝန်ယူဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း စိုက်ခင်းများတွင် ဝန်ထမ်းများစိုက်ခင်းလုပ်သားများနှင့်မိသားစုများ လူဦးရေ(၂၀၀)ခန့် အခြေစိုက်နေထိုင်လျက်ရှိကြောင်း စိုက်ခင်းများမှာအနီးဆုံးရွှေနှင့်(၃)မိုင်ခန့်ဝေးပြီး သာယာဝတီပြု၊ နှင့်(၁၇)မိုင်ခန့်ဝေးကွာပြီး ငို့ဖြစ်ပါ၍ ရောဂါများအခါန်မီ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျော့ရောဂါနှင့် ထို့ကိုဒဏ်ရှာရမှုများ မကြာ ခက္ခဖိုစ်တတ်ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်ပါ၍ ရောဂါများအခါန်မီ ကုသနိုင်ရန်နှင့် ကြိုတင်ကာကွယ်နှင့်ရန် လုံလောက် သောဆေးဝါများလိုအပ်ပါကြောင်း အသေးစိတ် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ပါသည်။ လူမှုမှုလုံရေးအဖွဲ့တာဝန်ခံကလည်း ဝန်ထမ်းများ စိုက်ခင်းလုပ်သားများအတွက် လူမှုမှုလုံရေးအဖွဲ့တွင်မှတ်ပုံတင်ရန်လိုအပ်ပါကြောင်း မှတ်ပုံတင်ပြီးပါ ကဝန်ထမ်းများ စိုက်ခင်းလုပ်သားများ၏အကျိုးခံစားခွင့် အတွက် လူမှုမှုလုံရေးအဖွဲ့မှတာဝန်ယူပေးမည်ဖြစ်ပါ ကြောင်း၊ ဆေးဝါးများလည်းသင့်တင့်မျှတစ္ဆေး လစဉ်ခွဲ ဝေပေးမည်ဖြစ်ပါကြောင်း လိုအပ်ပါကလူမှုမှုလုံရေးအဖွဲ့၏ ဆေးဝန်ထမ်းများမှသစ်တော့စိုက်ခင်းရှိဝန်ထမ်းများ စိုက်ခင်းလုပ်သားများနှင့် မိသားစုများအား စိုက်ခင်းစခန်းသို့ လာရောက်၍ ဆေးကုသပေးမည်ဖြစ်ပါကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့ပါ၍ လူမှုမှုလုံရေးတာဝန်ခံအား ကျေးဇူးအထူး တင်ရှိပါကြောင်းနှင့် လိုအပ်သောပုံစံများ ဖြည့်စွက်၍ မှတ်ပုံတင်နိုင်ရေး အထက်ဌာနသို့တင်ပြပြီး အမြန်ဆုံးပြန်လည် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ပါမည်ဖြစ်ပါကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါ သည်။

မကြာမိလအတွင်း ဌာန၏ခွင့်ပြချက်ရရှိ၍ ဝန်ထမ်းများ
စိုက်ခေါ်လုပ်သားများနှင့်မိသားစုများအား လူမှုဖူလုပ်ရေး
အဖွဲ့တွင် လိုအပ်သောအချက်အလက်များဖြည့်စွက်၍ မှတ်
ပုံတင်ပြီး ထည့်ဝင်ကြေးများထည့်ဝင်ကာ ဆေးဝါးများ
လစဉ်ရရှိခဲ့ပါ၍ သတ်တော့စိုက်ခေါ်ရှိဝန်ထမ်းများ၊ စိုက်ခေါ်
လုပ်သားများနှင့်မိသားစုများအတွက် လိုအပ်သော ဆေးဝါး
အချို့ကိုဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအချို့က လူမှုဖူလု
ပေးအဖွဲ့မှုရရှိခဲ့သည့် ဆေးဝါးများသည် ယူနိဆက်မှ
ထောက်ပုံသောဆေးဝါးများနှင့် ဘီပီအိုင်မှထုတ်သောအဖိုး
တန်ဆေးဝါးများဖြစ်ပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ စာရေး
သူသည် ၁၉၈၄ ခုနှစ်မှစ၍ လူမှုဖူလုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် စတင်
ရင်းနှီးကျမ်းဝင်ခဲ့ပြီးမှတ်ပုံတင်ခဲ့ရာ လူမှုဖူလုပ်ရေးအဖွဲ့မှ
ပေးအပ်သည့် အကျိုးခံစားခွင့်များရရှိခဲ့ပါသည်။ စာရေး
သူသည် လူမှုဖူလုပ်ရေးအဖွဲ့သို့ထည့်ဝင်ကြေးများ လစဉ်
ထည့်ဝင်ခြင်း တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရသည့်ဖြေားရှိ လူမှု
ဖူလုပ်ရေးအဖွဲ့များနှင့် ပုံမှန်သွားရောက်ဆက်သွယ်ခြင်းများ
ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ စာရေးသူနှင့်အတူ တာဝန်ထမ်း
ဆောင်ခဲ့ရသည့် အရာထမ်း၊ အမှုထမ်းများအားလည်း
လူမှုဖူလုပ်ရေးအဖွဲ့တွင်မှတ်ပုံမှတ်ရသေးပါက မှတ်ပုံတင်
ရန်၊ မှတ်ပုံတင်ပြီးပါက လူမှုဖူလုပ်ရေးအားမှတ်စိစစ်ရေး
ကတ်ပြားရရှိရေးအဖွဲ့နှင့်ဆက်သွယ်ရန် ကျန်းမာရေး၊ လူမှု
ရေးအကျိုးခံစားခွင့် (မကျန်းမာမှုမီးဖွားမှုမီးဖွားစရိတ်၊
ဆေးကုသမှုဆက်လက်ခံယူခွင့်၊ သေခုံးမှု)၊ မိသားစု
ထောက်ပုံမှု၊ အကျိုးခံစားခွင့်(ပညာသင်ထောက်ပုံကြေး၊
သဘာဝသားအန္တရာယ်)နှင့်အလုပ်တွင်ထိခိုက်မှုအကျိုးခံစား
ခွင့်များရရှိရေးဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းနှီးဆော်ခဲ့ပါသည်။
မိမိတာဝန်ယူခဲ့ရသည့် ပြည့်နယ်တိုင်းဒေသကြီး၊ ဒေသများ
နှင့်ဖြောနယ်များရှိ ဝန်ထမ်းများတွင် လူမှုဖူလုပ်ရေးအဖွဲ့သို့
မှတ်ပုံမှတ်ရသေးသောဝန်ထမ်းများရှိပါက စိစစ်၍လူဦးရေး
စာရင်းပြုစုကာ လူမှုဖူလုပ်ရေးအဖွဲ့သို့မှတ်ပုံမှတ်ပုံတင်နိုင်ရေး
အထက်ဌာနများသို့တင်ပြ၍ ခွင့်ပြုချက်ရယူပေးခဲ့ပါသည်။
စာရေးသူတာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း
ဌာနသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သော အစိုးရဌာန
များစာရင်းတွင်ပါဝင်၍ လူမှုဖူလုပ်ရေးအဖွဲ့မှ မဝင်မနေရ
ပြောန်းချက်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့်အလုပ်ဌာနများ စာရင်း
တွင်ပါဝင်ပါသည်။

ବାରେ:ଯୁକ୍ତି ଟେପଗ୍ରିଟାଂଫିଲ୍ଡିଙ୍ଗ୍:ଶୋର୍ଟ୍‌ଏରିଯାର୍
ଫିଲ୍ଡିଙ୍ଗ୍:ମୁଖୀରାର୍ ଲ୍ୟାମ୍ପାଲ୍‌ରେ:ଆପ୍ଟେଟ୍‌ଗ୍ରାନ୍ ମୁଠିବ୍‌ବାରିଙ୍ଗା
ପ୍ରିଃ ଟିରେଗ୍ରିଟାଂଫିଲ୍ଡିଙ୍ଗ୍:ଶୋର୍ଟ୍‌ଏରିଯାର୍
ଫିଲ୍ଡିଙ୍ଗ୍:ମୁଖୀରାର୍ ଲ୍ୟାମ୍ପାଲ୍‌ରେ:ଆପ୍ଟେଟ୍‌ଗ୍ରାନ୍ ମୁଠିବ୍‌ବାରିଙ୍ଗା

ခဲ့စားခွင့်များဖြစ်သော မကျန်းမာရှုအတွက် ဆေးကုသမှု
ခံယူခွင့်၊ မကျန်းမာရှုအတွက် ငွေကြေးအကျိုးခံစားခွင့်၊
ကိုယ်ဝန်ဆောင်မှုနှင့်မီးများမှုအတွက် ဆေးကုသမှု၊ ငွေ
ကြေးခံစားခွင့်နှင့် မီးများစရိတ်ခံစားခွင့်၊ ဖခင်ဘဝဖြစ်မှု
ငွေကြေးအကျိုးခံစားခွင့်နှင့် ဖခင်ဖြစ်မှုစရိတ်၊ ဆေးဝါး
ဝယ်ယူကုန်ကျပ်စရိတ်ခံစားခွင့်၊ အလုပ်တွင်ထိခိုက်ဒဏ်ရာ
ရလျှင် ဆေးကုသမှုခံယူခွင့်နှင့် ငွေကြေးအကျိုးခံစားခွင့်၊
သေဆုံးလျှင်နာရေးစရိတ်ခံစားခွင့်နှင့် ကျွန်ရစ်သူအကျိုး
ခံစားခွင့်များ အချိန်မီရရှိခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအပြင် စာရေးသူ
မှ သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ်များရှိ လူမှုပူလုံရေးတာဝန်ခံများနှင့်
ဆက်သွယ်၍ လူမှုပူလုံရေးစီမံကိန်းအကြောင်း သိကောင်း
စရာများအား ဝန်ထမ်းများကျပ်ပြန့်စွာသိရှိနိုင်စေရေး ပါပိ
ဌာနရှိရှိများတွင် လူမှုပူလုံရေးမှုတာဝန်ရှိသူများအား ဟော
ပြောပိချပ်ပေးနိုင်စေနေ စီမံဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။

ယခုအခါ ပြည်ထောင်စုလွှာတ်တော်မှ (၃၁-၈-၂၀၁၂)ရက်နေ့တွင် ပြဌာန်းပေးခဲ့သော လူမှုဖူလုံရေးဥပဒေ (၂-၄-၂၀၁၄)ရက်နံပါဒါအလုပ်သမား အလုပ်အကိုင်နှင့် လူမှုဖူလုံရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၄၁/၂၀၁၄) အရ လူမှုဖူလုံရေးနည်းဥပဒေများ ပြဌာန်းခဲ့သည့် အပြင် အာမခံအလုပ်သမားများ၏ဆေးကုသမှု အကျိုး ခံစားခွင့်များနှင့် ဆေးကုသမှုကုန်ကျစရိတ်များ ပြန်လည် ရရှိခံစားခွင့်များ စနစ်တကျရရှိစေရေးအတွက် လူမှုဖူလုံရေး အဖွဲ့၏(၂၃-၂-၂၀၁၈)ရက်နေ့တွင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ညွှန်ကြားချက်အမှတ်(၁/ဆေး-၂၀၁၈)တိ ရှုလာဖြိုဖြစ်၍ လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့တွင်မှတ်ပုံတင်ရန်လိုအပ်သော အလုပ်ဌာန များနှင့်ဝန်ထမ်းများ၊ အလုပ်သမားများအနေဖြင့် မှတ်ပုံတင်ရန်လိုအပ်ပြီး မှတ်ပုံတင်ပြီးသည့်ဝန်ထမ်းများ၊ အလုပ်သမားများမှလည်း ရရှိရှိသည့်အကျိုးခံစားခွင့်များကို လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့က တာဝန်ယူထားသည်ဖြစ်ပါ၍ အကျိုးခံစားခွင့်များတောင်းခံရန်အတွက် နောင့်နေးမှုမရှိပါစေနှင့် ဟူသောလူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့၏နှိုးဆော်ချက်နှင့်အညီ မိမိရရှိရမည့်အကျိုးခံစားခွင့်များအား ရရှိရေးစီစဉ်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါကြောင်း အကြော်ပြုတင်ပြုလိုက်ရပါသည်။ လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့သည် ရန်ကုန်မြို့တွင် အလုပ်သမားဆေးရုံ (၂၇၅၆) မန္တလေးမြို့တွင်အလုပ်သမားဆေးရုံ(၁၇၅၇)ရန်ကုန်မြို့တွင် လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့နှင့်ချိတ်ဆက်ထားသည့် ပုဂ္ဂလိကဆေးရုံ(၂၇၅၈)ရုံမင်းဘူးမြို့တွင်ပုဂ္ဂလိကဆေးရုံ(၁၇၅၉)ရုံ တော်ကြီးမြို့တွင် ပုဂ္ဂလိကဆေးရုံ(၁၇၅၁)ရုံရှိပြီး တစ်နှစ်ငံလုံးတွင် လူမှုဖူလုံရေးဆေးခန်း(၁၇၆၄) ခန်းရှိပါသည်။

စာမျက်နှာ (၁၇) သို့

သဘာဝဘေးနက္ခသံသရာတင်းစေးရေး၊ ပရေဝါဒရေးနှင့်ပြည်သူ့သမီးလုပ်ငန်းမြို့

စနစ်တော် ထိန်းသီမီးကာကွယ်မေး

ဦးစိန်သက်၊ ညွှန်ကြုံရေးမှူး (ဦး)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်စဉ်မီးရာသီတွင် ဖြစ်နေကျ အတိုင်း မြစ်ရောက်းခြင်း၊ တောင်ရေကျဆင်းခြင်းနှင့် ပြောပြု ခြင်း၊ မြစ်ကမ်းပါးများ ပြုကျခြင်း၊ ရေတိုက်စားခံခြင်း စသည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း လူဦးရေသိန်းနှင့်ချို့၍ တွေ့ကြုံခံစားကြေရပါသည်။ ရေကြီး ရေလျှော့မူကြောင့် သီးနှံတိုက်ခေါင်းများပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း၊ လူနေ ရပ်ကိုကျေးစွာများအတွင်းရေဝင်ရောက်ခြင်း၊ လူနေအိမ် နှင့် သာသနကအဆောက်အအုံများပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း၊ ရေဘေးအန္တရာယ်မှတ်များရှောင်ကာ ရေလွတ်သည့်နေရာများ သို့ သွားရောက်နိုလှုံးခြင်း စသည်သတင်းများကို ကြားသိနေရပါသည်။

ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုများ၏ မူလအကြောင်း ရင်းခံတွင် လူတို့၏ပယောကမက်းကြောင်း ပညာရှင်များက သတိပေးထားခဲ့ပြီးဖြစ်သလို ဖြစ်ရှုံးဖြစ်စဉ်ထက် ပိုမို ကြမ်းတမ်းဆုံးရွားသော ရာသီဥတုဖြစ်စဉ်များကို အနာဂတ်တွင် လူသားတို့မိမိကြော်တွေ့ကြရမည်ဟု၍လည်း ဟောကိန်းထုတ်ထားကာ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ကြိုတင်ကာ ကွယ်ရင်ဆိုင်နိုင်ကြရေးအတွက်လည်း နှီးဆော်ခဲ့ကြသည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားလာချိန်ကျမှုသာ ဘေးလွတ်ရာသို့ ရွှေပြောင်းတိမ်းရှောင်ခြင်း၊ စာရင်းဖော်ပြုခြင်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးပစ္စည်းဝင့်ရောင်း စသည် လုပ်ငန်းများကို သယ်ယူပို့ဆောင်မှုအခက်အခဲ၊ သွားလာမှု အခက်အခဲ၊ ဆက်သွယ်ရေးအခက်အခဲ စသည့်အခက်အခဲများကြားမှ ခက်ခဲစွာဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မိုးလေဝသ ရာသီဥတုအခြေအနေ အရ မှတ်သုန်လေများကြောင့် နှစ်စဉ်(၅)လခန့်မျှအတွင်း

ရွာ့သွေးလိုက်သောမိုးရေများကို မြန်မာနိုင်ငံဒေသအသီးသီး၌ တစ်နှစ်ပတ်လုံးသီးနှံများစိုက်ပျိုးမှုအတွက် အကျိုးအရှိခံးအသုံးပြုနိုင်ရန် ငှုံးမိုးရေများကို စနစ်တကျသိလှောင်ထားရန်နှင့် အကျိုးရှိစွာသုံးစွဲရန် များစွာအရေးကြီးလှပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ မိုးတွင်းကာလအတွင်း ရွာ့သွေးလိုက်သီးသီးအတွင်း ထိန်းသီးထားနိုင်သလောက် စုပ်ယူမထားနိုင်ပါက ငှုံးမိုးရေများသည် လျှောကျရေအဖြစ် စီးဆင်းသွားပြီး ချောင်းပြောင်း၊ မြစ်များမှတ်ဆင်း ပင်လယ်ထဲသို့ တိုက်ရှိကိုစီးဝင်သွားသဖြင့် လူတို့အတွက် အကျိုးရှိခံးဖြစ်အောင် အသုံးမချလိုက်ရဘဲ အလဟသာ စီးဆင်း ဆုံးရှုံးသွားရပေသည်။ တောတောင် ထူထပ်သောဒေသများတွင် စိမ့်စိမ့် ချောင်းမြောင်းများသည် တစ်နှစ်ပတ်လုံးရေကို တာသွင်သွင် စီးဆင်းရှုံးနေတတ်ပြီး သစ်တောက်င်းမဲ့၍ သစ်ပင်မရှိသော ဒေသများတွင် ချောင်းမြောင်းများ၌ မိုးတွင်းအခါတွင်သာ ရေရှိပြီး မိုးကုန်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်တည်း သဲချောင်းများအဖြစ်ခြောက်သွေးနေကြပါသည်။ သစ်တောများသည် ရွာ့သွေးသွေးသော မိုးရေများကို ရယ်သိလှောင်ထားနိုင်ပြီး တစ်နှစ်ပတ်လုံး တစိမ့်မိမ့်မိမ့်ပြန်လည် စိမ့်ထွက်စေနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် စိမ့်စိမ့်ရေများအဖြစ် တာသွင်သွင်စီးဆင်းနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ရွာ့သွေးသောမိုးရေကို သို့လှောင်ထားနိုင်မှုသည် မြေပြောပေါ်ရောက်လျက်ရှိသော သစ်တော သစ်ပင်တို့အမျိုးအစား သိပ်သည်းမှု၊ သစ်တောများအောက်ရှိ အပေါ်ယောက်သွေးကို ဖုံးအုပ်ပေးထားသော သစ်ရွက်၊ သစ်ခက်၊ သစ်ခေါက်စသော သစ်ခွေးမြေ အနည်းအများပေါ်တွင်လည်း မူတည်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်ရှိ ကြက်မောက်တောင်ဆည် ရေဝါဒရေလဲဒေသအတွင်း (၁၉၄၅-၇၆) ခုနှစ်အတွင်း စုံး သပ်တိုင်းထွားချက်များအရ ထူထောင်သောရွှေကြပြတ်ရော နောသော သဘာဝတော်များအောက်၌ ရေသည်တစ်နာရီ အတွင်း (၂၂.၂၅) စင်တိမီတာအထူး စိန့်ဝင်နိုင်ပြီး ပြန် လည် စိုက်ပျိုးထားသောစိုက်ခင်းများအတွင်းတွင် (၂၂.၁၄) စင်တိမီတာစိန့်ဝင်နိုင်ကာ ရွှေကြပ်ကြသော အင်တိုင်းတော ခြောက်အတွင်း၌ (၁၉.၄၉) စင်တိမီတာ စိန့်ဝင်နိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ဤသာကေများကို ထောက်ရှ ခြင်းအားဖြင့် သစ်ပင်သစ်တော်များကို ရှိယဉ်ရှိထိုက်သော ဒေသများ၌ ထိရောက်စွာပြုစုစုပေါင်းပါသောလျှင် (၅၈) ခန့်အတွင်း ပိုးရွှေသွန်းသောမျိုးရောများကို တစ်နှစ်ပတ်လုံး တသွင်သွင် စီးဆင်းဖြည့်စွမ်းနိုင်ရန်အတွက် ပြောကြီး အတွင်း၌ သိုလောင်ထားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ရောက်ယာအများစုသည် အစိကမြစ် ကြီးများ၏ မြစ်ရှုပ်းဒေသများတွင်ပါဝင်လျက်ရှိပြီး ငါး တို့သည် သစ်တော်များပုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည့် ရေဝါဒရေလဲ ဒေသများမှအစပြု၍ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်အတွင်းသို့ စီးဝင်ကြသည်။ မြစ်ကြီးများမှ စီးဆင်းလာသည့်ရေကို ပြည်သူလှုထုက သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ရေ အားလျှပ်စစ်၊ သောက်သုံးရောင့်စက်မှုလက်မှုစုသည့် ရည် ရွယ်ချက်အမျိုးမျိုးအတွက် ဖို့ခို့အသုံးပြုလျက်ရှိကြသည်။ ထိုကြောင့် လုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးအတွက် လိုအပ်သောရေအား မြစ်ကြီးများမှ ပုံးမှန်ရှင့်အရည်အသွေးပြည့်မှုစွာ စဉ်ဆက် မပြတ်ရရှိရေးမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုအတွက် မရှိမဖြစ်အရေးပါသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ မြစ်ကြီးများအတွင်း လုပ်လောက်သည့်ပမာဏနှင့် အရည်အ သွေးရှိသည့်ရေ ပုံးမှန်စီးဆင်းနိုင်ရေးအတွက် ငါး၏ရေဝါ ရေလဲဒေသများတွင်ရှိ သစ်တော်များအား စနစ်တကျဖို့ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိနေပါသည်။

သိုဖြစ်၍ ငါးမြစ်များအတွင်း ရာသီမရွေးရေစီး ဆင်းနိုင်ရန်ရှင့်သည့်ရေ ရရှိနိုင်စေရန်အတွက် ငါး၏ရေဝါဒရေလဲဒေသများအတွင်းရှိ သစ်တော်များ ထိုး သိမ်းခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပြုစုစုပေါင်းထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်လျက် ရှိနေပါသည်။ ထိုအပြင် ရေထ ည်ညည်းမှုမှ တားဆီးကာကွယ်ရန်အတွက် ရေဝါဒရေလဲ ဒေသများအတွင်းဆောင်ရွက်သောစာတ်သတ္တုနှင့်ကျောက် မျက်လာတာတူးဖော်ခြင်း၊ အခြားသောဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အား သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပြီး

မှုခွင့်ပြခြင်း၊ ခွင့်ပြသည့်အပါတွင်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရေအရည်အသွေးအား ထိခိုက်မှု အနည်းဆုံးဖြစ် စေရေးအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင် မှုစီမံချက် (Environmental Management Plan) ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်စေခြင်းတို့ အထူးလိုအပ်ပါသည်။

ရေဝါဒရေလဲဒေသအတွင်း စုစုပေါင်းရှိသော ကိုန်း ကဏ္ဍအချက်အလက်များအပေါ်တွင်အခြေခံ၍ စီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုဇုန်(Management Zone) များ ခွဲခြားသတ် မှတ်ခြင်းနှင့် ရှိမှုများအလိုက်ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းများ သတ်မှတ်ခြင်း၊ ခွဲခြားသတ်မှတ်သင့်သည့်ရှိမှုများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

(က) မဖြစ်မနေ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ထားရမည့် ရေးရှိုး ရေ များဒေသများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးရှိုး (Conservation Zone) များအဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်း။ ဤသို့ သတ်မှတ်ရာတွင် ချင်းတွင်းမြတ်အတွင်း စီးဝင်သော ပြစ်လက်တက်များ၏ ရေဝါဒရေလဲဒေသများကို အခြေခံ၍ ခွဲခြားရန်ဖြစ်ပြီး Conservation Zone များမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု နယ်နိမိတ်တစ်ဆက်တစ်စင်တည်း မဖြစ်သည့်များလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။

(ဂ) ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးရှိုးအား အကာအကွယ်ပေး နိုင်ရန်အတွက် ကြားခံနှုန်း (Buffer Zones) များသတ် မှတ်ခြင်း။ အဆိုပါ ရှိမှုအတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် နှင့်လိုက်လျော့ညီထွေရှိသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ အား ကန်သတ်ခွင့်ပြသွားနိုင်ပါသည်။

(ခ) ဖွံ့ဖြိုးရေးရှိုး(Development Zone) အား Buffer Zone ၏အပြင်ဘက်တွင် သတ်မှတ်သွားမည်ဖြစ်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လိုက်လျော့ညီထွေရှိမည် ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများအား ခွင့်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ခွင့်ပြရာတွင် လုပ်ငန်း၏ပမာဏနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်အ ပေါ်တွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုအပေါ်သုံးသပ်၍လုပ်ငန်းတစ်ခုခြင်းအလိုက် Environmental Management Plan ရေးဆွဲဆောင်ရွက်သွားမေမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြစ်လက်တက်တစ်ခုခြင်း၏ ရေဝါဒရေလဲဒေသ များထိန်းသိမ်းရေးရှိုးခံမြတ်ချက်(Sub-Watershed Conservation Action Plan) များရေးဆွဲခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ထင်ရှားသောမြစ်ကြီးများ၏ ရေဝါဒရေလဲဒေသများတွင် သစ်တော်မျိုးလွှမ်းလွှားသည့်အပြင် သဘာဝအနေအထား ပျက်လွှားမှုမရှိသေးသည့် သစ်တော်(Intact Forest)များ တည်ရှိနေသေးသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသဖြင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ရှုထောင့်မှုကြည့်ပါက တန်ဖိုး

မဖြတ်နိုင်သော စီဝျှေးစုံများကဲယ်ဝသည့် ရော်ယာ တစ်ခုအဖြစ်ယူဆနိုင်ပါသည်။ မြန်မာ့သာစောမူဝါဒ (၁၉၉၅)အရ သစ်တော့နယ်မြေ (ကြီးဝိုင်း၊ ကြီးပိုင်ကာ ကွယ်တော့)ရော်ယာအား နိုင်ငံရော်ယာ၏ ၃၀% နှင့် သဘာဝနယ်မြေ (Protected Area System)ရော်ယာအား ၁၀% သတ်မှတ်ပြုနှင့်ချက်အား ဖြည့်ဆည်းပေးရာ ရောက်သည့်အပြင် ရေဝေရေလွှေသများထိန်းသိမ်းရေး ကိုပါအထောက်အကြပ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းဖြင့် ရေဝါဒပေါ်လေအသ
များထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်းနှင့်အတူ ပူးတွဲရရှိလာနိုင်သည့် အ
ခြားအကျိုးကျေးဇူးများ(Co-benefit)များမှာ နိုင်ငံ၏ အဖိုး
တန်ဖိုးပျိုးစုံပျိုးကွဲများအားထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်းသာဘဝ
အခြေခံချိန်းသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေနိုင်ခြင်း၊
ကမ္မားရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကွန်ပင်း
ရှင်းအရ ‘တော့ပြန်းတိုးခြင်းနှင့်တော့အတန်းအစားကျဆင်း
ခြင်းကြောင့် ဖန်လုပ်အာန်သင်ရှိစာတိငွေများထုတ်
ထွေထွေမှုမှ လျှော့ခြင်း (Reducing Emission From De-
forestation and Forest Degradation REDD+)’
လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် နိုင်ငံအတွက်ဝင်ငွေရရှိလာပြီး ဒေသဖွံ့
ဖြိုးရေးအတွက် အသံးပြုနိုင်ခြင်း စသည့်အကျိုးကျေးဇူး
များလည်း ရရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဖက်တွင်လည်း သစ်တောများ၊ မြစ်ချောင်း
များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်များကို ဥပဒေများနှင့်အညီ
ထိထိရောက်ရောက်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း၊ တရားမဝင်
ကျောက်မျက်၊ ချွေနှင့်သတ္တုများတုံးဖော်ရာဖွံ့ခြင်းတို့ကို
ထိရောက်စွာနှစ်နှစ်ခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးပိမံကိန်းများဖြစ်သည့်
ရထားလမ်း၊ ကားလမ်းများ၊ ဆည်၊ တာတမ်းများ တည်
ဆောက်ခြင်းပြုလုပ်ရာတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိနိုက်
နှင့်မှုကို မှန်ကန်စွာဆန်းစစ်ခြင်း၊ တည်ဆောက်ပြီးဖြစ်
သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပိမံကိန်းများ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ထိနိုက်မှုများ
ကိုပြန်လည်ဆန်းစစ်ကာ ပြပြင်မှုများပြုလုပ်ခြင်းတို့အ
တွက်လိုအပ်မည့်ဥပဒေများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အနား
ကတ်ကာလသဘာဝဘေးအနှစ်ရှုယ်များ လျော့ပါးသက်သာ
စေရေးနှင့် သဘာဝဘေးအနှစ်ရှုယ်ကြော် ထိနိုက်ပျက်စီး
ဆုံးရုံးမှုမရှိစေရေးတို့ကို ရည်ရွယ်ကာဆောင်ရွက်သွားရ
မည့်ဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ်အချိန်ရာသီကျရောက်လာသည့်နှင့်
ကြံတွေ့ရမည့်သဘာဝဘေးအနှစ်ရှုယ်ကို ရှောင်လွှဲရှုမည်
ပဟုတ်ဘဲ ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားကြရမည်သာဖြစ်သည့်အ
လျောက် ရေဝင်ရေလဲဒေသများကို ရေတို့ရေရှည် အစီအမံ
များချမှတ်၍ ထိရောက်မှန်ကန်စွာဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်သာ
သဘာဝဘေးဒုက္ခသုရာမှ လွှတ်မြောက်နိုင်မည်ဟု သုံး
သပ်တင်ပြလိုက်ပါသည်။

စာမျက်နှာ (၁၄) မှအဆင် →

ထိုအပြင် ၁၉၅၄ ခုနှစ် အက်ဗျာဒေဝါ အရပ်ရပ်
အာမခံစားအတွက် ပေးသွင်းထားသောထည့်ဝင်ကြေး
ကာလနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကျိုးမာရေးနှင့် လူမှုရေးစောင့်
ရှောက်မှုအာမခံစားအတွက် ပေးသွင်းထားသော ထည့်ဝင်
ကြေး ကာလနှင့်ပဲပိုင်သည် လပိုင်(၁၈၀)နှင့် အထက်
ရှိပါက အငြိမ်းစားယူပြီးနောက် ဆေးကုသမှုခံစားခွင့်ရှိ
ကြောင်းနှင့်အငြိမ်းစားယူပြီးနောက် ဆေးကုသမှုအတွက်
ဆေးကုသမှုကုန်ကျစုရိတ်၏(၅၀)ရာခိုင်နှုန်းကို လူမှုစုလုံ
ရေးအဖွဲ့မှုကျခံမည်ဖြစ်ပါကြောင်း လူမှုစုလုံရေးအဖွဲ့မှုပေး
ပါပြောန်းချက်အား ထပ်ဆင့်မှုပေလိုက်ရပါသည်။

အချိုဝန်ထမ်းများသည် လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့သို့
ထည့်ဝင်ကြေးများပေးသွင်းရပြီး လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့၏
အာမခံစာနှစ်များဖြစ်သည့် အကျိုးခံစားခွင့်များရရှိနိုင်စေ
ရန်အတွက် နာမကျန်းဖြစ်သည့်အပါ လူမှုဖူလုံရေးဆေး
ခန်း(သို့မဟုတ်)လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့နှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုထား
သောပုဂ္ဂလိကဆေးခန်းသို့သွားသည့်အပါ လူမှုဖူလုံရေး
အာမခံစာစိစစ်ရေးကတ်ပြားယူဆောင်သွားရန် လိုအပ်သကဲ့
သို့ မကျန်းမာမှုအတွက် ငွေကြေးအကျိုးခံစားခွင့်ထုတ်ယူ
ရန်အတွက် လူမှုဖူလုံရေးရုံးသို့သွားရောက်လျှင် မကျန်းမာ
မှုဖြစ်ကြောင်းအလုပ်ရှင်ထံမှအကြောင်းကြားစာ၊ ဆရာဝန်
မှ ဆေးခွင့်ပေးသည့်ဆေးလက်မှတ်ပုံစံ၊ ဆေးရုံတက်ရပါက
ဆေးရုံတက်ဆင်းလက်မှတ်များ၊ လူမှုဖူလုံရေးအာမခံစာစိစစ်
ရေးကတ်ပြားတင်ပြ၍ ငွေထုတ်ယူရပါမည်။ ထိုကဲ့သို့ အ
ခြား အကျိုးခံစားခွင့်များရယူလိုပါက (သို့မဟုတ်) ငွေကြေး
ထုတ်ယူလိုပါက လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့မှသတ်မှတ်ထားသည့်
ပုံစံများ၊ ထောက်ခံချက်များ၊ အထောက်အထားစာချွက်
စာတမ်းများရှင့် လူမှုဖူလုံရေး အာမခံစာစိစစ်ရေးကတ်ပြားတို့
တင်ပြ၍ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့၏
ဆောင်ပုဒ်များဖြစ်သော စုပေါင်းအားဖြင့် ဖူလုံအံ့ဌား လူမှု ဖူလုံ
ရေးသည် သင့်ဘဝ၏ ကျန်းမာရေးနှင့်လူမှုရေး အာမခံဖြစ်
သည့်ဆိုသည့်အတိုင်း မဝင်မနော ပြဋ္ဌာန်းချက်များရှင့်
သက်ဆိုင်သည့် အလုပ်ဌာနများမှဝန်ထမ်းများ လူမှုဖူလုံ
ရေးအဖွဲ့တွင်မှတ်ပုံတင်ပြီး လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့၏ အာမခံ
စနစ်ပါ အကျိုးခံစားခွင့်များရရှိနိုင်စေရန် တင်ပြလိုက်ရပါ
သည်။

ကိုးကားစာရင်း-

၂၀၁၂ခုနှစ်လူမှုဖူလုပေးဥပဒေ၊ လူမှုဖူလုပေးနည်းဥပဒေ
(၂၀၁၄)

ကျွန်မတိသည် မိသားစုအဖို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ခြုံနှင့်
ဝင်းနှင့် အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်းနှင့်နေလာခဲ့ပြီး မြို့လယ် တိုက်
ခန်းတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန်အခြေအနေဖြစ်လာပါ
သည်။ ထိုအခါ ကျွန်မတိအိမ်ရှိ မဟောကိန်သားဖြင့် လုပ်
စွာပြုလုပ်ထားသော စားပွဲဟောင်းကြီးသည် မြို့လယ်တိုက်
ခန်းကျဉ်းကျဉ်းမှ ထမင်းစားခန်းအသစ်နှင့် မည်သိမျှ မလိုက်
ဖက်တော့ပါ။ ဤစားပွဲသည် ကျွန်မဘဝအတွက် အလွန်အ^၁
ရေးပါသောပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အစပိုင်းတွင် ဤ စားပွဲ
ကြီးကို စွန့်လွတ်ရန် ကျွန်မ စဉ်းပင်မစဉ်းစားခဲ့ပါ။ သို့သော်
နောက်ဆုံးတွင် အခြေအနေအာရ ထိုအစီအစဉ်ကို လက်ခံ
လိုက်ရပါတော့သည်။

ကျွန်မအနေဖြင့် စားပွဲကြီးကို ဝယ်ယူမည့်သူသည်
အသက်အချေယ်ကြီးသော အတွေ့အကြံရင်ကျက်သော စားပွဲ
ကြီး၏တန်ဖိုးကို ကျွန်မနည်းတူ နားလည်ခံစားနိုင်သော
ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်စေလိပါသည်။

‘မဟောက်နိသားစားပွဲနဲ့ ရှုံးရှုံးအထပ်သားစားပွဲ
ဘယ်လောက်ကွာတယ်ဆိတာ ဒီလို မလိမ်မိုးမလိမ်မာ

မိန္ဒာကလေးမျိုးက နားလည်မှာတဲ့လား သူက ကျွန်မတို့
စားပွဲကြီးကို တခြားအပေါ်စား စားပွဲတွေလိုပဲ သာမန်
ကာလျုံကာ မြင်မှာပေါ့၊ ဒီလိုအပေါ်ယံလေး လျှပ်ပြီး
ကြည့်ရင်တော့ မှားလိမ့်မယ့် ၁

နောက်ဆုံးမှာ ထိပိဋ္ဌးကလေးနှင့်ပင် အရောင်း
အဝယ်ဖြစ်သွားပြီး တားပွဲကြီးအား လာရောက်သယ်
ယူရန် ကြိုတင်အကြောင်းကြားပါမည်ဟု မိန်းကလေး
က ပြောပါသည်။

ရက်အနည်းငယ်အကြာ ကျွန်မ ဈေးမှာပြန်
 အိမ်ရှေ့တွင် အမိုးဖွဲ့ ကားတစ်စီးပိုး ညည်သည်
 အချို့ကို မြက်ခင်းပြင်၌ စောင့်လျက်သားတွေ့ရပါသည်။
 စားပွဲကြီးအား သယ်ယူရန် ကြိုတင်အကြောင်းကြားပါ
 မည်ဟုပြောထားသော်လည်း ယခုလိုကတိပုက်ခြင်းအ
 တွက် ကျွန်မအနည်းငယ် စိတ်အနောင့်အယုက်ဖြစ်ပါ
 ပါသည်။ ထိုအတူရင့်ကျက်မှုမရှိသော ဤမိန္ဒာကလေး၏
 အပြုအမူကြောင့် သူအပေါ် ကျွန်မ၏ သဘောထားသည်
 လည်း ပိုမို၍ နိုင်မှာလာပါတော့သည်။

ဒိမ်သုံးပစ္စည်း အပြည့်အမောက်တင်လာသော
ကျွန်မ၏ကားပေါ်မှသင်းလိုက်သည်နှင့် သူမက ချို့
စဖွယ်အပြီးနှင့်အတူ သူမ၏ခင်ပွန်း သမီးငယ်၊ ခဲ့အို့
တို့အား ကျွန်မနှင့်ခင်မင်ရင်းနှီးစွာမိတ်ဆက်ပေးပါသည်။
သူတို့အားလုံးကလည်း ကျွန်မဝယ်လာသော ပစ္စည်း
များကို ပျော်ရွင်စွာကူသယ်ပေးကြပါသည်။ ကျွန်မက
လည်းသူတို့၏ ခင်မင်နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းလှသော ကူညီ
ရိုင်းပင်မှုကို လူယဉ်ကျေး ပိဿာတွဲပြန်နိုင်ရေးအတွက်
ခဲ့ယဉ်းယဉ်း ကြီးစားပါတော့သည်။

သူမ၏ င်ပွန်းနှင့်ခဲ့အိတ္ထက စားပွဲကြီးကို သယ်ယူသည်အခါ ပွန်းပဲမသွားစေရန် မည်သိမည်ပုံ မ,ကြေးကြေးကြေးမည်ကို တိုင်ပင်နေကြပါသည်။ ကျွန်းမကမူ ဤစားပွဲကြီးသည် မည်မျှ တစ်ဖို့ရှိကြောင်း၊ ဤစားပွဲကြီးကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရသည့်အတွက် သူမအဖွဲ့ အလွန်ကံကောင်းကြောင်းတို့ကို အချို့အစုံး အပြုံးနှင့် အထက်ဖိုးလေသံကို သုံးကာ တစ်သိကြီးပြောပြလိုက်ပါသည်။ ကျွန်းမ၏ဟန်ပန်မှာ ဤစားပွဲကို စွမ်းလွှတ်ရသဖြင့် လွန်စွာဝမ်းနည်းကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေပါသည်။

သူမသည် ကျွန်မပြောသမျှကို ဂရတစိက်နား
ထောင်ပါသည်။ ထိုနောက် ထမင်းစား စားပွဲတစ်လုံး
ဝယ်ရန် သူတို့မည်မှုကြောကြာ ငွေစွဲရကြောင်း၊ စားပွဲ
မည်ကာမတ္ထကိုလည်း မလိုကြောင်း၊ ကြောရည်ခံပြီး လုပ်
သော စားပွဲပါးတို့ချင်ကြောင်း၊ သို့မသာ တစ်သက်လုံး

မြတ်မြတ်နှီးနှီးသုံးနိုင်မှာဖြစ်ကြောင်း၊ ဤစားပွဲမျိုးဖြင့်သာ သူတို့ ပိဿာစုရနှင့် မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများ ပျော် ပျော်ပါးပါးဝိုင်းဖွဲ့လိုကြောင်းတို့ကို သူမက တိုးညွှန်းစွာ ပြောပြပါသည်။ ထိုပြင် သူမ၏သမီးကယ်သည်လည်း ဤ စားပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ အီမီထောင်ရှုရသားကျသည့် အခါ တွင်လည်း ထိုပျော်စရာအဖြစ်ကလေးများကို သူမ၏ သမီးက တစ်သက်လုံးအမှတ်တရဖြစ်နေမှာဖြစ်ကြောင်း ပြောပြပါသေးသည်။ တစ်ဖန် သူမသည် ဤစားပွဲမျိုးကို ဝိုင်ဆိုင်ရသည်ဟု အမြဲအိမ်မက်မက်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုကြောင့် ဤစားပွဲကို ကျမ်းမန်သုံးတု မြတ်နှီးစွာ ကိုင်တွယ်သုံးဖွဲ့သွား မှာဖြစ်ကြောင်းတို့ကိုစိတ်ကာပတ်ကုံးပြောလျက်ရှိပါသည်။

သူမ၏ပြောစကားများအရ ကျွန်မသဘောသ
ကန်ကို သူမရိပ်စားမိသည်ဟု ကျွန်မဆင်ခြင်မိပါသည်။
ကျွန်မဘဝ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုသဖွယ် နှစ်ပေါင်းများ
စွာ တွယ်တာ မြတ်နိုင်ခဲ့ရသောပစ္စည်းတစ်ခုကို လက်လွှတ်
ဆုံးရှုံးလိုက်ရသဖြင့် ကျွန်မ ထိနိုက်ကြေကွဲနေရသည်ကို
သူမ သိပါသည်။ သူမသည် ကျွန်မ၏ဂုဏ်ပကာသန
မက်မောသူတစ်ဦးပဲ၊ ဆက်ဆံပြုမှုနေပုံကို အမှတ်မထား
ဘဲ ကျွန်မအပေါ်ကြင်နာမှုဖြင့် ကျွန်မနည်းတူ စိတ်ထိနိုက်
လျက်ရှုပါသည်။

အဖြစ်အပျက်မှာ ရယ်စရာအတိပါပေ။ ကျွန်မသည် သူမနှင့်တွေ့လျင် တည်းပြုမဲ့ရင့်ကျက်သော၊ အထက် တန်းကျသော အမျိုးသမီးကြီးတစ်ဦး ဟန်ပန်လေသံဖြင့် ဆက်ဆံသွားရန် ကြော်ယော့ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် တကယ် တမ်းရင်ဆိုင်ရသည့်အပါ သူမသည် ကျွန်မထက် အဆ ပေါင်းများစွာ ပိုမို၍ တည်းပြုမဲ့ရင့်ကျက်သူ၊ အထက်တန်းကျသွားတစ်ဦး ဖြစ်နေပါတော့သည်။

ထိအတွေးနှင့်အတူ ကျွန်မ၏ တစ်ဖက်သတ်
ရန်လိုမုန်းထားမှုများ မရှိတော့ပါ။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင်
ကျွန်မ၏အောက်မေ့ဖွယ်အတိပြုးသော စားပွဲကြီးအားထိက်
ထိက်တန်တန် လွှဲပြောင်းပေးရန် အခါတော်ပေးလေပြီဟု
မှတ်ယူလိုက်ရပါသည်။

စားပွဲပေါ်တွင် မည်သည့်ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာမျှ
မရှိတော့ပါ။ စားပွဲတစ်လုံးအပေါ်တွင် ရှိနေသင့်သော
အဆောင်အယောင်များ ကင်းပွဲနေလေပြီ၊ ကျွန်မတိအထိ
ဤစားပွဲမှာ စားကြ သောက်ကြ ပြောဆိုရယ်မောက်ရန်
အခွင့်အလမ်းရှိတော့မည် မဟုတ်ပါ။ ဟင်းချို့မှန်များ၊ နှိမ့်
ခွက်များ၊ ကော်ဖိပန်းကန်များ၊ ဝိုင်အရက်ခွက်များ စသည့်
အဆင်တန်ဆာအမျိုးမျိုးနှင့် စားပွဲကြီးကို အလုဆင်ပေး
နိုင်တော့မည် မဟုတ်ပါ။

အိမ်ရှေ့တံ့သီးမကြီးမှ စားပွဲကြီးအား သယ်မ သွား
သည်ကို မျက်တော်မထောက်ပေါ်ကြည်ရင်း ကျန်မ မျက်ပေါ်ပဲ

နေပါသည်။ ထိုပြင် အတိတ်ကဖြစ်ရပ်များကို ပြန်ပြင်
ယောင်ကြားယောင်နေမိသည်။

ကျွန်မ၏ အတွေးပုံရိပ်များတွင် ကျွန်မအမေက
သူမက္ခလွန်မိ နောက်ဆုံးကျင်းပခဲ့သော မွေးနေဖွံ့ဖြိုး
မွေးနောက်တော်ပေါ်မှ ဖယောင်းတိုင်များကို ရယ်မောလျက်
ပီးမှတ်ပြုမြှင့်းနေပုံ၊ ဤစားပွဲကြီးတွင် ကျွန်မ ကော်စီသောက်
နေစဉ် ကျွန်မ၏သားက စစ်တာတိုးကာ သီချင်းတစ်ပုဒ်
ကို ပြုပြုလေးဆိုနေပုံ၊ ဤစားပွဲကြီးမှာပင် ကျွန်မ၏
သမီးက သူမ ဖခင်ဖြစ်သူ ကျွန်မ၏ခင်ပွန်းအား သူမ
အနေဖြင့် အဘယ်ကြောင့် ဤအိမ်မှနေ၍ အခြားတိုက်ခန်း
တစ်ခုထိ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန် စီစဉ်ကြောင်း ရှင်းပြနေပုံတို့
သည် အစဉ်လိုက်ပေါ်လာပါသည်။

ဉ်စားပွဲကြီးမှာပင် ကျွန်မတိသည် ညနေစာစား
ရင်းဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ အိမ်ထောင်ရေး၊ ကိစ္စများ၊ ဆွေးနွေး
ခဲ့ကြသည်။ ထိမ်းမှားလက်ထပ်ရေးအစီအစဉ်များကိုတိုင်ပင်
ခဲ့ကြသည်။ ဉ်စားပွဲကြီးမှာပင် ကျွန်မတိရယ်ပွဲဖွဲ့ခဲ့ကြ
သည်။ ငို့ပဲဆင်ခဲ့ကြသည်။ ရန်ပဲဆင်ခဲ့ကြသည်။ ပြင်ပွဲခုခု
ပွဲကျင်းပဲခဲ့ကြသည်။ ဉ်စားပွဲကြီးသည် ထိုထိုသောအရယ်
အပြီးအင့်အမဲများကိုကျွန်မတိနှင့်အတူမျှဝေခံစားခဲ့ပေါ်သည်။

ကျွန်မသည် ဤထမင်းတော်းတွင်ထိုင်ရင်း လူ
လားမြောက်ခဲ့ရသည်။ ကျွန်မတော်းကလေးများကိုလည်း
ကျွန်မလိုပင် တွေ့ကြော်စံစားစေချင်ခဲ့သည်။ ယခု ကျွန်မတို့
စားပွဲကို ဝယ်ယူသည့် ချစ်စဖွယ်ပိန်းကလေးသည်လည်း
သူမတော်းထိုးငယ်အတွက် ကျွန်မတော်း ဆန္ဒပျီးရှိခဲ့ပေါ့သည်။
ဤအချက်ကြောင့်ပင် သူမအား ကျွန်မ နှစ်သက်လက်ခံခဲ့
ရသည် မဟုတ်ပါလော်။

သူတို့သည် စားပွဲကြီးကို အမိန့်ဖွင့်ကား နောက်ခန်း
ပေါ်သို့သုယ္တေသန တင်လိုက်ကြသည်။ ထို့နောက်မော်တော်
ကားကို ဖြည့်သွင်းစွာမောင်းထွက်သွားပါသည်။ ဂျွန်မ
သည် လုပ်ရှားမှုအားလုံးကို ငေးမော်ကြည့်နေမိခဲ့သည်။

သူတို့အားလုံး မြင်ကွင်းမှ ပျောက်ကွယ်သွားမှ
ဟာလာဟင်းလင်းဖြစ်သွားသော ထမင်းစားခန်းကို ဖြတ်
ကာ ပါးပိုချောင်ထဲသို့ ဝင်ခဲ့သည်။ ညာနေစာအတွက်ပြင်
ဆင်ရင်း ကျွန်ုမ်း၏ ဘဝအတ်ခုံတွင် ကဏ္ဍအသစ်များကို
စတင်၍ တင်ဆက်ရပါတော့မည်။

[କର୍ମଚାରୀ ପରେ । ଲେଖକଙ୍କ ବିଧିବିଷୟରେ ଅନୁଭବ ଓ ପରିଚୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହାରେ ଲେଖକଙ୍କ ବିଧିବିଷୟରେ ଅନୁଭବ ଓ ପରିଚୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହାରେ ଲେଖକଙ୍କ ବିଧିବିଷୟରେ ଅନୁଭବ ଓ ପରିଚୟ ଦିଆଯାଇଛି ।]

သရာ မဟန်ကြော်၏ ‘ဘဝယ်တိမ်ဝင် တာပျော်မှု စုရွှေ့’ တွေ့၍
တရာ့၏ ချင့်ချွဲချက်ဖြင့်လှုပြင်ဆိုပါသည်။

ကမ္မဘားနံပါတ္တန္တ၊ ၂၀၃၂

ရေသာသာသက်၊ ရေသာပို့ကျား၊ တစ်ဦးတစ်ယောက်များ ရရှိစေရာ

ဒေါက်တာ ဆောင်နှင့်း

သဘာဝသယံဇာတအမျိုးမျိုးရှိသည့် အနက် 'ရေ' သယံဇာတသည် လူနှင့်သက်ရှိလောက အတွက် မရှိမဖြစ် အလွန်အရေးပါသော သဘာဝ သယံဇာတဖြစ်သည်။ 'ရေအသက် တစ်မနက်၊ ထမင်းအသက် ခုနှစ်ရက်'၊ 'သက်ရှိလောက ရေသာပေါ်' ဟူသော ဆောင်ပုဒ်များမှာ သက်ရှိ များ ရှင်သနရပ်တည်ရေးတွင် ရေ၏အရေးပါမှုကို ပီးမောင်းထိုးပြလျက်ရှိပါသည်။ ရေသည် သက်ရှိ များအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော သဘာဝသယံ ဇာတလည်း ဖြစ်သည်။ ရေသည် လူသားတို့အတွက် 'အသက်' ဖြစ်သကဲ့သို့ ရေသည် အစားအစာတရိက္ခာလည်း ဖြစ်သည်။ ရေ၏တန်ဖိုးများ လူအသက်ကဲ့သို့ပင် အဖိုးတန် လူသည်။ ထိုကြောင့်လည်း ယခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၁၆)ရက်နေ့တွင်ကျရောက်သော ကမ္မဘာစားနှင်ရိက္ခာနေ့ အတွက်ဆောင်ပုဒ်ကို 'ရေသည်အသက်၊ ရေသည် ရိက္ခာ၊ တစ်ဦး တစ်ယောက်များ ရရှိစေရာ' 'Water is life, water is food. Leave no one behind' ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

လူသားများခန္ဓာကိုယ်၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် သည် ရေဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားလျက် လူသားများ အသက်ရှင် သန်ရေးအတွက် ပုံးပိုးပေးလျက်ရှိပါသည်။ ကမ္မဘာမြေမျက်နှာ ပြင်၏ ဂာ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို ရေဖြင့် ဖုံးစွမ်းထားလျက် ရှိပြီး J.၅ ရာခိုင်နှုန်းသာ လတ်ဆတ်သန်စိုးပြီး သောက် သုံးရန်၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် အသုံး ပြုရန်သင့်လော်သဖြင့် အရည်အသွေးရှိပါသည်။ ကမ္မဘာတွင် လူသား ပေါင်း ၆၀၀ ကျော်သည် အသေးစား ငါးဖမ်းသမားများ၊ ငါးမွေးမြေသူများ၊ ငါးထုတ်လုပ်သူများဖြစ်ပြီး ရေလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြသူများဖြစ်ကာ ရေကော စနစ်နှင့် အစာစနစ်ပေါ်တွင် မို့စိန်ကြရသည်။ ရေသယံ ဇာတသည် စားရေရိက္ခာမူလုပ်စေရေးနှင့် ကောစနစ် တည် ပြုမြေးအတွက် မရှိမဖြစ် သဘာဝအရင်းအမြစ် တစ်ခု လည်းဖြစ်ပါသည်။

ငါး ပုံစွန်း ကဏ္ဍားစသည့် ရေနေသတ္တိများ

သည် လူကျွန်းမာရေးအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အိမိန် - ၃ ဖက်တီးအက်ဆစ်၊ မီတာမင်နှင့် သတ္တုကာတ် များကဲ့သို့သော အာဟာရဓာတ်များ ကြွယ်ဝသောကြောင့် ရေနေအစားအစာများသည် အာဟာရချိတဲ့မှုကို တိုက် ဖျက်နိုင်သည့်စွမ်းရည်များရှိပြီး အရေးကြီးသော စားရေ ရိက္ခာများလည်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုကြောင့် 'ရေသည်အသက်၊ ရေသည် ရိက္ခာ' ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လူဦးရေ လျင်မြန်စွာ တိုးပွားလာမှု၊ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ မြို့ပြများတိုးပွားလာမှုနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်မှုတို့သည် လူသားများအတွက် သန့် ရှင်းသော၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းသော ရေရရှိနိုင်မှုကို အဟန်အတားဖြစ်စေနိုင်ပြီး ဘဝရှင်သနရပ်တည်မှုကိုလည်း ပြီးကြောက်လျက် ရှိပါသည်။ ကမ္မဘာလူဦးရေ J.၄ ဘီလီ ယံသည် 'ရေ' အတွက် စိတ်ပုပ်ပင်သောကရောက်ပြီး ရေရှားပါးသောနိုင်ငံများတွင် နေထိုင်ကြသူများဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။ လူဦးရေ သန်း ၆၀၀ ခန့်သည် လေထု ညစ်ညှစ်းမှု၊ ဂေဟစနစ်ယိုယွှေးမှု၊ ရေရှည်တည်တုံးခိုင်မြှု မရှိသောအလေ့အကျင့်များနှင့် ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုတို့ ၏သက်ရောက်မှုများကို ခံစားနေကြလျက်ရှိပါသည်။ ရေ သယံဇာတတိမံခန့်ခွဲ့မှု အားနည်းခြင်း၊ ပြောအောက်ရေ အလွန်အကျွဲ့ထုတ်ယူခြင်း၊ ရေထည်ညွှေးမှုများ တိုးပွားလာခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ရေရရှိနိုင်မှုပောက်နှင့် ရေအရည်အသွေးသည် လျင်မြန်စွာ ကျဆင်းလာလျက်ရှိပါသည်။ ထိုကြောင့် ရေရှားပါးမှုသည် လူမှု

ဗျာနှင့်မာရေး၊ စားနှပ်ရုက္ခာဖူလုံရေး အပဲ
အဝင်နယ်ပယ်အသီးသီးအတွက် ပဋိပက္ခဖြစ်စေသည် အ
ကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်
သောရောသယံဇာတအရင်းအမြစ်များအတွက် ပြိုင်ဆိုင်မှု
များ၊ အငြင်းပွားမှုများနှင့် ပဋိပက္ခများလည်းတိုးလာနေမည်
ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကြောင့် ယခုအခါ ကဏ္ဍအသီးသီးတွင်
ရေကို စနစ်တကျထိရောက်စွာ စီမံခွန့်ခွဲရန်နှင့် အသုံးပြု
ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လာကြလျက်ရှိသည်။

ထိုကြောင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု
ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် ၁၅ တွင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဂေဟ
စနစ်အားထိန်းသိမ်းကာကွယ်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ်အသုံး
ပြနိုင်ရေး၊ သစ်တောာများထာဝစဉ်တည်တဲ့စေရန် စီမံအုပ်
ချုပ်ရေးနှင့်သဲကန္တာပြစ်ထွန်းမှုပလောက်စေရေး၊ မြေယာ
ပြန်းတီးယိုယွင်းမှု ရပ်တန်းစေရေးနှင့် စိဝါမျိုးစုံမျိုးကဲ့များ
လျော့နည်းကျေဆင်းမှု ရပ်တန်းစေရေးဟူ၍ ရည်မှန်းချက်
ပန်းတိုင်များအဖြစ်ထည့်သွင်းထားသည်ကိုလည်း လေ့လာ
တွေ့ရှိရပည်ဖြစ်သည်။ ရေသယံဇာတများနှင့်သစ်တောာ
များ၏ဆက်စပ်မှုကို အောက်ပါအတိုင်းတွေ့နိုင်ပါသည်-

- သစ်တောာများပုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော ရေဝေရေလဲဒေသ
များနှင့် ရေတိုင်ဒေသများသည် ရေအရင်းအဖြစ်များ
ထိန်းသိမ်းပေးလျက်ရှိပြီး ကမ္ဘာရေချိုံပမာဏ၏ ၄၅
ရာခိုင်နှုန်းကို ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိခြင်း

- ◆ ကမ္မာအကြီးဆုံး မြို့တော်ကြီးများ၏ သုံးပုံ တစ်ပုံ သည် ငြင်းတို့အတွက် လိုအပ်သည့်သောက်သုံးရေ ရာခိုင်နှင့်အများစုကို သစ်တော်များဖုံးလွမ်းနေသည့် သဘာဝနယ်မြေများမှရရှိခြင်း၊
 - ◆ သစ်တော်များသည် သဘာဝရေသနစက်ကြီးများ

သဖွယ်ဖြစ်၍ မြေဆီလွှာတိုက်စားခြင်း၊ ရေတိမြဒေသ
များ၊ ကန်များ၊ မြစ်များ၊ ချောင်းများနှင့် အင်းများ
အတွင်း အနည်းမျှများ၊ ညစ်ညမ်းများကို လျှော့ချာ
ပေးနိုင်ခြင်း

- ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည်သစ်တော့များအပေါ်သက်ရောက်မှုရှိပြီး ထိမှတစ်ဆင့် ရေလှည့်ပတ်မှုစနစ်များ၊ ရေရှိနိုင်မှုအခြေအနေများအပေါ် လွှမ်းမိုးသက်ရောက်နိုင်ခြင်း
 - ရေသယံဇာတများကို စနစ်တကျဖိမာန်ခွဲအပ်ချုပ်ခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များစွာ ရရှိနိုင်ခြင်း ပညာရှင်တို့၏ ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုအရ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူပေါင်းသန်း ၇,၀၀၀ ကျော်ရှိသည့်အနက် သန်း ၁,၀၀၀ ခန့်မှု ဘေးကင်းလုံခြုံသည့် ရေကောင်းရေ သန်းကို လုံလောက်စွာ သုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိကြောင်းသိရသည်။ ထိုကြောင့် ဘေးကင်းလုံခြုံသော ရေကောင်းရေသန်းများ ရရှိရန်နှင့် ကောင်းမွန်သောရေချို့အရင်းအမြစ်များဖြစ်သည့် ရေဝေရေလဒေသရှိ သစ်တော့များကိုထိန်းသိမ်းရန် အထူးလိုအပ်လျက်ရှိသည်။ သစ်တော့များရှိမှုသာ သဘာဝရေးလိုးရေတွက်များ စိမ့်ရေစမ်းရေများရရှိနိုင်သည်။ သစ်တော့များ ပြန်တီးခြင်းကြောင့် သဘာဝရေတွက်များ စိမ့်ရေ စမ်းရေများ ခမ်းခြောက်ပျောက်ကွယ်ကြရသည်။ ရေသယံဇာတသည် သစ်ပင်သစ်တော့များမှ အထောက်အပံ့ပြုသည် အလွန်အဖိုးတန်သောပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုတော်ခြဖို့သည်။

ယခုနှစ်တွင် အယ်နိညိုကြာင့် ရာသီဥတု ပိုမို
ပူပြင်းခြောက်သွေ့လားမည်ဟု ပိုးလေဝသပညာရှင်များ
ကကြိုတင်သတိပေးထားသည်။ ပူပြင်းခြောက်သွေ့မှုနှင့်
အတူ ရေရှားပါးမှုပြဿနာများ၊ မြစ်ခြောင်းအင်းအိုင်များ
ရေဆာင်းခြောက်မှုများ၊ မြေအောက်ရေကျဆင်းမှုများ၊ ဖြစ်
ပေါ်လာနိုင်ပါသည်။ ရေရှားပါးခြင်းကြောင့် စိက်ပျိုးမွေးမြှု
ရေးလုပ်ငန်းများ၊ အစားအစာ ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းတွင်
ဆိုးကျိုးများသက်ရောက်နိုင်ပြီး နောက်ဆက်တွဲ အကျိုး
ဆက်များနှင့်ရင်ဆိုင်ကြံးတွေ့ရနိုင်ပါသည်။ ထိုကြောင့် ရေး
ထိုအတွက် သောက်သုံးရေရရှိရေးအစီအစဉ်များ ကြိုတင်
ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်သကဲ့သို့ ရေရည်အတွက် ရေအရင်း
အမြစ်များ၊ ရေဝေရေပေးအေသုရှိ သစ်တေားများကို စနစ်
တက္ကတိန်းသိမ်းရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်ပါသည်။

‘ရေလိုအပ်ချက် ဖြည့်ဆည်းဖို့၊ သစ်တော့
တွေကို ထိန်းကြပို့’ ဆိုသည့် ဆောင်ပုဇွန်အညီ ပြန်မာ
နိုင်ငံ၏အဓိကရေဝါယာလဲဒေသကြီးများဖြစ်သည့် မြောက်
များ၊ ခါကာဘို့ရာနှင့်တောင်တန်းမှသည် တောင်များ

တန်သံရီကမ်းရှိုးတန်းဒေသ၊ အရှေ့ဘက်ခြမ်း ရှိုးတောင်တန်းမှသည် အနောက်ဘက်ခြမ်း ချင်းတောင်တန်းနှင့်ရှိုးမှ အလယ်ပိုင်းပဲခူးရှိုးမှမှသည် ရော်ဝတီမြစ်ဝကျန်းပေါ် ဒေသနှင့်အပူပိုင်းဒေသများအထိ သစ်တော့များနှင့် ရေဝေ ရေလဲဒေသများကို ပိုမိုထိရောက်မှန်ကာန်သည့် နည်းစနစ် များ၊ လုံလောက်သည့်သွေးအားစုများဖြင့် ပိုမိုရင်းနှီး ဖြုပ် နှုနောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိကရေခါးအရင်းအမြစ်များဖြစ်သော ရော်ဝတီမြစ်၊ ချင်းတွင်းမြစ်၊ စစ်တောင်း၊ သလွှင်မြစ်များနှင့် အင်းတော်ကြီးကန်၊ အင်းလေးကန်အပါအဝင် ရေခါးကန်ကြီးများနှင့် သဘာဝစိုးရေတွက်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိရောက်သည့် ရေဝေရေလဲသစ်တော့များထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာမှတ်ဒေသများ၊ ဥပဒေအထောက်အပူမှုများ၊ နိုင်ငံရေးအရ အားပေးပံ့ပိုးကုည်မှုများ၊ ပေါင်းစပ်ညီးနှင့် မူများဖြင့် အရှိန်အဟန်ဖြင့်တင်၍ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းကြရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

ရေသယံ့အာတာအပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုအမျိုးမျိုးတိုးပွားစေရေးအတွက် တစ်နိုင်တစ်ပိုင်၊ တစ်အုပ်တစ်မှသည် ကြီးမားကျယ်ပြန်သော နယ်မြေရော်ယာ(Landscape) နိုင်ငံတစ်ဝန်းလိမ်းလန်းစိုးပြည် နေစေရန်နှင့် ရေသယံ့အာတာအရင်းအမြစ်များ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးရန် တိုက်တွန်းအားပေးကြရပါမည်။ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးနိုင်ရန် ကူညီကြရပါမည်။ သစ်တော့များထိန်းသိမ်းကြရပါမည်။ သစ်တော့ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါမည်။

ရေသည် အကန္တအသတ်ရှိသော်လည်း အကန္တအသတ်မရှိ အဖိုးတန်သော သဘာဝအရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရေဂေဟစနစ်များနှင့် အဆိုပါ ဂေဟစနစ်များကပံ့ပိုးပေးသည့် စိုးမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရောက်ခြင်းသည် ကဗ္ဗာကြီးနှင့်လူသားများအားလုံးအတွက် စားရေရှိကွားလုံးစေရေး၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သော အာဟာရများ စားသုံးနိုင်ရေးနှင့်တိမွတ်ခေါင်းပါးမှ လုံးဝကင်းစင်ရေးတိုးအတွက် မရှိမဖြစ်ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ ‘ရေသည်အသက် ဖြစ်သည်၊ ရေသည် ရိက္ခာ ဖြစ်သည်၊ တစ်ဦးတစ်ယောက်မချော်၊ အားလုံးရရှိ စေနိုင်ရန် ကြီးပတ်းကြရမည်ဖြစ်ပါသည်’။

ကတ္တုံးကဏ္ဍ

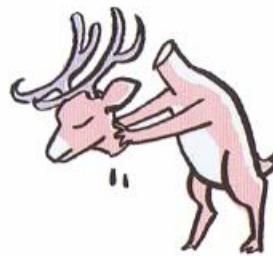
သဘာဝဟာ

အမြားမျိုးစိတ်တွေအတွက်လည်း
ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို
လူတွေရေးကြတယ်။

လူသားတွေဟာ

အသက်စိုး
ကွန်ရှက်ထဲက
ကြီးတစ်ဦးမျှင်ပါ။

တော်မျိုင်းတို့လွှာနဲ့တွေ
အသက်လေးဆပ်ရတဲ့ ပစ္စည်းတွေ
မဝယ်ပါနဲ့။

သစ်တစ်ပင်ကို

လုံလိုက်ရင်
အမြားသက်ရှိများစွာ
လဲကျသွားတယ်။

စိတ်အာဟာရ၊
ကြည်နဲ့နှစ်သိမ့်မှာ
ဉာဏ်ကွန်မြေးမှုတွေပဲ
သစ်တော့တွေဆီက
ရယ်ပါ။

ယခင်လမှအဆက်

ချောရှယ် နှုတ်ဆက်ခဲ့ပါတယ်

တင်ချိုး

စိုက်ခင်းဝန်ထမ်းဘဝတွင် ရသည့်လစာမှာ စားစရိတ်လုံးလောက်၏။ တစ်လစာခရီးစရိတ် ခုနှစ်ဆယ် ရှစ်ဆယ်သည် ကျွန်တော်တို့လင်မယားအတွက် အပိုသုံးနိုင်ရုံမက လစဉ် သုံးလေးဆယ် စုဆောင်းနိုင်သေးသည်။

ပျော်စရာအကောင်းဆုံးအချိန်ကို ပြောပါဆိုလျှင် စိုက်ခင်းပျိုးပင်စိုက်ပြီး ထွက်လာသည့် ပလတ်စတစ်ပျိုး အိတ်များကို စုဆောင်းရေဆေး၍ သီတင်းကျွန်တော်ကာလည် ရေးအရေးဘက် (ကို) စိန်အောင်မင်း (ကုလား)ထံသွေး ရသည့်အချိန်ဖြစ်သည်။ ငွေရလျှင် စိုက်ကွက်အလိုက် ဝန်ထမ်းအားလုံး Rum နှင့် ခေါက်ခွဲစားကြသည်။ အိမ်အတွက်လည်း မြို့မြို့မျက်မျက်ရရှိသည့် ခွဲတစ်း ငွေအောင်နိုင်ကြ၏။ ပြန်လည်အစားထိုးမရရှိနိုင်သည့် ပျော်ရွှေ့ဖွယ်ရာနေ့ရက်များ ဖြစ်ပေသည်။

စိုက်ခင်းနှင့် နယ်ပြန်ပေါင်းလိုက်သောအခါ ကျွန်တော် ဘိန်ယ်တော်အုပ်လုပ်ငန်းတာဝန်များထမ်းဆောင်ရှု၏။ သစ်စက်အုပ်၊ ဆိပ်ကုမ်းအုပ်တာဝန်များ အလုညွှေကျလုပ်ရသလို ရုံးတက်ရုံးဆင်းလုပ်ရသည်။ ကျွန်တော် နယ်စပ်ဒေသသစ်ရောင်းချေရေး (ထိုင်း) နိုင်ငံသို့သွားရောက်နိုင်ရန် အမြှေနေရာနှင့် ရန်ကုန် ကြိုးကြန်းရှိ သစ်တော်းစီး ဌာန ဦးစီးရုံးချုပ်သို့ ခေါက်တွဲခေါက်ပြန်ကူးသန်းရင်း အချိန်ကုန်နေ၏။ ကျွန်ကုမ္ပဏီများ တဖွဲ့ဖွဲ့သွားကြသော်လည်း ကျွန်တော်တို့ကုမ္ပဏီ အလုပ်မလုပ်သဖြင့် passport စာအုပ်ကိုင်၍ ငွေကုန်သံပြာဘဝဖြင့် တစ်နေ့သွားရန်း စောင့်ဆိုင်းနေရသည်။ ပြန်လာသူတွေ ပြန်လာကြပါမှ ကုမ္ပဏီပြောင်း၍ ကျွန်တော်ထွက်ရသည်။

border trade ဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံ၌ ရှစ်လခွဲနေပြီး မြန်မာပြည် ပြန်ရောက်သောအခါ ဟဲဟိုးရှိ ဆရာတ်သုံးကန်တော့၏။ ထိုအချိန်တွင်ဆရာသည် ယောက်ရှုံးလေးသားသုံးယောက်တို့၏ ဖော်ဖြစ်ချေပြီး

ပျော်မနားမြို့နယ်တွင် ကျွန်တော်တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲမှာပင် ရမည်းသင်းမြို့နယ်

ဦးစီးအရာရှိဖြင့် ဆရာပြန်လည်ရောက်ရှိလာ၏။ ထိုကြောင့် ပျော်မနားမြို့နယ် ရမည်းသင်းခုရှင်ရုံးသို့ အစည်းအဝေးလာတက်တိုင်း ပျော်မနားသစ်တော်ရုံးဝင်းအတွင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သည့် ကျွန်တော်အိမ်တွင်နေသည်။ စားသည် အိမ်သည်။

နှုတ်ဆက်ခဲ့ပါတယ်

‘ကိုတင်စိုးရေ.... တော့ဆရာ အကြောင်းကတော့ မပြောချင်ဘူး’

‘ဘာဖြစ်လို့လဲအစ်မရဲ့.... ဆရာက အေးအေးပါ’
‘ဒုံးသူအေးတာက မိသားစုအတွက်ပါ မစဉ်းစားတော့ဘူး။ အခုခုံ သားတွေအချွေ့ရောက်လာပြီ.... သူတို့ရှေ့ရေးရှိသေး.... သောက်တာကလဲ မပြတ်’

ကျွန်တော် ဘဇ္ဇာ မှ တော်အုပ်ကြီး ရာထူးတို့၏ ကချင်ပြည်နယ်ပြောင်းရသည်။ ပြည်နယ်မှ တာဝန်ပေးသဖြင့် ဦးစီးရုံးချုပ် ကြိုးကြန်းတွင် ပြည်နယ်သုံး Faw ကားထုတ်ပြီး ပျော်မနားမှ အိမ်တော်ပြောင်းပစ္စည်းများ တင်၍ မိသားတစ်စု ရမည်းသင်းသစ်တော်ရုံးဝင်းမှ ဆရာအိမ်ဝင်၍ ဆရာနေးသည် အစ်မနှင့်စကားပြောဖြစ်သော အခါ တိုင်ပြောပြရင်း ညည်းသံဝေးခဲ့သည်။

‘ရှင့်ဆရာလုပ်ပုံများ တလောက ရာထူးတို့ ဖြေသွားတာ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ သောက်စားပြီး.... ပြန်လာတော့ ဘာမှဖြစ်မလာဘူး.... သူ့သူငယ်ချင်းတွေရာထူး ရာခံရကုန်ပြီး.... သူမှာ ဦးစီးကမတက်ဘူး’

ဆရာမိဘများသည် ပန်းတိမ်ဖို့ ဖြစ်သည်။ အနေ အထိုင်ကျစ်လစ်၍ ချွေတာတတ်သော အစ်မက ရွှေတိဇ္ဇ္ဇာ စုဆောင်းတတ်သည်။

‘အခုတော့ ပြောကို မပြောချင်လို့ ဘာမှမပြောတော့ဘူး....တစ်ခါ တစ်ခါ သူတို့သားအဖတွေ ထားခဲ့ပြီ.... ရက်ရှည်တရားစေနေ့ သွားဝင်နေလိုက်တယ်’

အမှန်တကယ် စိတ်မကောင်းမိသော်လည်း ကျွန်တော်ဘာမှမပြောသာ။ ကျွန်တော် ကချင်တွင် သုံးနှစ် နေခဲ့ပြီး ပဲခူးဖြူးသို့ ပြောင်းရွှေတာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ထိုအတော့အတွင်း ဆရာမှာ လက်ထောက်ကျွန်ကြားရေး မှူးရာထူးတိုး၍ ထားဝယ်ရောက်သွားသဖြင့် အနေဝေး ခဲ့ကြသည်။

‘တင်စိုးရေ့... မင်းဆရာ ဆေးရုံးတက်နေတယ်.... ဆေးရုံးကြီး ဓာတ်ကင်ဆောင်မှာ’

ဆရာသူငယ်ချင်း ဆရာ ဦးမျိုးလွင် ရန်ကုန်က ဖုန်းဆက်လာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ လင်မယား ရန်ကုန် ဆေးရုံးကြီးသို့ အပြေးအလွှားရောက်ခဲ့သည်။

‘အသည်းပဲနဲ့တူတယ်နော်’

မတွေ့ခိုက် လင်မယားနှစ်ယောက် ထင်သည် မှာ အသည်းရောဂါ။ အမှန်တကယ်တွေ့ရတော့ လည် ချောင်းကင်ဆား။

ဓာတ်ကင်ပြီးဖြစ်သဖြင့် ထူးနိုင်ထိုင်နိုင်သည် မြင် ရှုံး စိတ်သက်သာရာရပိုသည်။ နို့က အသားရောင် ခပ်မွဲမွဲ လူကောင်သေးသေးသည် မွဲခြောက် ပိန်ကျွေးမြို့းပြီး လည်ပင်းမှာ အပတ်ကြီးဖြင့် မြင်ရသည့်အတွက် စိတ်မသက်သာမို့။

ဆရာကတော့ ပြီးပြီးချင်ချင်ပင် စကားပြော၏။ အမကိုဒ်၍ ပိုလ်ချုပ်ရွေးသာက် လိုအပ်တာဝယ်ပေးရင်း ထမင်းစား အားပေးစကား ပြောရသည်။

‘ကျွန်မကတော့ စိတ်ပြင်ဆင်ထားပါတယ်.... သားကြီးက ရေကြားသိပုံမှာ အငယ်တွေ့ ပညာမစုံသေး ပေမယ့်’

‘ယောက်သွားလေးတွေ မွေးထားတာဆိုတော့ တော်သေးတာပေါ့’

အစ်မကိုနှစ်သိပုံရသည်။ ဆရာကိုလည်းအားပေး၍ ငွေကြားကန်တော့ပြီး လင်မယားနှစ်ယောက် လေးလံ သော ခြေလှမ်းဖြင့် ပဲခူးပြန်လာခဲ့သည်။

ဆရာ ဓာတ်ကင်ပြီး ထားဝယ်ပြန်သွားသည်။ ကျွန်တော်လည်း တာဝန်ကျွေးမှုစိုက်ခင်းအောင်မြင်ရေး နယ်

လုပ်ငန်းများနှင့် လုံးခြားပတ်ခြားရှိက်နေသဖြင့် ဆရာ သတင်းပေးချုပ်သာ တတ်နိုင်ခဲ့သည်။

‘တင်စိုးရေ့....မင်းဆရာ ဆုံးပြီး ---- သို့လဲ မယ်’

သေခြင်းတရားသည် ဆရာကို အဆောတလျှင် ပင်လာချေးသွားလေပြီး အရွယ်ကောင်းတုန်း ပီးစာမကုန်မီ ဆီခေါ်းခြောက်ခဲ့လေ၏။

သို့လဲမည့်နေ့ ရေဝေးသုသာန်သို့ ကျွန်တော် တို့ရောက်သွားချိန် သေတွားခေါင်းတွင်းမှသာ ဆရာသီးကြီး နေတော့သည်။ ဆရာသူငယ်ချင်းများ စုရုံးရောက်ရှုံး လိုအပ်သည်မရှိ ရိုင်းဝန်းခဲ့ကြသဖြင့် ငျော်နာရေးဟုပင် ထင်စရာမရှိ။

အစ်မ အော်ကြီးချက်မ မဋိပို၊ တရားသတိဖြင့် ကျေလာသည့်မျက်ရည်တို့ထိရှုံး အံကြိုတ်ထား၏။ သစ်တော် မိသားစုက် ပိုင်းဝန်းကြသဖြင့် အားမင်းရသော်လည်း ပိုန်းမသားတစ်ယောက်၏ ရင်ထဲတွင် သောကပရိဒေဝိုး များတော်လောင်နေမည်ဖြစ်ပါသည်။

သရဏရုံးတင်ပြီးသွား၍ ဆရာမိသားစုနှင့်အတူ ကျွန်တော်တို့လည်း နှုတ်ဆက်ကန်တော့ကြသည်။ အခေါင်းအတွင်းမှ ဆရာစတိုင်အတိုင်း နှုတ်ခမ်းတွေ့နှုံးပြီးယောင်သမ်းပြီးပြန်လည်နှုတ်ဆက်နေသည်ထင်ရာသည်။

ဆရာအမြေဆိုလေ့ရှုသည့် ခင်ဝမ်း၏ ‘နှုတ်ဆက် ခဲ့ပါတယ်’ သီချင်းကို ကြားယောင်ပို၏။ နှုတ်ဆက်ချွဲ့သွားချိန်တန်ပြီးလော့။

‘ဂျိမ်း’

မိုးသို့လဲစက် တံ့ခါးကြီးပိုတ်သံက ကျယ်လောင် မြည်ဟီးလှသည်။ ဆရာတွေ့ကျွေးတော့မည်။ ‘နှုတ်ဆက် ခဲ့ပါတယ်’ သီချင်း ဆိုည်းရင်းပေါ့။

သွားပေါ်းတော့ ဆရာရော့၊ သံသရာခရီးသည် တွေ့မှု အချိုးအကွော်တစ်ခုမှာပြန်တွေ့ရင် သည်သီချင်း မဆိုပါနဲ့တော့ ဆရာရယ်။ နှုတ်ဆက်ခဲ့ပါတယ်-

♪ ‘နှုတ်ဆက် ခဲ့ပါတယ်....

ကျွန်တော်သွားတော့မယ် လမ်းချော်ဆောင်ရာ....
ဟို....အဝေးကို.... အဝေး ကို’ ♪

+++++

An Old Forester Looks Back. (18) - Preparation of the Second National Communication Under UN Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) in Myanmar Project

(GFL/5070-2724-4C89-2207 PMS:GF/3010-12-07)

By

U Sein Thet, B.Sc (For), M.Sc (ANU), MIFA.

Director (Retired), Ex-Chairman, FREDA.

The Second National Communication (SNC) for Myanmar was a continuation of work done under the Initial National Communication (INC) which was submitted to the UNFCCC in 2012 and other project activities implemented after that period. The Project aims at strengthening the national capacities for future implementation of the UNFCCC. The project will enable Myanmar to present information on various elements of the national communication in a manner that is consistent and transparent, taking into account Myanmar's national circumstances. All principal aspects from the "Guidelines for the Preparation of National Communication from Parties not Included in Annex I to the Convention" will be applied in the process of preparing the SNC. Issues relating to data gaps and improvements in the consistency and transparency of national communications will be covered as far as possible.

The main components of the project included activities on: Description of national circumstances; Inventories of anthropogenic greenhouse gas emissions and removals by sinks for the year 2010; General description of steps taken or envisaged to implement the convention (Measures to facilitate adequate adaptation to climate change and Measure to mitigate climate change); and Other information, including; Development and transfer of technology, Research and systematic observation, Capacity-building, Education, training and public awareness, Information and networking. The last component on Constraints and gaps and related financial, technical and capacity needs.

In addition to preparing the national communication, the project also aims at:

1. Continuing the enhancement of general awareness and knowledge on issues related to climate in Myanmar;

2. Strengthening ability of Myanmar to participate in different mechanisms under the climate change multilateral process;
3. Fulfil other relevant commitments under the UNFCCC in the future agreements.

Project Executing Organization – Environmental Conservation Department, Ministry of Environment Conservation and Forestry (MOECAF) (now MONREC).

Duration of the Project – 36 months; October 2015 to September 2018.

Cost of Project (US Dollars) – GEF Trust Fund = 480,000 (88.9%)

Government Contribution in Kind = 60,000 (11.1%)
Total Cost = 540,000 US\$

Myanmar ratified UNFCCC on 25 November, 1994 as a Non-annex I Party. Due to national circumstances, the country participated in the UNFCCC only few years after the ratification. Very limited participation of Myanmar experts and national delegations to the Convention since then. Hence, the progress of climate change in the country has been behind other parties in all areas. Nevertheless, the participation of Myanmar in the ALGAS project during the 1990s helped the national experts to learn inventory and mitigation research, the only experiences they had received until the implementation of its INC in 2008.

Myanmar launched an INC-project in 2008 with the financial assistance from GEF/UNEP. The project formed a management structure similar to other countries. Under the supervision of the National Climate Change Committee, chaired by Director-general of MOECAF, the Project Management Team, composed mainly of the national study team

leaders, oversaw the project activities. Six working groups were established: (i) Inventory and Mitigation Option Analysis; (ii) Vulnerability and Adaptation Assessment; (iii) Development and Transfer of Environmentally Sound Technologies; (iv) Research and Systematic Observation; (v) Education, Training and Public Awareness, and (vi) Compilation of the National Communication. Each working group was composed of a number of experts drawn from both the public and the private sectors, including NGOs. Each working group prepared their respective chapters that constituted the INC report.

In 2011, Myanmar launched a NAPA project with financial assistance from GEF/UNEP, a project management team and a multidisciplinary integrated assessment team was established to carry out the study. Department of Meteorology and Hydrology was the responsible agency for the project. Priority Adaptation Projects as well as sectors were selected/prioritized using participatory discussions and analyses including expert opinions as well as community and cultural/traditional knowledge. The project identified 32 adaptation projects. Capacity building, knowledge and monitoring requirements were considered and contrasted across all 32 Priority Adaptation Projects. Sectors in which Priority Adaptation Projects should be implemented first include: 1) **Agriculture, Early Warning Systems and Forest** (First Priority Level Sectors). This is followed by: 2) Public Health and Water Resources (Second Priority Level Sectors); 3) Coastal Zone (Third Priority Level Sectors); and 4) Energy and Industry, and Biodiversity (Fourth Priority Level Sectors). At present, only one NAPA project has been supported from Adaptation Fund.

Beside the NAPA project being implemented, Myanmar has not carried out any significant climate change activities, partly due to the reorganization of the public agencies dealing with climate change. Environmental Conservation Development Under MONREC, (ECD) have been designated as national focal points of climate change. Although many of the multidisciplinary team members remain, the coordination body, ECD is new to the process and need strengthening its capacity in all areas of climate change.

The National Communication (NC) has been useful for Myanmar to communicate to UNFCCC about its progress on climate change

issues and to integrate climate change to its national sustainable development process. The preparation of NCs in Myanmar has been participatory, interactive and delivered in a systematic manner. As experienced from the INC, the Enabling Activity has provided the Myanmar team good opportunities to develop national capacities on climate change. With good cooperation among countries in the sub-region and the region, Myanmar has learned and exchanged experiences on climate change actively through the INC project.

The management arrangements for the preparation of the SNC followed the standard project management arrangements for the UNEP umbrella projects.

8. The primary objective of Myanmar's SNC project is to enhance capacity of Myanmar and facilitate the preparation of climate change progress of the country and communicate, through the UNFCCC, to other parties under the Convention. The project will also enhance the national capacity to integrate the climate change issues into national sustainable development process. It will also assist the country to participate and take full advantage of international mechanism that may emerge in the future. The project will also contribute to the global effort to get better understanding of the sources and sinks of greenhouse gases, potential impacts of climate change, and effective response measures to achieve the ultimate objective of the UNFCCC. Decision 2/CP7 of the COP highlights the importance of developing and strengthening of institutional, scientific, technical, information and human capacity of non-Annex I Parties, which is a pre-requisite for effective implementation of the Convention. Given that Myanmar has been greatly slower than other parties in participation in the Enabling Activities, this project will take full consideration of the capacity-building needs of Myanmar in various thematic areas as highlighted in decision 2/CP7, and hence capacity-building elements are emphasized and incorporated in all proposed activities.

The project would build on the outputs of the previous studies under the INC and related development so far. The SNC will achieve this by addressing data gaps, improving on previous studies, and carrying out new and additional activities to meet the obligations. In particular, it will build or strengthen the capacity of the country in all areas relating to

climate change, not only at the scientific, technical and technological levels, but also at the policy levels. In addition, public campaign will be one of the main activities to strengthen public participation in climate change process in Myanmar. The project will emphasize on priorities resulted from the self-assessment exercise. The implementation of the project would lead to:

- i. Improvement in the national inventory system, especially on institutionalization of the inventory system and capacity enhancement of the relevant personnel.
- ii. Improvement of the database of the national greenhouse gases (GHGs) inventory.
- iii. Enhancement of national capacity in assessment of V&A in the agriculture, water resources, forestry and health by employing improved methodologies to develop climate scenarios and integrated assessment.
- iv. Development of feasibility and prioritization of climate mitigation options to enhance mitigation efficiency, in consistent with the national strategy.
- v. Enhancement of national capacity in NAMA potentials.
- vi. Assessment research and systematic observations needs, including those related to climate variability and extreme weather events, as well as early warning systems for climate-related disasters;
- vii. Enhancement public awareness on climate change issues and strengthening national climate change education and training programme as well as information networking;
- viii. Enhancement of national capacity on climate change process and negotiation;
- ix. Identification of constraints and gaps related to financial, technical and capacity needs, so as to facilitate future actions.

Greenhouse gas inventory is an important component of national communication. A reliable and accurate GHG inventory is useful for the formulation of national measures to address GHG emissions. As a least developed country, development priorities of Myanmar are to address poverty problems and to ensure sustainable use of natural resources, particularly in rural areas. Close relationship between

rural livelihood and forest and land resources is sensitive to GHG mitigation measures of the country.

The GHG inventory for Myanmar in INC is for the year 2000. There is no any new decision on the year of GHG inventory for the NCs from Non-annex I party yet. Taking into consideration of the inventory periods in the INC, the views from the consultation workshops, especially related to data availability and reliability and the expected coming activities such as BUR, the year 2010 used as a base year for the SNC. This particular year is also appropriate to link the 2000 inventory of INC. The 2010 is also the period Myanmar initiated the process of opening up the country foreign policies. It would be a good base year before substantial structural change process occurred in the country.

The assessment of vulnerability and adaptation to climate change has led to the following recommendations for further development:

- i. Development of national capacities on climate change V&A research
- ii. Strengthening research development on climate change impacts, vulnerability and adaptation with emphasis on agriculture and water resources
- iii. V&A on water resources should emphasize at watershed level,
- iv. Potential impacts of sea-level rise on coastal areas should be studied,
- v. Public awareness on climate vulnerability and adaptation, especially in rural areas.

The SNC proposes to undertake the following activities under this component:

- i. Review and update existing climate scenarios with advanced coupled climate models;
- ii. Assessment of the impacts of climate change on agriculture and water resources in selected watershed area;
- iii. Review and update existing studies on vulnerability and adaptation to sea-level rise in Myanmar and identify priority areas to conduct sea-level rise study;
- iv. Identification and development of relevant adaptation capacity building training needs.

In the INC and the stakeholder consultation, there were views that indicated the important gaps on mitigation area. These are:

- No updated studies of ALGAS project, especially on cost-effectiveness analysis;
- Lack of economic analysis of mitigation options;
- Lack of national mitigation strategies (although some sectoral plans contributed to mitigation e.g., efficient stoves);
- Lack of national capacity on quantitative analysis of mitigation options;
- Lack of national capacity to mainstream mitigation options to sustainable development programme;
- Limited public and private knowledge about international development on mitigation issues.

The SNC will review the progress of the above. In particular, the activities on mitigation aspect in the SNC will cover the following:

- i. Assess analytical tools and methodologies
- ii. Conduct mitigation option analysis with emphasis on prioritization of options
- iii. National capacity building on NAMA, REDD+ and MRV
- iv. Public awareness on climate change mitigation measures and actions including NAMA, REDD+ and MRV

There are five areas of other information that are suggested in the Guidelines – Development and transfer of technology; research and systematic observation; education, training and public awareness; capacity building and information and networking. Technical training and capacity building are included in each component of the SNC. Hence, other information section will pay attention mainly to education and public awareness on climate change.

After implementation of the above-proposed activities, an analysis is needed to identify the barriers to the enabling activity on implementation of UNFCCC and further COPs' decisions. Special attention will be paid to constraints and gaps in financial and technical areas that may limit capacity building or strengthening to implement UNFCCC programmes on a continuous basis. In line with the above, it is necessary to develop proposals that will contribute to the closing down on these gaps.

In this section, the information provided will cover needs, constraints and gaps activities related

to technology transfer specifically on technology needs, levels of financial support required, and development and enhancement of capacities, technologies and knowledge. This section will be handled by cooperative efforts of all working groups.

UNEP, as the GEF Implementing Agency for the project, would be consulted on all aspects during the execution of the project, it will be fully informed of all activities and invited to actively participate in all technical and policy workshops related to the project, so that it can provide useful inputs and contributions to ensure the successful implementation of the project. Technical support from other national, regional or international organizations and consultants will also be sought where and when necessary and appropriate. Special attention will be given to vulnerable and adaptation and mitigation tools and methodologies.

20. Myanmar's Second National Communication to the UNFCCC' document would be compiled edited and prepared, under the coordination of the PMT and NFP. It will involve all members of the working groups, each of which (with the supports from consultants), will prepare the relevant sections/chapters of the SNC. The proposed structure of the SNC is as follows:

Executive Summary (not more than 10 pages)

- Chapter 1: Introduction
- Chapter 2: National Circumstance
- Chapter 3: GHG Inventories
- Chapter 4: Programmes containing measures to facilitate adequate adaptation to climate change
- Chapter 5: Programmes containing measures to mitigate climate change
- Chapter 6: Other information considered relevant to the achievement of objective of the Convention (Development and transfer of environmentally sound technologies; Research and Systematic Observation; Capacity Building including Education, Training and Public Awareness; Information Sharing and Networking)
- Chapter 7: Constraints and Gaps, and Related Financial, Technical and Capacity Needs.

ကျွန်းနက်အကြောင်း တရာ့တစ်စောင်း

၁၄ ဝင်းချစ် (အမျိုးသားစာပေဆုံး)

ကျွန်းနက်အကြောင်းမပဇ္ဈိပြီး အနက်ရောင်ရှိသောသစ်မျိုးများအကြောင်း ဦးစွာဖော်ပြလိပါသည်။ သစ်မျိုးတစ်မျိုး၏အရောင်ကိုညွှန်းဆိုရှု၍ အနှစ်သား ကိုသာရည်ညွှန်းပြောဆိုလေ့ရှိကြပါသည်။ သစ်မျိုးတိုင်း၏ အကာသား (Sapwood) သည် အဖြူရောင်၊ အဝါရောင်နှင့် အဝါဖျော်အရောင်များ (white or pale-yellow)သာရှိကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အကာသားများတွင် စာတုပြုပေါင်းများ (chemical compounds) များ ပါဝင်မှုနည်းခြင်းကြောင့်ဖြစ် သည်။ အနှစ်သား (Heartwood) များ၌သာ စာတုပြုပေါင်းများပါဝင်သည်။ ထိုကြောင့် သာအနှစ်သားများသည်ပါဝင်သည့် စာတုပြုပေါင်းများအရလည်းကောင်း၊ မျိုးစွဲ မီဒီ(gene) အရလည်းကောင်း၊ အရောင်မျိုးစုံရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ငှုံးပြင် ထို စာတုပြုပေါင်းများကြောင့် အနှစ်သားသည် အကာသားများထက် ပို၍ကြာရည် ခံခြင်းဖြစ်သည်။ အလွန်ကြာရည်ခံမှုကြောင့် ကမ္မာကျော်သော မြန်မာကျွန်း (Kyun/ Teak - *Tectona grandis*)၏အကာသားကိုပင် ချစားနိုင်သည်။ ကျွန်းသစ်သည် ရာသီဥတုဒဏ် (ပါးဒဏ်၊ နောဒဏ်၊ ရောဒဏ်)သင့်ခြင်း အပါအဝင် ပိုးများအမျိုးမျိုး၏ဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိသည်။ ထိုကြောင့်ပင် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း တစ်ထောင်ခန့်က တည်ဆောက်ခဲ့သော ဘုရားကျောင်း၊ တန်ဆောင်း၊ ရောင် များကို ယနေ့တိုင်မဆွေးမပြောမပျက်စီးဘဲ အကောင်းပကတိအတိုင်း တွေ့မြင် နေကြရခြင်း ဖြစ်သည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံတွင် တွေ့ရှိရသော အနက်ရောင်ရှိသည့်သစ်မျိုးများမှာ - ရင်းတိုက်(Yindaik - *Dalbergia cultrata*)၊ ရင်းစပ် (Yinzat - *Dalbergia fusca*)၊ သင်းဝင် (Thinwin - *Millettia pendula*)၊ မန်ကျည်းပွေး (Magyi-pwe- *Diospyros pendula*)၊ သစ်ခရား(Thit-khayar - *Diospyros oblonga*)၊ လီပ်သဲ (Leik-the - *Diospyros celebica*)နှင့် ထောက်ကြီး(Taukkyan - *Terminalia tomentosa*)သစ်မျိုးများဖြစ်ကြသည်/ သင်းဝင်သစ်၏ အနှစ်သား သည်ခွဲစိတ်ပြီးကာစတွင် အညီရင့်ရောင်ဖြစ်နေသော်လည်း တစ်ပတ်ခန့်အ ကြာတွင် အနက်ရောင်သို့ ပြောင်းသွားသည်။ (လေနှင့်ထိတွေ့မှု -exposure ကြောင့်အရောင်ပြောင်းလဲသွားခြင်းဖြစ်သည်) ရင်းတိုက်နှင့်ရင်းစပ်တွင် အနှစ် သားကို သစ်လုံးများတွင် အနည်းငယ်သာတွေ့ရှိရသည်။ ရင်းတိုက်နှစ်ကို ပန်းပု ပညာရှင်များ အလွန်နှစ်ဖြောက်ကပြီး ငှုံးတို့အလွန်တန်ဖိုးထားသောသစ်လည်း ဖြစ်သည်။

ကမ္မာတစ်ဝါးတွင် သစ်မျိုးစိတ် (wood species) ပေါင်း ၆၀,၉၆၅ စီတိရှိရာတွင် အနက်ရောင်ရှိသည့် သစ်မျိုးစိတ်အနည်းငယ်သာရှိသည်။ Black

ကမ္မာပေါ်၍ သစ်မျိုးများတွင်
အနှစ်ခုံပြုသည်
Gaboon ebony သစ်ဗျား

ရောင်းအားကောင်းနေသည့် ကျွန်းနက်ပုံး

မြန်မာပြည်မှ သစ်ဗျားသစ်၏ပုံး

မြန်မာပြည်မှ မန်ကျည်းပွေးသစ်၏ပုံး

မြန်မာပြည်မှ ရင်းတိုက်သစ်၏ပုံး မြန်မာပြည်မှ လီပ်သဲသစ်၏ပုံး

oak (*Quercus velutina*) Ebenaceae မျိုးရင်း (Family) နှင့် Diospyros မျိုးစုများ (Genus) ဖြစ်ကြသော African ebony (*Diospyros crassiflora*) Ceylon ebony (*Diospyros ebenum*) Gaboon ebony (*Diospyros crassiflora*) Makassar ebony (*Diospyros celebica*) Munebony (*Diospyros mun*) Coromandel ebony (*Diopyros melanoxylon*) နှင့် Queensland ebony (*Diospyros geminata*) တို့တော် အနက်ရောင်ရှိသော သစ်မျိုးများဖြစ်ကြသည်။ (ebony သည် မည်းနက်သောအရောင် အထိပျုံးရောည်။) ယင်းတို့ အနက် Gaboon ebony သည် အနက်ဆုံး (darkest black) ဖြစ်သည်။ ebony မျိုးစိတ်များသည် အခြေခံသိပ် သည်းခြင်း(Basic Density) အလွန်များသည် သစ်မျိုးများ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော - အလွန်မာသောသစ်မျိုးများဖြစ်သည်။ ယင်းတို့၏ အခြေခံသိပ်သည်းခြင်းများသည် 1,110 kg/m³ မှ 1,330 kg/m³ အတွင်းပြုရှိသည်။ (သစ်သားအမျှင်များ - wood-fiber ၏ အခြေခံသိပ်သည်းခြင်းသည် 1,451 kg/m³ မှ 1,525 kg/m³ ရှိသည်။) မြန်မာပြည်မှ စပ်းသပ်ထားပြီး သောသစ်မျိုးများအနက် ကြို (Gyo Schleichera oleosa) သစ်သည် အခြေခံသိပ်သည်းခြင်းအများဆုံးဖြစ်သည်။ 938 kg/m³ ရှိသည်။

ကျွန်းသစ်၏အရောင်သည်ရွှေရောင်ရှင့်မှ အညီ/အညီရင့်ရောင်ရှိသည်။ အကွက်အကွင်းများလုပ်ပြီး ရွှေဝါရောင်များသဖြင့် Myanma Golden Teak ဟု တင်စား ခေါ်ဆိုကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရွှေကဲ့သို့ တန်ဖိုးတိုက်သော သစ် ဟူ၍၍ရှိလည်း ပြောနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရွက်ပြေတရော နောသောတောများ (Mixed Deciduous forests) မှ ထွက်ရှိသည် ကျွန်းသစ်များအနက် ပဲခူးရီးမာ တောင်တွင်း ကြီးနှုန်းရှိ ကုလားမာ အိုးပေါက်ဒေသများမှထွက်သော ကျွန်းသစ်ကို နိုင်ငံခြားဝယ်လက်များ အလွန်နှစ်သက်ကြ သည်။ အနက်စင်း - Black Stripe ပါသောကြောင့်ဖြစ် သည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၄၀ ကျောက် ရောဆင်းရှိ သစ်တောသုတေသနနှောန (Forest Research Institute - FRI) မှ ကျွန်းမျိုးကောင်း၊ မျိုးသန္တာ မျိုးစွေများ ထုတ်လုပ် ရန်အတွက်ကုလားမာ အိုးပေါက်မှ ကျွန်းမျိုးစွေများကို စ ဆောင်းကာပျော်းမနားသစ်တောနယ်၊ ငလိုက်ကြီးလိုးမိုးစွေ တွင်သုတေသနနှစ်က်ခင်းများ တည်ထောင်ခဲ့သည်။ထိုကျွန်း ပင်များကို ပျော်းမနား၊ တောင်တွင်းကြီး အဝေးပြေးကား လမ်းခွဲသည်အပါ လမ်းမလွတ်သည့်အတွက် FRI မှ ခုတ်လှေ့ပေးခဲ့ရပါသည်။

ထိုသစ်လုံးများ အနက်သုတေသနပြုမည့် သစ်လုံး များမှ ခွဲစိတ်ထားသည့် ကျွန်းခွဲသားများကို စာရေးသူ လေ့လာခဲ့ရာ - ခွဲသားများတွင် အနက်စင်းများ ပါနေသည် ကိုတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်မတိုင်မိက-မိုးစွေနယ်မှ ရင့်စွဲ လုံးပတ် ၅ ပေ ၆ လက်မနှင့် အထက်ရှိသည့်ကျွန်းပင် (၁၉)ပင်ကို သုတေသနပြုရန်အတွက် ခုတ်လှေ့ရာမှ ထွက်ရှိလာသည် ကျွန်းခွဲသားများနှင့် မိုးစွေနယ်မှထွက်သည် မှောင်နိကျွန်းပျဉ်ကြီးများတွင် အနက်စင်းများမပါရှိသည် ကိုလည်း စာရေးသူကိုယ်တိုင်တွေ့ရှိထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၄၀ နှီးပါးက မြန်မာသံ လုပ်ငန်း၊ ပရိဘောဂစက်ရုံမှ ပြည်ပသို့တင်ပို့သည့် ကျွန်း ပရိဘောဂအချို့တွင် အမည်းကွက်များပါနေကြောင်း၊ ဝယ်လက်များ (buyers)များ၏ ပြန်ကြားချက်အရ သိရှိရသ ဖြင့် FRI သို့ သုတေသနပြုပေးရန် အကူညီတောင်းခဲ့ဖူးပါသည်။ အကြောင်းရင်းကိုရှာခဲ့ရာ - ကျွန်းခွဲသားများကို ပေါင်းဖိုဖြင့် အခြေခံခံခဲ့ (Kiln Dry - KD) စဉ်က အစဉ်းပိုင်းတွင် ကွဲအက်မှာကြာက်ပြီး ရေဇ်းငွေး(steam) များ ကိုလိုအပ်သည်ထက် ပိုများ၍၍ပေးပိုခြင်းနှင့်အချိန်ကြေမြင့် စွာပေးခဲ့ခြင်းကြောင့် မို့များခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ် ကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုအပါ သစ်သားတွင်ပါဝင်သည့် ဓရတု ပြပ်ပေါင်းများ၏ ဓရတုပြုကြောင့် အစွမ်းအထင်းများ (stain) ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ ကြားခံသစ်သားချောင်းများ (stickers) များတင်ထားသည် နေရာများတွင် လေသလ် မှုပရီသောကြောင့် အခြားနေရာများထက်ပို၍ အစွမ်းအထင်းများဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ Sticker Stain ဟု ခေါ်ဆိုသည် ထိုအစွမ်းအထင်းများသည် sticker များထားရှိ သည်နေရာအတိုင်း အမည်းရောင် သို့မဟုတ် အညီရောင် အစွမ်းအထင်းများဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ sticker များ လွတ်သည်နေရာများတွင်လည်း အမည်းစင်းများ၊ အမည်းကွက်များကိုတွေ့ရှိရတတ်သည်။ တစ်ခါတာရုံ အညီရောင်အစွမ်း အထင်းများ (Brown Stain)ကို လည်းကောင်း၊ သစ်ခွဲသားများ၏ အောက်ဘက်မျက်နှာပြုများတွင် တွေ့ရှိရတတ်သည်။ မို့ခွဲသားများသည် သစ်သားများသည် အနက်ရောင်၊ အဖြူရောင်၊ လိုမြော်ရောင်၊ အစိမ်းရောင်၊ ခရမ်းရောင် စသည် အရောင်များ စွန်းထင်းတတ်သည်။ အခြေခံခံစွမ်းစဉ် စိတ်းဆောင်းဆောင်းပြီး လေတိုက်ခတ်မှုနည်းသည်အပါမျိုးတွင် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ စိနေသည့် သစ်လုံးများနှင့် သစ်ခွဲသားများ (green logs and green timber) သည် စိတ်းဆောင်းပြီး လေ့လာသောများတွင်ထားရှိပါကဗိုလိုတိုင်မှုတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ စိနေသည့် သစ်လုံးများနှင့် သစ်ခွဲသားများ မျိုးတွင်းအပါအဝ်များကို ဖော်ဆိုပို့ဆောင်းပြီး ဖြစ်သည်။

ထိုကြောင့် ရေအောက်ရှိသဲများ၊ ခွံများတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ နှစ်မြုပ်နေသော သစ်လုံးများသည် အရောင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြီး အများအားဖြင့် ကွက်တိကွက်ကြားသာ ပြောင်းနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် သစ်လုံးတစ်ခုလုံး အနက်ရောင် သို့မဟုတ် အခြားအရောင် တစ်မျိုးမျိုးသို့ ပြောင်းသွားရန်အတွက် နှစ်ပေါင်းရာချိ၍ ကြာနိုင်ပါသည်။ ဖြစ်နိုင်သော်ငြားလည်း ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲ့ဖြစ်သည်။ (သစ်သားများကို အနက်ရောင်ပြောင်းသွားအောင် ပြုပြင်သည့်နည်းများကို အင်တာနက်တွင်တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။)

လွန်ခဲ့သော J နှစ်ခန့်မှစ၍ အလွန်ရေပန်းစား (popular) လာသည့် ကျွန်းနက်ဆိုသည်ကို စာရေးသူ၏ လုပ်သက် နှစ် ၅၀ နီးပါးအတွင်း မတွေ့ရှိခဲ့ဖူးသလိုပင် FRI တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ အတူလုပ်ကိုယ်ခဲ့သော လုပ်ဖော်ကို Wood Anatomist ကလည်းမတွေ့ခဲ့ဖူးကြောင်းပြောပါသည်။ ထိုပြင် သစ်တော့ဌာနနှင့် သစ်လုပ်ငန်းမှ စီနိယာနောင်တော်တိုးများကို ပေးပြန်ကြည့်ရာတွင်လည်း မတွေ့ဖူးကြောင်း ဖြေကြားကြပါသည်။ ပရိဘောဂ၊ တံခါးကျဉ်းသောင်၊ တံခါးရွက်နှင့်သစ်အချေထည်များကို ဆယ်ရှုစ်ပေါင်း သုံးစုံကျော်လုပ်ကိုယ်ခဲ့သည့် သစ်လုပ်ငန်းရှင်ကြီးတစ်ဦးကိုပါ ပေးပြန်ကြည့်ခဲ့ရာ တစ်ပေါ်တိုင်နှင့် အလျား J ပေခန့်ရှိသည့် ကျွန်းတုံးတစ်တုံးကို တွေ့ခဲ့ဖူးကြောင်း၊ တစ်တုံးလုံး နက်နေခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကွက်တိကွက်ကြားသာ နက်နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပြန်ဖြေခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သက်နှုန်းနက် (Hopea helferi) သားဖြင့် ဘုရားဆင်းတုတော်များ ထုလုပ်ကာ အမြတ်တန္ထိုးပူဇော်လေ့ရှိကြသည်။ သင်းဂနက်ဘုရားဟု ခေါ်ကြသည်။ သက်နှုန်းနက်ဆိုသော်လည်း အနက်ရောင်မဟုတ်ပါ။ ညီဝါရောင်ဖြစ်သည်။

ထိုပြင် သက်နှုန်းနက်နှင့် မျိုးစုံတူသော သက်နှုန်း (Hopea odorata) သစ်မျိုးလည်းရှိသည်။ ထားဝယ်မြှုတ်ဒေသများတွင် လေ့များတည်ဆောက်ရာတွင် အသုံးများသည်။ နှစ်၂၀ ကျော်ကြာရှည်ခံကြောင်း သိရှိရသည်။ (သူ့နက်သည် နာမည်တွင် အနက်ပါသော်လည်း အနက်ရောင်မဟုတ်ပါ။)

ကျွန်းနက် ဟုတ်မဟုတ်သိရှိရှိသဖြင့် သစ်နယ်၆ မျိုးကို အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ FRI သို့ ပေးပို့လာခဲ့ကြောင်း၊ ထိုနယ်များကို သစ်အကိုပ်အောက်ရာတွင် မဟုတ်ဘဲ ပျော်းကတိုး၊ ထောက်ကြီး ရင်းတိုက်၊ သစ်မန်ကျဉ်း၊ သက်နှုန်းနက်နှင့် သံတေသစ်မျိုးများ၏ အကို့ဗျားလည်းပုံးနှင့် အလွန်နှုန်းစပ်ကြောင်းသိရှိရပါသည်။ (မှတ်

ချက်- သစ်နယ်နာတစ်ခုကို identify လုပ်ရာတွင်- Wood Anatomistများက မည်သည့်သစ်မျိုးဖြစ်သည်ဟု ပြတ်ပြတ်သားသား ပြောလေ့မရှိဘဲ မည်သည့်သစ်မျိုးနှင့် အနီးစပ်အားဖြစ်သည်ဟာသာ ပြောကြပါသည်။ ပန်းပုံးများနှင့် အတူ သိပ္ပနည်းကျော်ခဲ့သော သစ်နယ်များ (authenticated sample) ကိုသာ မည်သည့်သစ်မျိုးဖြစ်သည်ဟု နိုင်မာမာပြောလေ့ရှိကြပါသည်။)

စာရေးသူတို့နိုင်ငံတွင် ကျွန်းသစ်ကို ရှေးမြန်မာဘုရင်များလက်ထက်ကတည်းကပင် ထုတ်လုပ်ခဲ့ရာ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မြှင့်များ၊ ချောင်းများတွင် မြှင့်နေသည့် ကျွန်းသစ်လုံးအများအပြားရှိနေမည်မှာ အသေ အချာပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကာလများက ကျွန်းနက်သစ်လုံးများသာရှိခဲ့သည်ဆိုပါလျှင် ရှင်ဘုရင်များအား သူ့ထက်ပါ ဦးအောင်ဆက်သဲ့ကြမည်မှာ မလွှဲကောနအမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယခင်ဆောင်များက မတွေ့ရှိခဲ့ကြဘဲ ဘာကြောင့် ယခုအချိန်အခါကျမှုသာ အများအပြားတွေ့ရှိနေကြသလဲဆိုသည့်ပြဿာသည် အဖြတ်ရန် အလွန်ကောင်းမည့် ပုံစံတစ်ပိုဒ်ဖြစ်နေပါသည်။

(အကြံဥ္ဓာဏ်ကောင်းများပေးသော ဒေါက်တာသိန္ဓားကြယ်နှင့် စာတ်ပုံများနှင့် လိုအပ်သည့်အချက်အလက်များကို ရှာဖွေကူညီပေးသော FRI သစ်အကိုပ်အောက်ရာတွင်နှင့်တိုးကြောင်းတိုးကြပါသည်။)

ကိုးကားသောအထောက်အထားများ

- သစ်အောက်ခံမှုလုပ်ဆည်း / ငင်းခွဲ့ (အမျိုးသားတပေါ်) / ဒုတိယာ အကိုပ်၂၀၁၇ အောက်တို့ကား
- မြှင့်မြှင့်သုံး သစ်များအကြောင်းသော်လည်းကောင်း၊ ငင်းခွဲ့ (အမျိုးသားတပေါ်) / စုစုမှုပြို၏၂၀၁၄ ခုနှစ်။
- A Handbook of the Forest Products of Burma. Alex.Rodger. Conservator of Forests. Research and Working Plans Circle, Burma. Second Revised Edition, 1963.
- Textbook of Wood Technology. A.J. Panshin and C. de Zeeuw. Mc.Graw-Hill, New York. 1970
- African Gabon Ebony -Blackest Color Ever! - Cook Woods. <https://www.cook woods.com / blogs>.
- How to ebonize wood - Wood Magazine. <https://www.woodmagazine.com >>

(၅-၁၀-၂၀၂၃)ရက်နေ့တွင်
စောင်းချိန်သတ်းစာမျက်နှာပါးအား
စာရေးသူ၏
စွင့်ပြုချက်အရဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

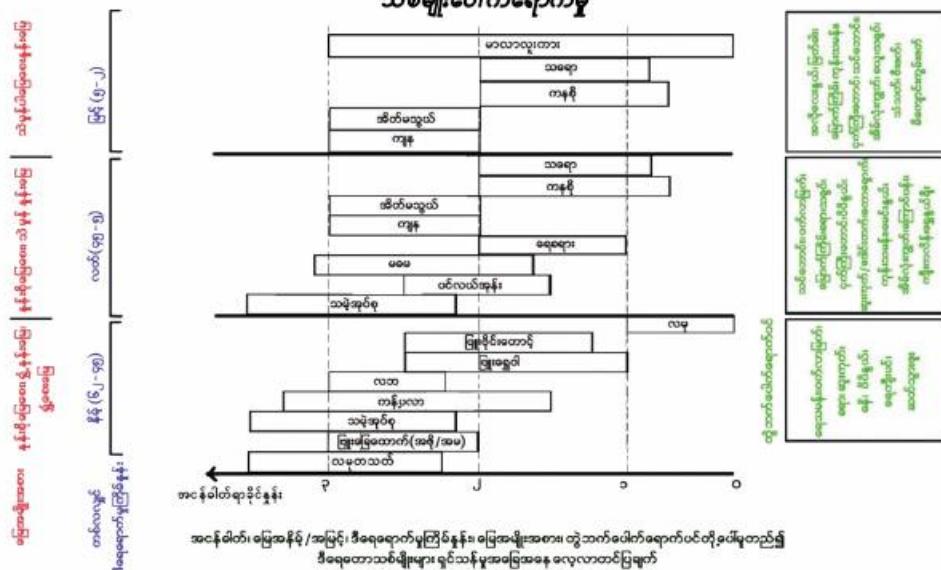
၃၁

ဒီရေတောသစ်မျိုးသည် ဒီရေရောက်
သောရေယာအတွင်း ပေါက်ရောက်လေ့ရှိသော
သစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ သက်ရှိ၊
သက်မဲ့တို့၏ရှင်သန်မှာ ဖြစ်တည်မှုသည် တစ်ခု
ထက်ပိုသောအကြောင်းခြင်းရာများစွာကို အခြေ
ခံ၍ အကျိုးဆက်ဖြစ်ထွန်းနေသည်ကို သတိ
ချုပ်စိသူတိုင်း အထင်အရှားတွေ့မြင်ဖူးကြလိမ့်
မည်ထင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ပင် ဒီရေတော
သစ်ပင်တစ်မျိုး၏ ရှင်သန်မှုကိုလည်း တစ်ခု
ထက်ပိုသော အကြောင်းခြင်းရာများစွာမှ ပေါင်း
စပ်အထောက်အပံ့ပေးနေခြင်းဖြစ်သည်ကိုတွေ့
ရှိရပါသည်။ ထိုအကြောင်းအရာများစွာ အနေကို
မှ ထိတွေ့မိသောအကြောင်းအရာအချိုက်သာ
ယခုတင်ပြချက်၌ အနီးစပ်ဆုံးလေ့လာဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် အကြောင်းအရာအားလုံးကို ပြည့်ပြည့်စုစု သိမြင်
နိုင်မည်ဟဟုတ်သော်လည်း ဒီရေတောသစ်ခေါင်းတည်ထောင်ရာ၌ သစ်မျိုးများရွေးချယ်ရာတွင်အထောက်အကူပြနိုင်စေရေး
ရည်ရွယ်လျက်ရေးသားပြုစုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဒီရေတာသိမျိုးများ၏ ရှင်သနမှုအခြေအနေလေ့လာတပ်ပြချက်

သစ်မျိုးပေါက်ရောက်မ

ဒီရေတာသစ်ပျိုးများ၏ရှင်သနမှုသည် အပူချိန်၊ ရေစီးကြောင်းအသွားအလား၊ နှစ်းပို့ချမှု၊ သက်ရှိပတ်ဝန်းကျင်သက်ရောက်မှု စသည့်အခြေအနေများနှင့်လည်း ဆက်စပ်သက်ရောက်မှုများ ရှိနေသံသိလည်း ယခုတင်ပြချက်၌ ရေအင်ဓာတ်ပါဝင်မှု၊ ကုန်းမြေအနိမ့်/အမြင့်၊ မြေအားပျိုးအစား၊ တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်တို့ကိုသာ ပြုစုထားခြင်း ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှုရပါမည်။ ရေအင်ဓာတ်ပါဝင်မှုကို တိုင်းတာဖော်ပြရာ၌ အသုံးပြုများသောယဉ်နှစ်အနေဖြင့် Parts per thousand(ppt) နှင့် percentage (%) ဟု၍ နှစ်ပျိုးဖော်ပြလေ့ရှိရာတွင် ယခုတင်ပြချက်၌ ရာခိုင်နှုန်း percentage (%) ဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။ သစ်ပျိုးများ၏ အင်ဓာတ်ကိုရယူရှု၌ ဒီရေတာသစ်ပျိုးများ ပျိုးထောင်ခြင်းနှင့် စိက်ပျိုးခြင်းဆိုင်ရာ နည်းစနစ်များစာအုပ်မှုလည်းကောင်း၊ အင်တာနှင်းကွန်ရက်စာမျက်နှာများမှုလည်းကောင်း၊ မြေပြင်တွေ့ရှုစိစစ်ချက်များမှုလည်းကောင်း၊ အချက်အလက်များပေါင်းစပ်၏ အနီးစပ်ဆုံးအသုံးပြုနိုင်ရေးလေ့လာပြုစုထားရှိပါ

သည်။ ကုန်းမြေအနိမ့်/အမြင်ကို ဖော်ပြရာ၍ ဒီရေရောက်သည့် အကြိမ်နှင့် ကိုအခြေခံ၍ ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပြီး စိုက်ခင်းများတည်ထောင်ရာတွင် ရောယာအားဖြင့် စိုက်ခင်းအမှတ်တစ်ခုတည်း အတွင်းရှိနေသော်လည်း ဒီရေရောက်သည့်အကြိမ်နှင့်များစွာ ကွဲပြားသည့်နေရာများစွာ ရှိနေသည်ကို သတိပြု၍ မြေအနိမ့်/အမြင် ကြုံတင် စိစစ်လျက်သစ်မျိုးများကိုနေရာအလိုက် လျာထားသတ်မှတ်ထားသင့်ပါသည်။ မြေအမျိုးအစားကိုဖော်ပြရာ၍ ဒီရေရောက်သောရောယာများရှိ မြေအမျိုးအစားသည်တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း ကျယ်ပြန်စွာတစ်မျိုးတည်းရှိမနေတတ်ဘဲ ပြောင်းလဲတတ်သည်ကို သတိပြုတွေ့ရှိရသော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် သိရှိနိုင်ရေး ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်များကို ဖော်ပြရာ၍ သဘာဝအတိုင်းပေါက်ရောက်သည့်သစ်မျိုးအလိုက် ငင်းတို့ပတ်ဝန်းကျင်တွင်ကြိမ်ဖန်များစွာ တွေ့ရတတ်သောအပင်များကို စိစစ်၍ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်အဖြစ် ရွှေးချယ်ဖော်ပြထားသည့်အပင်အများစုသည် သစ်ရရှိနိုင်သည့်အပင်များ မဟုတ်သည့် ချုပ်ပင်နှယ်ပင်၊ မြက်ပင် များဖြစ်ကြပါသည်။ ယခုတင်ပြချက်ပါ ဒီရေတောသစ်မျိုးများ၏ ရှင်သန်မှုအကြောင်းအခြင်း အရာများအနက် အင်န်စာတ်ပါဝင်မှုသည် သာလွန်အရေးကြီးသည်ကိုတွေ့ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကုန်းမြေအားဖြင့် အနိမ့်ပိုင်း၊ မြေအမျိုးအစားအားဖြင့် ချုံစေးမြေ တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်အားဖြင့် ရေသမန်းတို့ကိုတွေ့ရသော်လည်း အင်န်စာတ်ရာခိုင်နှင့်သည် ၁ ရာခိုင်နှင့်အောက်ဖြစ်နေပါက သမ္မတမြို့သစ်မျိုးများ ရှင်သန်နိုင်မှုများစွာ နည်းပါသည်ကိုတွေ့ရှိပါသည်။ ဒီရေတောသစ်မျိုးများသည်

မျိုးကွဲများစွာရှိသောလည်း ယခုတင်ပြချက်တွင် ဘိုကလေးမြို့နယ်အတွင်း လေ့လာမိသာ ဒီရေတောသစ်မျိုးများ၏အခြေအနေကိုသာ ဖော်ပြထားရှိပါသည်။

(၂၀၀၀)၊ အနေဖြင့် ဒီရေပတ္တာနိုင်ခဲ့သော်လည်း
 (၁၀၀၀)၊ ကော်လိုကလေးမြှုပ်နည်း၊ ကုန်ကန်လို့ပိုင်း၊
 အကွက်အမှတ်(၃၆)

(၂၀၂၀)ခုနှစ်၊ ဒီဇူလိုင်နေ့တွင်
 (သန္တကြီးမြှေးဆွဲဝါကျော်ကန်နှင့်) (၃၀၀)အကောင်း
 ပိုကေလေးမြှေးနှင့်၊ တရာ့ကန်နှင့်၊
 အတွက်အမှတ်(၅၇)

သဘာဝဒီဇိုင်း (မြို့မွေးကျွန်း)
တိုကလေးမြှုပ်နယ်၊ ကုခံကန်တိုးရိုင်း၊
အကွက်အမှတ်(၄၉)

ဒီဇေတာသစ်မျိုးများ၏ တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်များကို လေ့လာခြင်း

ဒီရေတာသစ်ပျိုးများ၏ ရှင်သနမှုပ်ချက်၌ ဖော်ပြထားရှိသော ရင်နှင့်ပါဝင်မှု၊ ကုန်းမြေအနိမ့်/အမြင့်၊ မြေအမျိုးအစားတို့သည် သတ်မှတ်ပုံစံတစ်ခုဖြင့် စိစစ်သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်များကိုမူ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ထိတွေ့ထားဖူးခြင်းမရှိပါလျှင် စိစစ်သိရှိနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ တင်ပြချက်ပါ တွဲဘက်ပင်အများစုသည် သစ်ရရှိနိုင်သည့်အပင်များမဟုတ်သည့် ချုပင်၊ နှယ်ပင်၊ မြက်ပင်များဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရှိရပါမည်။ စိုက်ခင်းများ၌ သစ်ပျိုးရွေးချယ်ရာတွင် တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်သည် အလွယ်တကူ အသုံးပြနိုင်သည့် သစ်ပျိုးဆွဲနှင့်ကိန်းတစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ အင်န်တော် အလုံ အလောက်ကိုက်ညီမှုရှိသော ရောယာအတွင်း စိုက်ခင်းတည်ထောင်မည်ဆိုပါက တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်ကိုသိလျှင်ပင် အလွယ်တကူစိုက်ပျိုးမည့်သစ်ပျိုးကိုရွေးချယ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စိုက်ခင်းမြေနေရာသည် မြက်ခါးပေါက်သော နေရာဖြစ်ပါက မြှေးခြေထောက်၊ မြှေးလိုင်းထောင့် သစ်ပျိုးများမစိုက်သင့်ဘဲ ကျော်၊ အိတ်မသွယ်ကဲ့သို့သစ်ပျိုးတို့ကိုသာ ဦးစားပေးစိုက်သင့်သည်ကို အလွယ်တကူ ခန့်မှန်းစီစဉ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စိုက်ခင်းများ၌ သစ်ပျိုးရွေးချယ်ရာတွင် တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်များကိုအကျိုးရှိစွာ အသုံးချိန်ရေး ယခုတင်ပြချက်ကို ပြုစုစုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

တွဲဘက်ပေါက်ရောက်ပင်၏အမည်များကိုဖော်ပြရန် ဒေသခေါ် အမည်များကိုပြုးစားပေးသုံးနှင့်ထားပါသည်။ အပင်သဘာဝနှင့် အသုံးဝင်ပုံတိုကိုလည်း အကျဉ်းပြုလေ့လာဖော်ပြထားရှိပါသည်။ စာဖတ်သူစိတ်ဝင်စားသည့်အပင်များကို အသေးစိတ်ထပ်မံလေ့လာနိုင်ရေးသိပုံအမည်များကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။ တွဲဘက်ပင်များ၏ သဘာဝကိုဖော်ပြရန် ဘိုက်လေးမြို့

နယ်အတွင်းပေါက်ရောက်နေသော အပင်များ၏ သဘာဝကို လေ့လာ၍ အနီးစပ်ဆုံးတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ တင်ပြချက်၌တွောက်ပင်အရေ အတွက်အားဖြင့် (၁၅)မျိုး ဖော်ပြထား ရှိပါသည်။

တွောက်ပေါက်ရောက်ပင်များ

(၁)ဝန် (Nypa fruticans
(Thunb.) Wurmb)

09/11/2023 16:14

ဝန်ပင်သည် အုန်း၊ ထန်းမျိုး နှင့် အပင်များဖြစ်ပြီး အမြင့်ပေ (၁၅)ပေအထိ ရှိတတ်ပါသည်။ ဒန်ပင် သည် ရေငန်ရောက်သောဖြစ်၊ ချောင်း ကမ်းပါးတစ်လျှောက်အနိမ့်ပိုင်းနေရာ များတွင် အစုလိုက်ပေါက်ရောက်တတ် ပါသည်။ ဒန်သီးများသည် အနိုင်လိုက် အစုအထွေးသီးပါသည်။ ဒန်လက်များ ကိုအိမ်အမျိုး၊ အကာပြုလုပ်ရာ၌ အ သုံးပြုပါသည်။ ဒန်သီးကို စားသုံးနိုင် ပြီးဝန်အမျိုးထဲမှ ဒန်ရည်အား သောက် သုံးလေ့ရှိကြပါသည်။ ဒန်ရွက်ကိုကောက် ညှင်းထုပ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်ပါ သည်။ ဒန်ဖူးခြောက်ကို ဂျင်စင်းကဲ့သို့ အစွမ်းအာနိသင်ရှိသည်ဟု ယူဆ သတ်မှတ်၍ ရေဇ္ဇားကြော်ကဲ့သို့ သောက် သုံးတတ်ကြပါသည်။ ဒန်ဖူးခြောက် သည် ပြည်ပရွေးကွက်သို့ တင်ပို့နိုင် သဖြင့် စီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးခြင်းများ လည်းရှိကြပါသည်။

(၂)ခရာ(Acanthus ilicifolius L.)

ခရာပင်သည်မြေပြင်၌ က် ၍ပေါက်သည့် ချုပ်တစ်မျိုးဖြစ်ပြီး ဆူးများပါသဖြင့် ခရာဆူးချုံဟု သိ တတ်ကြပါသည်။ ရေငန်ရှိသော ကမ်း ပါးအပင်များနှင့် ဒီရေရောက်ချိန်များ သည် အနိမ့်ပိုင်းနေရာများ၌ ပေါက် ရောက်တတ်ပြီး အမြင့်အားဖြင့် (၄)ပေ ခန့်အထိ မြင့်တတ်ပါသည်။ ခရာပင် များသည် လိုင်းဒဏ်ကိုခိုက်ပြီး ဒီရေ နှင့်အတူပါသည့် နှစ်းများကိုထိန်းပေး တတ်သဖြင့် ဒီရေတော်ဖြစ်ပွားမည့် ရေ့ယာများ၌ ကနဦးအပင်များ အနေ ဖြင့်တွေ့ရတတ်ပါသည်။ ခရာပင်ကို တိုင်းရှင်းဆေးအဖြစ် အသုံးပြုလေ့ရှိ ကြပြီး ကြောက်သားကိုကိုခဲ့မှုအတွက် အရွက်ကိုလည်းကောင်း၊ ပန်နာရောက် အတွက် အပင်ကိုလည်းကောင်း၊ အ ရွက်နှင့်အမျိုးကို အဆိပ်ဖြေရှုံးလည်း ကောင်း အသုံးပြုတတ်ကြပါသည်။

(၃) ဆူးကုတ် (Dalbergia pinnata (Lour.) Prain)

ဆူးကုတ်ပင်သည် နွယ်ပင် မျိုးဖြစ်ပြီး အလွန်သေးငယ်သော အ ရွက်များပါရှိကာ အပင်၏အကိုင်း/ အ

ကိုအားလုံး၌ ဆူးများပါရှိပါသည်။ အ ပင်၏အမြင့်အားဖြင့်(၁၂)ပေခန့်ရှိတတ် ပါသည်။ ဆူးကုတ်ပင်သည် ကမ်းပါး တစ်လျောက် အနိမ့်ပိုင်းနေရာများတွင် ပေါက်ရောက်တတ်ပြီး ဝင်/ထွက် သွား လာလို့မရအောင် ရှုံးထွေးပိတ်ဆိုလျက် ရှိတတ်ပါသည်။ ဆူးကုတ်ပင်ကို ထင်း လောင်စာအဖြစ် အသုံးပြုတတ်ကြ သော်လည်း အမွသားဖြစ်သဖြင့် အသုံး ပြုမှုများတတ်ပါ။

(၄)ဝက်လာမြက်
(Cyperus pan gorei)

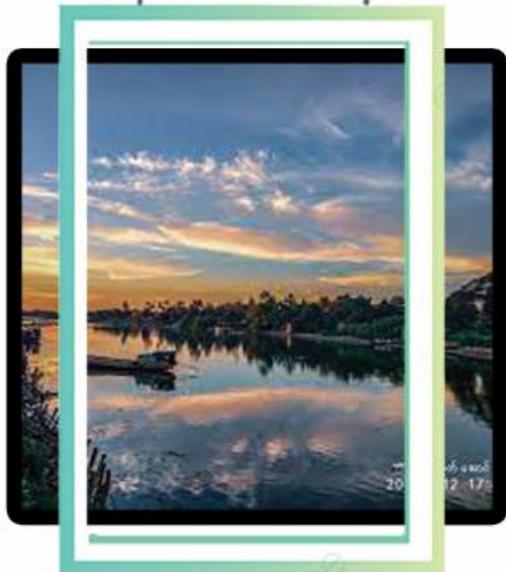

ဝက်လာမြက်ပေါက်သည် မြက်ပင် တစ်မျိုးဖြစ်ပြီး မြက်၏အရိုးသည် ထောင့်သုံးထောင့်ကဲ့သို့ ရှိနေပါသဖြင့် သုံးထောင့်မြက်ဟူလည်း ခေါ်တွင်ကြ ပါသည်။ ဝက်လာမြက်သည် ချုံခိုး ရေ့ယာများ၊ ဒီရေရောက်ချိန်များသည် ကုန်းအနိမ့်ပိုင်းရေ့ယာများတွင် တွေ့ရ ပါသည်။ ဝက်လာမြက်သည် အမြင့် ပေ(၅)ပေခန့်အထိ မြင့်တတ်ပါသည်။ ဝက်လာမြက်ကို တိရှို့နှင့်အစာအဖြစ် အသုံးပြုတတ်ကြပါသည်။

ဆက်လက်ဖော်ပြုပါမည် ၁

သားပေါ်ပေးရဲ့ မွှေးကပ်မြေ-(၂)

ဦးရဲယွင် (။။)

တောင်ကုတ်မြို့သည် ဆက်လက်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်း

တောင်ကုတ်မြို့သည် ရရှင်ပြည်နယ်၏ တံခါးဝါဒ ဖြစ်သော်လည်း ထိစဉ်က လျှပ်စစ်ပါးမှာမီးစက်ကြီးများ ဖြင့်ပေးသောအချိန်ဖြစ်ပါသည်။ ညနေ ၆-နာရီခန့်မှ ည ၉-နာရီခန့်သာပေးပါသည်။ ကျော်အချိန်များတွင် ကြယ ရောင်လရောင် ရေနံခါမီးချက်ရောင် ဖယောင်းတိုင်မီးများ ကိုပင်အားကိုးရပါသည်။ အစားအသောက်အနေဖြင့် ပင်လယ်စာများ၊ ရရှင်အစားအစာများ၊ မြန်မာပြည်မာက် မှုရောက်လာသော စမာအစားအစာများ၊ ပေါ်များစွာ စားသောက်ရပါသည်။

မြို့ခြေရှိမှုအခြေအနေ

တောင်ကုတ်မြို့သည် ပင်လယ်ကမ်းစပ်ကုန်းတွင်း ပိုင်းကျသောမြို့ဖြစ်သော်လည်း ထိအချိန်က ရေခါးရှားပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် မြို့နှင့် ၄ ပိုင်ခန့်အကွာကြီးကြောကွင်းဆည်ကိုသာ အားကိုးရပါသည်။ မိမိတို့ မြို့နယ ရုံးဝန်းတွင် ရေဝယ်ယူ၍သုံးစွဲရသည်။ နေရာတော်တော်များတွင် ရေတွင်းများ၊ ရေကန်များပြုလုပ်ထားပြီး မိုးရေကို သိလောင်သုံးစွဲရသည်။ မိုးရာသီတွင် ရုံးဝန်းတွင် ရေဝယ်ယူ၍သုံးစွဲရသည်။ စိုးရာသီတွင် ရုံးမှုကတ္တရာလမ်းအထိ တံတား ထိုးသွားလာရပါသည်။ သောက်သုံးရေး လျှပ်စစ်ပါး၊ သွားလာရေးတို့မှာ ကလေးပေါ်နှင့်ဖြစ်သဖြင့် နေရထိရအတောက်ခဲသည်။ ရေခါးရေတွင်းများရှိသော်လည်း ပေ

အတောက်သည်။ တောင်ကုတ်မြို့သည်လည်း ရရှင်ပြည်နယ်အတွင်းဖြစ်သဖြင့် မိုးရေခါးနှင့်များပြားပါသည်။ ရရှင်ပြည်နယ်သည် မိုးရာသီတွင် ရာသီဥတုဆုံးဝါးသီးသဖြင့် မိုးရာသီ နေထိုင်အသားကျော်ပါက ကျော်သော ရာသီများတွင် နေထိုင်၍ အဆင်ပြေကြောင်းပြောစုတ်ပြုကြပါသည်။

စိန်ယိုကြီးကြပ်တာဝန်မှု စိုက်ခင်းတာဝန်ခြင်း

မိမိအနေဖြင့် မြို့နယ်ပြောက်ပိုင်း ဘိနယ်ကြီးကြပ်တာဝန်ခံမှ မြို့အရောက် တောင်ကုတ်-ပန်းတောင်းလမ်းတွင်ရှိသော ကျွဲ့ရေကြီးပိုင်းအတွင်းတည်ထောင်သည် စီးပွားရေးကျွဲ့ရေကြီးပိုင်းခေါင်းတာဝန်ခံအဖြစ် ပြောင်းလတာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ မိမိစိုက်ခင်းတာဝန်မယူခေါင်က စိုက်ခင်းတာဝန်ခံမှာ ကိုအောင်ဆိုင်-လျှော့ကိုအောင်ဆိုင်မှု ရှိနိုင်ရုံးချုပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်ရည်ဖြစ်သဖြင့် မိမိစိုက်ခင်းတာဝန်ထမ်းဆောင်ရောင်းဖြစ်ပါသည်။ ကိုအောင်ဆိုင်မှာ ရှိနိုင်ရုံးချုပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်ရည်ဖြစ်သဖြင့် မိမိစိုက်ခင်းတာဝန်ထမ်းဆောင်ရောင်းဖြစ်ပါသည်။ ကိုအောင်ဆိုင်သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအလွန်သေချာကောင်းမွန်သော အစိုးကောင်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပါသည်။ စိုက်ခင်းများကောင်းမွန်ခဲ့ပြီး မိမိသည်လည်း သူ့ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အတိုင်းအရှိန်မပျက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

စိုက်ခင်းတာဝန်များစတင်ထမ်းဆောင်ခြင်း

ဘိနယ်ကြီးကြပ်တာဝန်ခံမှ စိုက်ခင်းတာဝန်ခံအဖြစ်စတင်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပါသည်။ စိုက်ခင်းမှာကောင်းရွှေ့ဖြစ်သည်။ စိုက်ခင်းတွင်တောင်ယာသမားအိမ်ထောင်စု ၆၀-ကျော်ခန့်ရှိပြီး စိုက်ခင်းလုပ်သားအင်အား အလွန်အားကောင်းသောနေရာဖြစ်ပါသည်။ ယာသမားများမှာ တောင်ပေါ်ဒေသနေ ချင်းတိုင်းရင်းသားအများစုဖြစ်ပြီး ရရှင်နှင့်ပဲမာလူမျိုးပါဝင်သည်။ ယာသမားအများစုမှာ ဌာနစိုက်ခင်းတောင်ယာနည်းစနစ်ဖြင့် စိုက်ပျိုးမှုအတွက်ကြုံများသောသူများဖြစ်ကြသည်။ ယာသမားများမှာ မိသားစုများပြုပြီး လုပ်အားကျော်နှင့်ကောင်းမွန်ကြသည်။ စိုက်ခင်းတောင်ယာတိုင်းတာခြင်း၊ တောင်ယာခုတ်ခြင်း၊ ပီးစီးခြင်း၊ ကျွန်းရွေ့ခြင်း၊ ပန္တက်ရှိက်ခြင်း၊ အပင်စိုက်ခြင်း၊ ပေါင်းရှင်းခြင်း၊ အပင်ဖော်ထော်ခြင်း၊ ပီးကာကွယ်ခြင်းလုပ်ငန်းများပြောစုရေးတော်တော်များရှိသော် ကျွန်းစိုက်ခင်းများစွာအောင်မြှင့်ဖြစ်ထွန်းခဲ့ပါသည်။ စိုက်ခင်းများသည် များစွာအောင်မြှင့်ဖြစ်ထွန်းခဲ့ပါသည်။ စိုက်ခင်းအတွင်းသီးနှံရောနောစိုက်ပျိုးခြင်း

စိုက်ခင်းသည် သီးနှံရောနောစိုက်ပျိုးနည်းစနစ်

ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်းပင်များနှင့်တောင်ယာသီးနှံများရောက္ခာ
စိက်ပျိုးကြသည်။ ဗိုးရေချိန်ကောင်းမွန်ခြင်းကြောင့် တောင်
ယာစပါးအဆိက်စိက်ပျိုးကြသည်။ တောင်ယာစပါးမျိုးအနေ
ဖြင့် ခွန်နိပါးမျိုးကို စိက်ပျိုးကြပြီး ဝမ်းစာသာမက စီးပွား
ဖြစ်ပါစိက်ပျိုးကြပါသည်။ မိမိ မိသားစလည်း တောင်ကုတ်
နေစဉ်တစ်လျောက်လုံး တောင်ယာဆန်သာစားသုံးခဲ့သည်။
တောင်ယာစပါးနှင့်အတူ ဆင်ခရမ်းချဉ်သီး ရာသီသီးနှံ
မျိုးစုံအမျိုးအစားစုံလင်စွာစိက်ပျိုးကြပါသည်။ ထူးခြား
သည်မှာ ဆင်ခရမ်းချဉ်သီးသည် တောင်ယာသမားတို့အ
တွက် ၃-နှစ်ခန့်ခုံးဆွဲတ် ရောင်းချုပ်ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။
ထိုကြောင့် ဒုတိယနှစ်၊ တတိယနှစ်စိက်ခင်းပေါင်းရှင်းရှုံးရာ
၌ ပထမနှစ်ယာသမားများမှသာ တောင်ယာခင်းအလိုက်
ရှင်းလင်းကြသဖြင့် ပေါင်းရှင်းမှု စိတ်ပူပင်စရာမရှိခဲ့ပါ။
စိက်ခင်းများ၏ မျှော်တော်အခြေအနေ

ტირინ: မუား၏ မူလတောအခြေအနေမှာ အမြစ်များတောအနေအထားတွင်ရှိပြီး သဘာဝပေါက်ပင်များမှာ ပျဉ်ကတိုးပင်များ၊ ကည်ပင်များနှင့်စကားဝါပင်အနည်းငယ်ပေါက်ရောက်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကရင်းဝါးတောများ တစ်ခွင့်တစ်ပြင်ပေါက်ရောက်ပါသည်။ ကရင်းဝါးမှာ တပင်တိုင်ဝါးများဖြစ်ပြီး တောင်ယာသမားများအတွက် အလွန်အသုံးဝင်ပါသည်။ တောင်ယာသမားများမှာ လူနေတဲ့များအား ကရင်ဝါးများဖြင့် ဆောက်လုပ်ကြပါသည်။ ကရင်ဝါးနှင့်ပင် လယ်ယာသုံးပစ္စည်းများ၊ ဆန်ကောဆန်ခါ၊ ငါးဖိုးပစ္စည်းများယာက်လုပ်ကြပါသည်။ တောင်ယာသမားများသည် ဝါးခုတ်ပေးယူ၍စားဝတ်နေရေးအတွက် ဝါးခုတ်ရောင်းချကြသည်။ မြို့မှုကုန်သည်များနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ကြ၍ အပိုဝင်ငွေရကြသည်။ ဝါးခုတ်ပေးခုံသည်မှာ တောင်ယာသမားများ မိုးရာသီ၌ စားဝတ်နေရေးခေါ်ခဲ့စဉ် ငွေကိုကြိုယူ၍ ပွင့်လင်းရာသီတွင် ဝါးခုတ်ပေးရခြင်းကိုဆိုလိုပါသည်။

ကောင်ယာခုတိခြင်း

ယာစပါးကို စီးပွားဖြစ်စိုက်ပျီးသဖြင့် တောင်ယာကော များ
များယူချင်သူများဖြစ်ပြီး သစ်တော်ဦးစီးဌာနတွင် တောင်
ယာခုတ်ရန် အထူးစိတ်ပါဝင်စားသူများဖြစ်ကြောင်း တွေ့ခဲ့
ရပါသည်။ တောင်ယာခုတ်ရာတွင်လည်း ဌာနမှ သတ်
မှတ်သည့်အတိုင်း စနစ်တကျခုတ်နိုင်ကြသည်ကို တွေ့ရ
ပါသည်။ တောင်ယာခုတ်စနစ်ကျသဖြင့် မီးရှိရှုံး မီး
ကောင်းစွာလောင်ကျမ်းပြီး မီးနာသဖြင့် စိုက်ခင်းများ
ကောင်းမွန်အောင်မြင်ခြင်း၏ အချက်တစ်ချက်အဖြစ် ပါဝင်
ပါသည်။ ရရှိင်သည် မီးများသဖြင့် စိုက်ခင်းမီးမနာပါက
ပေါင်းထူးပြီး စိုက်ခင်းအောင်မြင်မှုအားနည်းနိုင်ပါသဖြင့်
ထိအခိုန်တွင် အထူးပင်ကရရှိကြဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါ
သည်။

မီးရှိရှုံး

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ

မူလသဘာဝတောများတွင် ကရင်းပါးတောများ
အမြောက်အများပါဝင်သဖြင့် တောင်ယာခုတ်ပြီးသော ယာ
များအားနေလှမ်းပြီးမို့ရာတွင် မီးလောင်အားအထူး
ကောင်းမွန်ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ရရှိင်ပြည့်နယ်သည်
တစ်နှစ်ပတ်လုံးနှင့်ပါးများ မို့ရွှေနှင့်သော်လည်း နွောရာသီတွင်
လည်း အပူချိန် ပုံမှန်ရရှိသဖြင့်တောင်ယာများ ခြောက်သွေ့
လွှာယ်ပါသည်။ ပါးတောများအပိုကပါဝင်သဖြင့် မီးလောင်
အားအထူးကောင်းမွန်ရာ မီးရှိရာတွင် ဌာနမှ မီးရှိနည်း
ဆွဲနှင့်ကြားချက်များကို တိကျွောလိုက်နာဆောင်ရွက်ရပါ
သည်။ သို့ဟုတ်ပါက မီးရှိသူများအတွက် အထူးအန္တရာယ်
စိုးရိမ်ရကြောင်းတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ မီးရှိခြင်းကို သက်နှင့်မတိုင်
ခင်ပုံမှန်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း တစ်ခါတရုတိရက်များ
မှာပင် မီးကြိုတားခဲ့ရပါသည်။ အနီးသည်မှ မီးတားနည်း
တစ်ခုဖြစ်သော အရပ်ထဲပြောစကားအရ ခမောက်တစ်ခုပ်
ကို ပက်လက်လှန်၍ ဖယောင်းတိုင်ကို ခမောက်အတွင်း
မီးထွန်းထားပါက မို့ရွှေသည်ကို တားနိုင်ခဲ့ကြောင်းတွေ့ခဲ့
ရသည်။ (စကားချပ်-တိုက်ဆိုင်မှုဖြစ်နိုင်သော်လည်း နှစ်
စဉ်နီးပါးဆောင်ရွက်အဆင်ပြေ့ခဲ့ပါသည်။) ထူးခြားမှုတစ်ခု
မှာ စိုက်ခင်းမီးပရှိမီး အမိန့်ပြန်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရောယာ
များပြားပြီး တော့မီးရှိပါက သတ္တဝါများသောကြထိနိုက်
နိုင်သဖြင့် မီးပရှိမီးအမိန့်ပြန်ကြရပါသည်။ စိုက်ခင်းဝန်ထမ်း
များနှင့် တောင်ယာသမားများသည် အပိန့်ပြန်ရာတွင် များ
သောအားဖြင့် စိုက်ခန်းတာဝန်ခံအကြီးကဲဖြစ်သော တော့
အုပ်ကြီး အမိန့်ဟုပြန်ကြပါသည်။ ထိုကြောင့်စိုက်ခင်း
တာဝန်ခံတော့အုပ်ကြီးဖြစ်သော မိမိမှ စိုက်ခင်းမီးရှိတော့
မည်ဆိုပါက ၂/၃ ရက်ခန်း ကြိုတင်မေတ္တာပို့ထားပါကမီးရှိ
သောအခါဝန်ထမ်းများနှင့် တောင်ယာသမားများ အန္တရာယ်

တစ်စုံတရာမရှိဘဲ တောတွင်းရှိအကောင်ပလောင်များ အသေအပြောက်မတွေ့ရသည်ကို ယာသမားများကိုယ်တိုင် အုံသွားပြောကြသည်ကို ဝစ်းမြောက်စွာလက်တွေ့ကြခဲ့ ရပါသည်။ မေတ္တာတရားသည်အမှန်အရေးကြီးကြောင်း သိခဲ့ရပါသည်။

ပြုးထောင်ခြင်း/သစ်ပင်သယ်ယူခြင်း

ကျွန်းပင်ပျိုးထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းအား စိုက်ခင်းနှင့် အနီးဆုံးရေရှိသောချောင်းများတွင် ပျိုးထောင်ရပါသည်။ ရရှိနိုင်ရသည့် တောင်ကပ်းကြီးသဖြင့် သစ်ပင်သယ်ရာ၌ အခက်အခဲရှိပါသည်။ စိုက်ခင်းကေများလေ တောင်ပုစာ များတောင်ကဲများလေဖြစ်ပြီး ပျိုးပင်များ တောင်ယာအ တွင်းရောက်ရန် အထူးခက်ခဲပါသည်။ ရေရသောချောင်းများအနီးအနိမ့်ပိုင်းနေရာတွင် ပျိုးပင်များပျိုးထောင်ပြီး ပျိုး ဥယျာဉ်မှ စိုက်ခင်းသို့ ကွဲပဲလှည်း၊ လူအင်အားနှင့်တစ်ခါ တရုံးဆင်များဖြင့်သယ်ယူရပါသည်။ စိုက်ခင်း တစ်နှစ်တွင် ပျိုးဥယျာဉ်နှင့်စိုက်ခင်းသည် ပန်းတောင်း-တောင်ကုတ်လမ်းတောင်ဘက်-ခြောက်ဘက်ဖြစ်နေသဖြင့် သစ်လုပ်ငန်း ဆင်များအကူအညီဖြင့်သယ်ယူခဲ့ရပါသည်။ ဆင်ကအပေါ် တွင် ၅"×၂" အိတ်ဆိုပါက အပင်-၂၅၀ခန့်သာတင် ဆောင်နိုင်ပါသည်။ ခက်ခဲစွာဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။ ပျိုးထောင်ခြင်းပျိုးပင်သယ်ယူခြင်းကို သတိဖြင့်ကြိုတင်ဆောင် ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။

တောစန်းတည်ဆောက်ခြင်း

တောစန်းကိုလည်း တောင်ယာတဲ့စုံများနှင့် မနီးမဝေးရေအသုံးပြုမှုကို မိမိတို့မှ အပေါ်ဘက်ကျသောနေရာ ကိုရွေးချယ်ပါသည်။ စိုက်ခင်းလုပ်ငန်း၏-နှစ်ခန့်ဆက်တိုက် ဆောင်ရွက်နိုင်သောလက်လုပ်းမီသောနေရာတွင် ရွေးချယ် ခဲ့ပါသည်။ စိုက်ခင်းစခန်းနေရာများသည် တောင်ကြီးရေ နီးဆိုသကဲ့သို့ သဘာဝအလျောက် တောင်ပေါ်ရော့တွောက်များ ရှိသဖြင့် သုံးရေအတွက်အထူးအဆင်ပြောကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ စိုက်ခင်းစခန်းကို ကရင်ဝါးများဖြင့် အစိကတည် ဆောက်ခဲ့ပါသည်။

ထိန်းတာဝန်ချွတ်စွားခြင်း

စိုက်ခင်းများသည် ကေများပြားတောင်ကုန်းများ ပေါ်များသဖြင့် ဝန်ထမ်းတစ်ဦးလျှင်၂၅ မှ ၅၀-ကေခန့် ဆောင်ရွက်မှသာ နိုင်နိုင်နှင့်နှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ တော့အုပ်တစ်ဦးလျှင် ၂၀-၁၀၀ ခန့်သာ ဆောင်ရွက်ပါက အဆင်ပြောကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ထိုတက်များပြားပါက အလုပ်နိုင်နှင့်မှုအားနည်းကြောင်း တွေ့

ရပါသည်။ ထိုစဉ်က စိုက်ခင်းစီမံကိန်းသန်ရခြင်း တောင်ယာ များတွင် တောင်ယာပါးစိုက်ပျိုးခြင်းတို့ကြောင့် တော လုပ်ငန်းဝန်ထမ်းများအတွက် ရိက္ခာပူပင်စရာမလိုဘဲ အဆင်ပြောကြောင်ရွက်နိုင်သည်။

စိုက်ခင်းလုပ်ငန်းအောင်မြေပြုခြင်း

စီးပွားရေးကွန်းစိုက်ခင်းများသည် အပြောင်းရှင်း တောင်ယာစနစ်ပြင့်စိုက်ပျိုးရသောကြောင့် စိုက်ခင်းတွင် အမြတ်များတောင်ယာသမားများ ရှိနေရန်လိုအပ်ပါသည်။ အပြောင်းရှင်းစနစ်သည် တောင်ယာခုတ်မှုအချိန်ပို့ပြီးစီးပါက မီးလောင်မှုကောင်းမွန်သော်လည်း အလင်းပွင့်သွားပါသည်။ အလင်းပွင့်သွားသည့်အပြင် ရရှိသည် မီးရေချိန် လည်းများပြားသဖြင့်ပေါင်းအလွန်ထူထပ်ပါသည်။ ထိုကြောင့် စိုက်ခင်းတွင် အမြတ်များတောင်ယာသမားများရှိမှု သာ ရာနှုန်းပြည့်အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းနိုင်ကြောင်း တွေ့ခဲ့ရပါသည်။ စိုက်ခင်းတည်ထောင်မည်ဆိုပါက တောင်ယာ သမားများကြိုတင်စုံဆောင်းသင့်ပါသည်။

သဘာဝရောမြေမြေတောင်းဒေသမှ မွေးဖွားလာသော သား ငယ်လေး၏ရော့ချွေးများ:

တောင်ကုတ်မြို့နယ်တွင် င့်-ရာသီမှု တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပါသည်။ တောင်ကုတ်မြို့နယ်တွင် မွေးဖွားခဲ့သောသားအငယ်မှာ ရေခံမြေခံကောင်းမွန်သော သဘာဝအခြေခံ ကောင်းမွန်သောဒေသတွင် မွေးဖွားခဲ့သူ့ပို့ပြီး ယခု အခါသစ်တော်ဦးပါးနှာနတွင် တော့အုပ်ကြီးတာဝန်ဖြင့် စတင်၍တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိပါသည်။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည် ၁

ကဗျာမြေပေါ်ကို ထိန်းသိမ်းဖို့

ငါ...သာ လုပ်ပေးနိုင်မလဲ

SOME MISCELLANEOUS NOTES OF MYINT SWE

From Previous month ⇒

High School English Grammar and Composition

High School English Grammar and Composition is a well-known book in Myanmar. It is also one of the most valuable books on English Grammar in the world. It is an ideal study material for the students who are learning English language and its usage. As far as I know, it was firstly published in 1935 and reprinted in 1957.

Nowadays, most of the educated persons seem to forget about this book. When I was schooling my father bought this book for me. I well keep this book on my bookshelf until now for the purpose of easy reference and continuous study of English Grammar. It was written by P. C. Wren and H. Martin. Both authors got the degree of M. A. from the University of Oxford. They were highly well-known English grammarians. Needless to say, they were the foremost pioneers of English Grammar. Firstly, Mr. Wren all alone wrote High School English Grammar. After that Mr. Wren and Mr. Martin joined together to write High School English Composition. Finally, they published High School English Grammar and Composition by combining the above-mentioned two books. This book occupied the foremost place among the textbooks of English Grammar. In the past, this book was largely used in schools to teach English Grammar to the students in Myanmar.

When I was a student, I had to study a lot this book. Because of this book or the gratitude of Mr. Wren and Mr. Martin, I became fairly proficient in English. That is why I could attend to successfully complete the Computer Programming Course conducted by Commonwealth Forestry Institute which is under the management of the University of Oxford. Also, during my stay in Oxford I could communicate and deal with my teachers and classmates as well. Due to this I

Myint Swe (1975)

would like to say that I highly appreciate the marvelous benevolence of Mr. Wren and Mr. Martin. In addition to this, we have to record this book in the history of teaching English Grammar in Myanmar. We should keep this book not only in the Central Library of Yangon but also the school libraries throughout Myanmar.

With regard to English proficiency there might be so many different views. My point of view is that English proficiency is an ability which has to be cultivated through continuous study, patience and perseverance. These are three main keys to be proficient in English.

Lastly, I will always remember the greatest effort of Mr. Wren and Mr. Martin and their major contribution towards English proficiency of Myanmar students. Moreover, I greatly appreciate those teachers who taught me English grammar by using this book as a handbook.

The Great Wall of China

As you know, the Great Wall of China is one of the wonders of the world. Even though it is a wonderful place, everyone cannot afford to visit there. On my opinion, only those persons having much opportunity can visit there. To explain about the Great Wall briefly, it was built over centuries by China's emperors to protect their territory.

သစ်တော်ကိုခင်းသမား ထပ်ယောက်နဲ့ ဘဝအိတ်သပိုင်းများ [၂]

အောင်ကျော်မြို့ (၈၃)

ဖောင်အိုင်ရွှေက
တောင်ယာသူကြီး ဦးရွှေဗျိုင်း
အိမ်ပေါ်မှာ တခါမျှမမြင်ဖူး
မသိဖူးသော လူစိမ့်များ အ
လယ်ကျွန်းသောကွန်တော်ဟာ
....တစ်ချိန်ကျေရင် ဒီလူတွေ
ဟာ ဘဝတစ်သက် မေ့မရ^၁
နိုင်သော ရင်းနှီးမှုနဲ့သတိတရ
ရှိစေမယ့် မိသားစုံနဲ့ရွှေသား
များဆိုတာ.... ကျွန်တော် ကြို
မသိခဲ့ပါ။

နောက်ပိုင်း သစ်တော်လုပ်
ငန်းထဲကျင်လည်စဉ် နေရာပေါင်းစုံ
ရောက်ခဲ့ပေါ်မယ့် ကြာလာတော့သတိ
ရတာလည်းရမေ့တာလည်းမေ့ပေါ်မယ့်
ထိချာ ထိမိသားစုံများ (ဦးရွှေဗျိုင်း
မိသားစုံသာမက အခြားရင်းနှီးမိသားစုံ
များ)ဟာ ဘဝတစ်သက်တာ ခင်မင်စ
ရာသတိတာရဖြစ်စရာများဖြစ်ခဲ့ရပါတယ်။

သစ်တော်လုပ်ငန်း လုပ်တာ
ပထားဆုံးထိတွေ့ရတဲ့နေရာနဲ့ မိသားစုံ
တွေ၊ သူတို့ရဲ့ရှိုးသားဖြုတင်ခင်မင်မှု
တွေနဲ့သံယောဇ်ထားတတ်တဲ့ကိုယ့်
စိတ်ခံတွေကြောင့် လူတွေဖြစ်တတ်ကြ
တဲ့ (ကျွန်တော်ဟုမဆိုလိုပါ)
ရည်းစား
ဦးမေ့မရသလိုဖြစ်ခဲ့ထင်ပါလေရဲ့ ဒီ
ရွှေမိသားစုံအကြောင်းတွေ အလုပ်း
သင့်သလို ဖော်ပြသွားပဲမယ်။

အခြေအနေကို ဆက်ရရင်
မိသားစုံမှာ ကျွန်တော်နဲ့အနီးဆုံးထိုင်
ဖော်ပြန်းစကားဦးသန်းသူက ဦးရွှေဗျိုင်း
ရဲ့ ယောက္ခား ဘ ဦးကျိုးအောင်ပါ
အသက်ဂုဏ်ကျော်ပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ်
တိုင် တောင်ယာလုပ်တုန်းပါ။ နောက်
ဦးရွှေဗျိုင်းရဲ့ အေး ဘေးအိမ်က သူနှစ်
ရဲ့ ယောက်ဖ ဒေါ်တင်ဝင်းနဲ့ ကိုရှိနိုင်

နောက်တော့ အောင်သည်ရောက်တယ်
ကြားလိုလာကြတဲ့ဦးတင်ရွှေ ကိုအုန်း
ဦးအေး၊ ဦးအေးဟန်၊ ဦးဘိုစိန်၊
ဦးချုစ်လိုင် စသဖြင့် လူများစွာအလယ်
ကျွန်တော်ကား.... မေးတာတွေလည်း
ဖြေရင်း ကိုယ့်အကြောင်းလည်း မိတ်
ဆက်ရင်းရင်းနှီးစွာပြောဖြစ်လာပါတယ်။
ကျောင်းတုန်းကေဝ တန်းမှာ ကျောင်း
ကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး လုပ်ဖူးတာ၊
ကြိုက်ခြေနိုလုပ်ဖူးတာ၊ သန်းခေါင် စာ
ရင်းကောက်လုပ်ဖူးတာ၊ တိုက်ကြီး
တက္ကသိုလ် အသင်း လူမှုရေးလုပ်ငန်း
လုပ်ဖူးတာစတဲ့ စကားပြောသွားလာ
ဖူးတဲ့အတွေ့အကြွေတွေက ဒီနေရာမှာ
အသုံးဝင်ပါတယ်ကျွန်တော်အဖို့ စကား
စ အပေါက်ရှာပြာတာ၊ မေးတာ၊
အများစိတ်ဝင်စားစရာ ပြောတာတွေ
နဲ့အတူ ပထားဆုံးကိုယ်အလုပ်ဆောင်
ရွက်ရမယ့်နေရာမှာ စတင်ထိတွေခြင်း
တစ်ခု အောင်မြင်စွာပြီးခဲ့ရပါတယ်။
ဖောင်အိုင်ရွှေသူ ရွှေသားများက အသူ
များတော့ မဟုတ်ပါ၊ သူတို့ဖြတ်သန်း
လာရတဲ့ ဘဝအတွေ့အကြွေစုံပါတယ်။
ကျွန်တော်အစောင့်းက ဖော်
ပြခဲ့သလို သခင် သန်းထွန်းရဲ့ နောက်
ဆုံးနောက်များစာအုပ်မှာ အမည်ဖြေပြ

ခံရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ စာအုပ်မှာ
တိုက်ရိုက်ဖော်ပြုမခံကြရပေမယ့်
ထိုခေတ်ဖြတ်သန်းမှုကို ထိတွေ့
ဆက်ဆံသူများ၊ ထိုစွဲကလက်
ရှိုး မဆလာခေတ်ကို ဖြတ်သန်းနေ
သူများ BBC, VOA တို့ကလွှဲ
သမျှသတ်းသာမကအကြောင်း
အရာပေါင်းစုံနားထောင် ဗဟိုသူ
တကြယ်နေသူများလည်း ပါပေ
ရာ၊ သူတို့နဲ့စကားပြောရတာ နှီး
ပနေဘဲ သတိတော့ထားရ၏။

နောင် တွင် ဖောင်အိုင် သာမက
သစ်တော်ကိုခင်းတောင်ယာတွင် ပါ
သော သမားအီး၊ ဘို့ကြီးစခမ်း၊ သဲ
ကျား၊ ညံ့လယ်စသောရွာများမှတော်
သူများနဲ့ ထိတွေ့ဆက်ဆံရမှာ သူတို့ရဲ့
ဖြတ်သန်းမှုသာဝခရီး တောင်ညျှေး ဒေသ
အခြေအနေတွေကိုဖော်ပြသွားပါမယ်။

စကားလည်းပြောရင်း အဆာ
ပြောလက်ဖက်သုတေသန်းစားရင်း ညာ
၁၀ နာရီနိုးတော့ ဟင်းလည်းကျက်
တော့ ထမင်းပြင်ကျေးပါတယ်။ လတ်
လတ်ဆတ်ဆတ် ကြက်သားဟင်းဆို
တော့ချိပါတယ်။ လူလည်း ပြိုင်းနေ
ပြီးစွဲစားကောင်းပါတယ်။ ၁၉၈၄ February ကနေ November ထိ တောင်
ညီကြိုးရိုင်းက စိုက်ခင်းမှာလုပ်ငန်းလုပ်
စဉ်ဖောင်အိုင်ရွာကိုအကြိမ်ကြိမ်ရောက်
ပါတယ်။ မြို့ကိုခေါ်သွား ခရီးပြန်တစ်
ထောက်နား အိပ်ဖြစ်ပါတယ်။ အဓိက
က ဦးရွှေဗျိုင်းအိပ်ပဲတည်းဖြစ်ပါတယ်။
ထမင်းကတော့ဖိတ်ကျေးလို့ အိမ်ပေါင်း
စုံစားဖူးပါတယ်။ ဦးရွှေဗျိုင်း အိမ်အစဉ်
အလာတည်းကြတာနဲ့ သူကသွို့အား
ကောင်းသူမှို့ပါ။ သဘောကောင်းလို့
လည်း ဗက်ပခေတ်က နာမည်ကြီး

အမျိုးသမီးခေါင်းဆောင်တဲ့အဖွဲ့ရောက်လာစဉ် ထုံးစံ အတိုင်းထမင်းချက်ပြုတဲ့ပဲ့.... ပြီးတော့ မစားခင် ထမင်း ဖွဲ့ပြင်နေတုန်း ထိုခေါင်းဆောင်က သူကိုစကားတစ်ခွန်း မေးပါတယ်.... ထိုစဉ်က ၉၅ လမ်းစဉ်နဲ့ ၆၄ လမ်းစဉ် လိုက္ခားနေရာ.... ‘ကိုရွှေပျိုင်း ဘယ်လမ်းစဉ် ကောင်းတယ် ထင်လဲ’မေးရာ ‘ဆရာမကြီးရယ် ပြီးပြီးချမှုး ချမှုးက ကောင်းတာပဲ့’ဟုဖြေပါလေရာ.... ဆန့်ကျင်ဖက် အဖြေလိုချင်တဲ့ ထိုအမျိုးသမီးက ‘ခုပြန်မယ်’ဟု အမိန့်ပေး ပြီး ထမင်းမစားဘဲ အပ်စုလိုက် အိမ်ပေါ်ကဆင်း ပြန်သွားလေရာ ဦးရွှေပျိုင်းမှာ မိသားစုလိုက် ပုန်းရောင်လိုက်ရ ကြောင်းသိရပါတယ်။ ဦးရွှေပျိုင်းက သခင်သန်းထွန်းရဲ့ နောက်ဆုံးနေ့များစာအုပ်ပါ အတ်ကောင်တစ်ဦးပါ။

ပြီးနောက် အိပ်ရာပြင်ပေးလို နံနက် ၅ နာရီ ကတည်းက ခရီးထွက်လာရတဲ့ကျွန်တော် တရှုန်ထိုး အိပ် မောကျသွားပါတယ်။ နံနက် ၆ နာရီခဲ့လောက်နီးလာတော့ နောက်ရောကပြင်မှာ ပျက်နှာသစ် သွားတိုက်၊ တော့ရွာ ထုံးစံ ထမင်းကြော် ပါးခြားကိုဆီစ်းနဲ့ စားရကောင်းပါ တယ်။ နောက်ဖောကနေ ဒိုင်ခံလုပ်ပေးတဲ့သမီး နှစ်ယောက် ပဲ့။ အငယ်ဆုံးလေးက ရှေ့ ရေနွေးလာချာ ပန်းကန်လာ ချုပဲ့။ ဒီမိသားစုအကြောင်းနောင်မှရေးပဲ့မယ်။ အားလုံး ဟာ ကျွန်တော်နဲ့ မိသားစုသဖိယ်သာ ခင်မင်သံယောဇုံ ဖြစ်ခဲ့ရတာပါ၊ ဒီအိမ်မှာသာမက တောင်ယာထဲအလုပ်လုပ် စဉ်လည်း ထိတွေ့ဆက်ဆံရတာများစွာပါ။ အတ်ကောင် တွေလည်း လာဦးမှာပါ။

နံနက် ၅ နာရီခဲ့မှာ သစ်တောစခန်း (ပိုလ်တဲ့)က ထော်ကြီးဆိုတဲ့ကလေးနဲ့ အခြားတစ်ယောက် အကြိုး ရောက်လာပါတယ်....ဒါနဲ့ ရောရီလောက်မှာ ဟောင်ဒိုင် ရွာကနေ စထွက်လာတာ....လယ်ကွင်းဖြတ်.... တော့တန်းလေးတစ်ခုဖြတ်ရပါတယ်....နောက် လယ်ကန်သင်းထဲ ပြန်လျောက်၊ တစ်နေရာမှာ လှည်းလမ်းအတိုင်းလိုက်သွား ပြီး.... အဲဒီအတိုင်း ဆက်လျောက်မယ်အလုပ် ထော်ကြီးက ဆရာဒီဖက်သွားရမှာဆိုတော့ ခြေလမ်းခွဲလေးပါ.... အဲဒီတိုင်းဆင်းသွားရင်း ဘွားကနဲ့ တောင်ညီချောင်းကို မြင်လိုက်ရပါတွေ့တယ်။

နေ့ဦးရောက်ပြီး ရေစီးကြောင်းက ချောင်းဘေးကပ်လိုက် အလယ်သွားလိုက် စီနေပြီး ဒုးလောက်အထိ အနက်ပဲကူးရပါတယ်အဲဒီနေရာချောင်း ပေ ၆၀ လောက် ကျယ်ပါတယ်၊ ချောင်းကူးပြီး ပေ၂၀၀လောက် တက် သွားချိန် စေန်းကိုရောက်ပါတယ်။ ၉ နာရီ နီးပါး ရောက်တာမျိုး မိုးလောက်ပဲ လာခဲ့ရတာပါ။

ကျွန်တော်ဖြတ်ခဲ့တဲ့ တောင်ညီချောင်းက တောင်ညီကြီးတိုင်းရဲ့အနောက်ဖက်နယ်နိမိတ်ပါပဲ။ သစ်တော် မြေပုံတွေမှာ ချောင်းမြောင်တောင်ကြောတွေနဲ့ နယ်နိမိတ် သတ်မှတ်ထားတာပါ။ ကျွန်တော်ရောက်နေတာ တောင်ညီကြီးတိုင်းအကွက်အမှတ် ၅၀ ထဲမှာပါ။ အမှန်တော့ ကျွန်တော်က တောင်ညီဖိုက်ခင်းမှာ ကျွန်တော်ရဲ့ Senior အစ်ကို ဦးသန်းဝင်း ရာ batch ရဲ့လက်ထောက် 2nd man အဖြစ်တာဝန်နဲ့လာခဲ့ရတာပါ။ သူကြောင့် ဖော်အိုင်လိုက္ခာမျိုးက ကျွန်တော်တို့ကို ကြိုရအောင် အသင့်ဖြစ် နေခဲ့တာပါ။ သူက အိမ်ထောင်ကျစ် ချောင်းဆုံးကိုပြန် နေစဉ်မဲ့ ကျွန်တော်တစ်ယောက်တည်း ဘူမသိ ဘမသိ ခရီးစလာခဲ့ရတာပါ။

စခန်းရဲ့ရွှေမှာတော့ ပုမ်းမှာ ၈ ပေခန့်မြင်တဲ့ကျွန်းပင်တွေတို့နဲ့အပင် တန်းဦးဆိုက်နေတဲ့ လှပတဲ့ကျွန်းထိုက်ခင်းကိုမြင်တွေ့လိုက်ရ ပါတွေ့တယ်။ ၁၉၈၃ မိုးမှာ ကျွန်းမျိုးစေ့နဲ့ စိုက်တဲ့ စိုက်ခင်းပါ။ ၁၉၈၄ February မှာဒီလောက်ကြီးနေပြီဆိုတာ ခုနောက်ပိုင်း forestersတွေ မယုနိုင်စရာပါ။ လာမယ့် နှစ်တွေမှာ အတွေ့အကြုံတွေကိုလည်း ထိုစဉ်က မြေဆီ လွှာအေသီမျိုးရင်းရရှိနိုင်မှ ရာသီဥတုနဲ့ပတ်ဝန်းကျင်အခြေ အနေတွေကြောင့် ၁၉၉၉တွဲထိုက်ခင်းတွေဘယ်လုံရှိခဲ့တယ်။

၁၉၉၀ နောက်ပိုင်း အတွေ့အကြုံတွေကိုလည်း ပင်စင်မယ့်ပဲ ၂၀၁၈ ထိပေတ်သက်ခဲ့တဲ့ စိုက်ခင်းများနဲ့ အတူသုံးသပ်ဆွေးနွေးသွားပါမယ်။

ပထမဆုံး ရှေ့မှာမြင်နေရတဲ့ ၁၉၈၃ ကျွန်းစိုက်ခင်းကို ငေးမောတစ်ကြေည်းပို့ပါတယ်.... ရှေ့က ၁၀၀ ပေ ကျော်ခန့်မြင်မယ့် တောင်ကုန်းပေါ်ကနေ ပြေလျောလာတဲ့ ကုန်းဆင်းကြောမှာ စန်းသက်ကို တောင့်မှုန်ဆင်းမှု ပုဂ္ဂိုလ်မှာ စိုက်ပျိုးဖို့ပွဲကိုရှိက်စဉ်က ချိန်ဆတိုင်း ထွားခဲ့သူ ဝန်ထမ်းရဲ့အရည်အချင်းတွေပါ။ ဒီးကုန်းသား တော့အုပ်ကိုဘွဲ့နွေ့ဖြစ်ပြီး ၁၉၉၀ ခန့်ကတည်းက ကွယ်လွန်သွားခဲ့ရှာပြီဖြစ်ပါတယ်။

ရှေ့ကတောင်ကုန်းရဲ့တောင်ဖက်ကို တောင်ကြောရည်နိမိဆင်းသွားပြီး မြောက်ဖက်ကို မြင်တော်သွားလိုက်အားလုံး ကျွန်းစိုက်ခင်းက လှပစွာတည်ရှိနေပါတယ်။ စန်းတဲ့ကတော့ ၄ ပင် ၃ ခန်းမှာ အရှေ့ဖက်ကို ၂၀ ပေခန့်အကျယ် ၃၀ ပေခန့် အရှည် ဝရ်တာထုတ်ထားပါတယ်။ ညာအပါ ဝန်ထမ်းများ နားချိန် လေလေးတဖြူးဖြူး ကျယ်ကျယ်ဝန်းကျင်ရရှိပါ

ବାଲ୍ମୀକି ଯାତରମାଃ ଦେଖନ୍ତେ ଆରଣ୍ୟଃ ଆମେଃ ଦେଖ ଦେଖ କିନ୍ତିନ୍ତି
ଦେଖୁ ଦେଖିଲାଗଣ ଏଣିକୁଣିଃ କିନ୍ତି ତଥୀ ବ୍ୟାପାର୍ଯ୍ୟ ବୁଝିଲେଖନ୍ତେ କିନ୍ତି
ଠରନ୍ତିତାଗୁଣ୍ୟଗୁଣ୍ୟଶୋଗନ୍ତିତାଃ ତାପି ॥ ତୁ ଆପଣ ଠକିଯାଇଛି
ଆମ୍ବାଃ ଫେରିନ୍ତି ଵେଳିନିଃ ରଣିଃ କ୍ଷେତ୍ରିନିଃ ଏକିନିଃ ଦେଖିଗ୍ରୀ ଚାହ
ଏକିନିଃ ଆପିକ୍ଷା ଫେରିଗ୍ରୀ ଯତନିଃ ପିତାମହ ॥

ပျိုးသယျာဉ်စခန်းဖြတ်ပြီးရင် တောင်ညိုချောင်းမကြိုးပါ၊ ကွဲနှိုင်တော်တို့လော့ ရေချိုးဆိပ်ပဲ့၊ နွော်းရောက်ပြီ့ ကြည်လင်တဲ့ရော်းကြောင်းသားနေပြီး၊ ကြိုက်တဲ့နေရာရေချိုးပဲ့၊ running water မိုအဝတ်လျှော်လိုလည်းကောင်းပါတယ်။

ချောင်းရဲမြောက်ဘက်ကပ်ရက်မှာ တောထဲကစီး
လာပြီး၊ တောင်ညိုချောင်းထဲစီးဝင်တဲ့ သရက်ချောင်းဆို
တာရှိပါတယ်။ တောင်ညိုချောင်းအတိုင်း တောင်ဘက်စုံ
လမ်းလျှောက်သွားရင် တောင်ညိုချောင်းထဲစီးဝင်တဲ့ ညုံး
လယ်ချောင်းပေါက်တစ်ရှုံးရှိပါတယ်။ အဲဒီချောင်းပေါက်ကို
ကျော်ရင် နေ့ရာသီ သစ်ထုတ်ကားလမ်းရှိနေပြီး တဖက်
ကန်းမြင်မှာ သစ်ထုတ်ရေးစခန်းရှိပါတယ်။

သစ်ထုတ်ရေးကားလမ်းက ပိုးအကုန် ဆောင်း
အစ ကားလမ်းတွေ bulldozer နဲ့ထိပ်ပြီး သစ်သယဖို့
နှစ်စဉ်သုံးတာဖြစ်ပြီး ပိုးတွင်းမှာတော့ အေဒီစခန်းနေရာမှာ
ချောင်းကိုဖြတ်လို တစ်ဖက်တစ်ချက်က သစ်ပင်တွေမှာ
ချဉ်.... အကုအားတွေဖြည့်.... ဖန်တီးသံကြီးတန်းကြီး
လုပ်လိုအပ်က မျောချလာတဲ့သစ်တွေကို ကြီးတန်းလုပ်
ဆယ်ပြီး ဆင်တွေ လုပ်သားတွေနဲ့ ကမ်းပေါ်ဆွဲတင် သစ်စု
တဲ့နေရာဖြစ်လို ဘောတန်းလိုလည်းခေါ်ကြပါတယ်။ သစ်
ဆွဲဖို့ ဆင်တွေလည်း ထားရှုရာနေရာဖြစ်ပါတယ်။

စခန်း၏ ဝရနိတာမှာတော့ ခေါင်းရင်းမှာ Black board ပေါ် ဖော်ဖြန့်ဆွဲထားတဲ့ တောင်ယာဝေတဲ့ blocks တွေအခြေပြုမော်တွေရိပါတယ်။ ယခုရောက်နေတာအ

ကွက်အမှတ် ၅၀ ၁၉၈၃ စိက်ခင်းဖြစ်ပေါ့ နီးစပ်ရာ
အကွက်အမှတ် ၅၁ မှာ ၁၉၈၄ စိက်ခင်းတည်ထောင်ဖို့
တောင်ယာခုတ်နေချိန်ဖို့ ၁၉၈၄ စိက်ခင်းအတွက် ပြေပို့
ဖြစ်ပါတယ်။ ပြေပို့မှာ တောင်ယာသမားနေရာနဲ့ ကေတွေ
ပိုင်းခြားဖော်ပြပေးထားပါတယ်။

သစ်တောသမားမဟုတ် စာဖတ်သူတွေကိုအကျဉ်းချုပ်ရှင်းပြလိတာက သစ်တော့နှာမှာ စီးပွားရေးစိုက်ခင်းဆိုတာ သဘာဝတော အဖိုးတန်သစ်နည်းပါးတော့တွေကို ခုတ်လဲတောင်ယာစနစ်နဲ့ ကျွန်း၊ ပျော်းကတိုး၊ ပိတောက်၊ တမလန်းစဲ့ အဖိုးတန်သစ်ပျိုးတွေ စိုက်ပျိုးစေတာ ဖြစ် ပါတယ်။ တောင်ယာစနစ်ဆိုတာက သဘာဝတောကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း၊ သစ်တောအဖိုးတန်ပင် ပြန်လည်စိုက်ပျိုးတာမျို့ ပြေဆိုပြေနှင့်ကောင်းတော့ တောင်ယာသမားတွေ အတွက် မြေပဲ နှမ်း ပါ ငရှတ်စသည်ဖြင့် သီးနှံစိုက်ပျိုးအကျိုးအမြတ်ရစေတဲ့အပြင် ယာခုတ်ခကျွန်းခွေ စိုက်ပျိုး ခ ပေါင်းရှင်းခ စသည်ဖြင့်လည်း အဖိုးရထုတ်ပေး သတ်မှတ်ဝင်ငွေရရှိပေါ်တယ်။

သစ်တော့နကတော့ ယာသမားခုတ်ထွင်ရှင်း
လင်းထားတဲ့အကျက်အပေါ် ပန္တကိုရိုက် သစ်ပင်စိုက်ပျိုး
ကြီးထွားရှင်သနအောင်လုပ်ရတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်မျိုး သီးနှံရော
နောသစ်တော့စိုက်ခင်း Agro-Forestry လိုပေါ်ဆိုလိုပြီး
နှစ်ပို့နှစ်ဖက်အကျိုးရှိစေတဲ့လုပ်ငန်းဖြစ်ပါတယ်။ သစ်တော့
စိုက်ခင်းတွေဟာ ဒီလိုတစ်နှစ်စိုက်ပျိုးတာနဲ့ပြီးမြောက်သွား
တာတော့မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါနဲ့ပတ်သက်လိုလည်း ဆက်လက်
ရေးသားရင်း ဖော်ပြသွားပါမယ်။

စခန်းရှေ့အချို့နေရာမှာ ကျွန်းစောင့်ကြပျီးနည်း
၃၆၀° ဖို့ခနောင့်ဆိုင်မြှုပ်၍ ငါတ်တက်ထိုးနည်း ဝါးချွန်နဲ့
ထိုးပြုပြင်ထားတဲ့အမြဲတိုက်ကို ၄၅ degree စောင်းထည့်စတဲ့
နည်းတွေကို သရုပ်ဖော်ပုံတွေနဲ့က်ထားပါတယ်။ ဒါတွေ
ကထိုစဉ်က ရုံးချုပ်က ချမှတ်တဲ့နည်းတွေဖြစ်ပြီး တကယ်
တမ်းလက်တွေ့မှာ လုပ်ငန်းလုပ်ရင်း အတွေ့အကြံရလာ
တဲ့အခါ ဘယ်လိုနိုက်တာပိုကောင်းတယ် modified လုပ်
တတ်လာပြီး ရေးသားဖော်ပြသွားပါမယ်။

ကိုယ်တွေကျောင်းဆင်း final year မှာ professor ဆရာကြီးဘိုးစီးကြည် (နောင် သစ်တော့ဆွဲနဲ့ပါ) မှာကြားစကားကိုလည်းကြားယောင်မိပါတယ်။ မင်းတို့လက်တွေပညာရပ်တစ်ခုခုကို သေချာလေ့လာ Research လုပ်ကြကွေ ပညာအကျိုးပေးပိုမိုမယ်ဆိုတာပါ။ ဆရာပြောသလို အကျိုးပေးသည်ဖြစ်စေ၊ မပေးသည်ဖြစ်စေ ကိုယ်လုပ်ရတဲ့သစ်တော့လုပ်ငန်းတွေကိုတော့ အောင်မြင်အောင်

တထိန်င်သမျှ ဆောင်ရွက်အောင် တွန်းအားပေးခဲ့တဲ့အမှာ စကားပါ ဆရာကြီးခင်ဗျား။

ဒီလိုနဲ့ ဉာဏ်စောင်း ၅ နာရီကျော်ခန့်အခါ်
စခန်းရှိဝင်ထမ်းတွေသိလိုတာကိုပေး စကားပြောနေခါ်
ခါးမှားပြောင်နှိပ်လိုဘောင်းသိရည်ဝတ်လူတစ်ယောက်
ရိဝင်ဝမျက်လုံးတွေနဲ့ စခန်းပေါ်တက်လာ ရှေ့ခုံမှာထိုင်
လိုက်ပြီး... “စိုက်ခ်းယာခုတ်သမားတွေကို ဆင်တွေ
အလိုက်ခံနေရတယ်တိုင်လိုက်တယ်.. ဆရာသမား ဘယ်
လို ရှင်းမှာလဲ” လို ရောက်မဆိုက်ပြောလာပါတော့တယ်။
ရောက်ရောက်ချင်းဉာဏ်ခေါ်ပါ။

၁၉၈၄ တောင်ယာခုတ်နေသော အကွက်မှပြန်
လာပြီးနောက် ယခုမှုရောက်လာသူကျွန်တော်အား အရက်
ရှိနိုင်လေးနဲ့ ဆင်ပြသသာဖြေရှင်းပေးဖို့ အရေးဆိုလာသူကို
နောင်မှသိရသည်က ကြိုပ်ကောက်နယ်သား တောခါင်း
ကိုသားလွှင်ဆိုသူဖြစ်ပါတယ်။ မူးရင် ဉာဏ်ဆိုး ဉာဏ်ကပ်
ကပ်လုပ်တတ်သူပါ။ နောင်လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဝန်ထမ်း
များစွာတွေကြုံရာမှာ ကောင်းသည့်ဖက်ကသူများသော်
လည်း သူလိုလူမျိုးအနည်းငယ်တော့ပါတတ်ပါတယ်။ ခု
လည်း လမ်းမှာ ဦးသားဝင်းအောက်တွဲဖက် အုပ်ချုပ်မဲ့သူ
အသစ်ရောက်လာမှန်းသိတော့ ပညာစမ်း အကဲစမ်းတဲ့
သဘောလည်း ပါပါလိမ့်မယ်။

ထောင်းကန့်ထွက်သွားတဲ့ ဒေါသကို အရင်ထိန်းလိုက်ပါတယ်။ ဘယ်လိုကိုင်တွယ်မလဲ အပြေးစဉ်းစားကြည့်တယ်။ ဒါပထမဆုံး ရင်ဆိုင်ရမဲ့ စမ်းသပ်မဖို့။

‘ကျွန်တော် ဒါ စခန်းကိုခုံပြောက်တယ်၊ ခင်များ
ထိုက ဒီမှာလုပ်ကိုင်နေရင်းဖြစ်တဲ့ပြဿနာ ဘယ်လို့ရင်း
ပယ်.... ခင်များလည်း ဝါရင့်ဝန်ထမ်းမဲ့ ရှင်းနိုင်တဲ့အဖြစ်ရှိ
ရမှာ....ဒါပေမဲ့ ကျူပ်ရောက်လာလို ဦးသန်းဝင်းကိုယ်တား
ရှင်းပါဆိုရင်တော့ ကျူပ်စုစမ်းဖြေရှင်းပေးမယ်။ နောက်ကို
အရက်သောက်လာပြီး လုပ်ငန်းပြဿနာလာမပြောပါနဲ့ ခုံ
ကိုယ့်နေရာကိုယ်သွားနာပါ.... အလုပ်ခိုင်းလည်း အရက်မ
သောက်ပါနဲ့ လို ခပ်တင်းတင်းပဲပြောလိုက်ပါတယ်။

နောင်သောအခါတွေမှာတော့ ကိုသန်းလွင်ဟာ
ဆရာကျော်.... ငါဆရာကွ ခေါ်လို အကြောင်းသိတဲ့အခါ
စိတ်ရင်းတွေလည်းသိသွားပြီး....အလုပ်အတွက်ပြောဆိုစေ
လွှတ်တာဝန်ထမ်းစေလိုလည်း ကောင်းသွားပါတယ်။ တစ်
ခါတလေမူးနေရင်တော့ ခံတင်းတင်းကိုင်တွယ်ရပါတယ်။
အမူးမလှန်ရင်တော့ အကောင်းပါ။

လောလောဆယ် သစ်အုပ် ဦးတောဘိလူးဆိတ္တာ ရှိမှုန်းသိ
ရလို ဌာနချင်း တောဘွင်းပို့စာအနေနှင့်ရေးလို နောက်နှင့်
နံနက်မှာ တင်ပြသူ ကိုသန်းလွှုကိုပဲလွှတ် ပို့ကတွဲပို့
သူဝါထ်ထိနဲ့လိုက် ပြန်အစီရင်ခံစေခဲ့ပါတယ်။ ငါးကြောင်း
ဆိုနဲ့ ငါးကြောင်းကြော်ရတာပါပဲ။

နောက်တော့ ဦးဇော်လူးက ချောင်းခေါင်း တစ်
ယောက်လိုက်ပါစေလို ဆင်ဝင်တယ်ဆိုတဲ့ ယာကွေကိုလို
လိုက်ကြည့် သက်ဆိုင်ရာ ဆင်ဉ်းစီးတွေကို ထိုယာကွေကို
နှဲဝေးရာ တော်ထဲ စားကျက်ပြေားချေပေးလို ဆင် တောင်
ယာထဲဝင်လို တောင်ယာမခုတဲ့ရတဲ့ပြဿနာရှင်းသွားပါ
တယ်။ တော်ထဲမှာလုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်ရာမှာ
သစ်တော့နဲ့သစ်ထုတ်ရေးဌာနတွေက ညီအစ်ကိုဌာနတွေ
ဖြစ်ပြီး ဒီလိုပဲ ညီမှုံးအဖြေရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွား
ကြတာများပါတယ်။

စခန်းတဲ့ကိုရောက်ပြီး နောက်နေ့မှာပဲ တောင်ယာ ခုတ်နေတဲ့ ၁၉၈၄ နိုက်ခင်းခိုက်ပဲ အကွက်အမှတ်(၉၁)ကို လိုက်သွားကြည့်ပါတယ်။ နိုက်ခင်းတစ်ခုခိုက်ခါနီး တောင်ယာအကွက်တွေတိုင်းတာခွဲဝေပေးတာ November လ လယ်လောက်ကစလို December လလယ်လောက်အပြီး ခွဲဝေပေးပြီး February လကုန်အပြီး တောင်ယာခုတ်စေ ရပါတယ်။ တောင်ယာခုတ်ရာမှာ ဝါးပင်တွေ အရင်လှံချာ ထိုအပေါ်ကို အပင်သေး အပင်လတ်တွေလှံချာ နောက်ဆုံး မှုအပင်ကြီးတွေအပေါ်က ဖိလှံချာ တစ်လလောက် နေလှုန်း ထားပြီး မတ်လကုန်လောက်မှာ မိုးရှိရင် အောက်က ဝါးလောင်စာကြောင် မိုးလောင်အားကောင်းပါတယ်။

တောင်ယာခုတ်ပြီးတာ စောလေ နေလှန်းရက်ပို
များလို မိုးလောင်နာလေပါ။ မိုးလောင်နာလေ ကျွန်းခွေရ^၁
သက်သာပြီး မိုးတွင်းမှာ သီးနှံကြား ပေါင်းပင် ပေါက်နည်း
တာကြောင့် ဝိရိယရှိသောယာသမားများ တောင်ယာ
စောစောကျအောင်ခုတ်ပါတယ်။ ကျွန်းတော်တို့ဝန်ထမ်းတွေ
က တောင်ယာခုတ်အချိန်မဲပြီးအောင် ကြီးကြပ် လိုက်လု
နီးဆော်ပေးရပါတယ်။

တောင်ယာခုတ်နောက်ကျသူများလည်းရှိပြီး အမိန့်ကပြသသနာက အခါကြီး ရက်ကြီး အလျှော့ ရင်ပြု အလျှော့ မင်္ဂလာပွဲ စသဖြင့် နေထိုင်ရာရွာကို ပြန်သွားလိုက် ကြန့်ကြာမှုတွေပါ။ ဝန်ထမ်းတွေက ရုံးစာတုတ်၊ ရွာအထိ လိုက်ခေါ်နဲ့ တောင်ယာခုတ်လုပ်ငန်း အချင့်ပိုပြီးရေးလုပ် ဆောင်ရတာတွေလည်းရှိပါတယ်။

တောင်ယာခုတ်ကျွန်းခွဲလုပ်ငန်းဟာ ရွှေသားတွေ
တောထဲလာနေ စမ်းချောင်းတွေသား တစ်ဖက်ရပ် ယာယိ
တဲ့လေးတွေနဲ့နေ ချက်ပြုတ်စား မန္တားမနေလုပ်ရတဲ့

လုပ်ငန်းပါ။ တောင်ယာခုတ်ချိန် နေလှန်း၊ ရက်စွဲလို ကိုယ်တိုင် ပီးမရှိခဲင် ပီးမလောင်အောင် ပီးတားလမ်းတွေ ဖောက် ပီးစောင့်တွေထားပြီးစောင့်ရှောက်ရပါသေးတယ်။ ကိုယ့်ဘာသာရှိနိုင်မှ ပီးနာလောင်ချက် ကောင်းတာပါ။

ဒီလိုနဲ့ ကျွန်းမိုက်ခင်း ငွေဝ ကောင့် ပျဉ်းကတိုး စိုက်ခင်း ၁၀၀ ကေအတွက် တောင်ယာခုတ်လုပ်ငန်းတွေ ကြီးကြုံပါ။ ပျဉ်းကတိုးပျီးဥယျာဉ်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်တဲ့ မတ်လကုန်ခါနီး တောင်ယာမီးရှိချိန်ရောက်လာပါတယ်။ အစိုက် ဦးသန်းဝင်းက ကျွန်းတွေတော်ရောက်ပြီး နှစ်ပတ်ခန့် အကြာရောက်လာတော့ ကိုယ်တာဝန်ပေါ့သွားပြီး ညီ အစိုက်တွေတူတူနေထိုင်ဆောင်ရွက်၊ ဖောင်အိုင်ရွာရောက် ရင် စိမ်ရောသောက်ကြေး၊ ရွှေဗျို့ပါး သမီးချေတွေ ခင်မင် ရင်းနှီးလာရာ၊ ယာလည်းလုပ် ကွဲခေါင်းလည်းဖြစ် လုံးကြီး ပေါက်လှသမီးတွေရှိတဲ့ ဦးအေးအိမ် ထမင်းဘားမိတ်လို သွားကြ၊ ဖောင်အိုင်ရွာက အပျို့ချောပေါ်တဲ့အကြောင်း တွေတော့ နောက်မှရေးပြီး လုပ်ငန်းအကြောင်း ဆက်ရ သော်။ တောင်ယာမီးရှိရောက်ကို မတ်လ ၂၅ ရက် သတ် မှတ်လို ယာခေါင်းဆောင် ယာသမားတွေနဲ့ ယာပတ်ပတ် လည်မီးရှိဖို့နေရာချတာအတွင်းလမ်းက ဝင်ရှိပြီးပြေးထွက် ဖို့လမ်းကြောင်းစီစဉ်တာတွေလုပ်လို နေပြင်းချိန် နေလယ် ၂၄၁ရီခန့်ရှိတော့ တဖိန်းဖုန်း တနိုင်းနိုင်းပေါ့။ ပါးတွေ ပီးလောင်လိုပေါက်တာ၊ ညနေစောင်းမှ လူပြန်စုံ ရော်ကို လုပ်ရပါတယ်။

နောက်နှေ့ကျတော့ ယာသမားအသီးသီး ကိုယ့် ယာ ပီးလောင်ချက်လိုက်ကြည့်ကြပါတယ်။ လောင်ချက်အ ရမ်းကောင်းသူက ကျွန်းခွေအလွတ် လောင်ချက်မကောင်း သူက ခွေပေတော့ပေါ့။ ကျွန်းခွေတယ်ဆိုတာ တောင်ယာ ပီးရှိလို ပီးမလောင်ဘဲကျွန်းနော့ သစ်အပိုင်းအဝါးတွေကို နှီးစပ်ရာ စုံပုံလိုပီးရှိပြီး တောင်ယာကျက်မှာ သစ်တောပင် နဲ့သီးနှံစိုက်ပျိုးစွဲ ပြောင်ရှင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်ရတဲ့ လုပ်ငန်းဖြစ်ပါတယ်။

သစ်တောလုပ်ငန်းမှာ အမြင်လွယ် အထင်လွယ် သလောက် ခက်ခဲစွာကြီးပမ်းဆောင်ရွက်ရတာရှိပါတယ်။ အချို့တွေက ခုလုပ်စိုက်ခင်းစိုက်ပို့ ပီးရှိ ကျွန်းခွေထားတဲ့ပုံ ကို FB ပေါ် post တင်လို ဘယ်နေရာ ဘယ်တော့မှာ

သစ်ပင်တွေမီးလောင်လိုက်ပြီးလို ဖော်ပြထားတာတွေရပြီး အမှန်တော့ ပီးရှိကျွန်းခွေပြီး ပို့ဆာရင် သစ်ပင်နဲ့တောင်ယာစိုက်ပို့ အသင့်ဖြစ်အောင် ပြပြင်ထားတဲ့ပြောရဲ့ ဘတ်ပုံ သာဖြစ်ကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါဝည် ➤

စာမျက်နှာ (၃၈) မှာဆက်

It was continuously built from the 3rd century BC to the 17th century AD on the northern border of the country with a total length of more than 21,196 kilometres (13,171 miles). Construction of the Great Wall lasted for more than 2,000 years. Needless to say, it is one of the priceless prides of China.

Although I have ever heard about the Great Wall of China for so many times, I have never been to there before. However, I fortunately had got a chance to visit there on the last day of the seminar on Broadening, Harmonization and Inter-sectoral Integration of National Forest Inventories in Asia-Pacific Region. This seminar was held in the City of Beijing, China from 26th to 31st of March, 2007. This was my first trip to China as well as my first visit to the Great Wall.

In September of 2008, U Maung Maung Htwe and U Myint Swe were nominated to attend the International Symposium on Sustainable Forest Management which was held in Beijing, China. This symposium lasted for 3 days starting from 25th to 27th of September.

In the middle photograph, the gentleman standing on my right is U Maung Maung Htwe, a retired Director of Forest Department. He graduated in Forestry in 1972. He always stood first from the first year to the final year. As for me, I got Forestry degree in 1975. Like him, I ever stood first in my class every year. In Myanmar, I had ever met him at the meetings for about three or four times. In addition to this, we had no chance to make someone photograph us in Myanmar. Luckily, we had got a chance to visit the Great Wall on the last day of the symposium, and one delegate took a photograph us in front of the monument of the Great Wall. Proudly speaking, this was my second visit to the Great Wall. In actual fact, this was our unforgettable or memorable event in China.

To be Continue

ကျွန်တော်နှင့် ရွှေလီချိုင့်ရုပ်းအော်

ရွှေလီဒေသဆိုသည်နှင့် ကျွန်တော်အတွက် မြို့နယ်းစီးဌာနများတာဝန် (၆)နှစ်တာကာလ ထမ်းဆောင် ခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ထိုဒေသ၏ အူမချေးခါးမှုသည် အကောင်း အဆိုး၊ အကြောင်းအကျိုးများ မိမိကြော်တွေ့ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည့် အဖြစ်အပျက်များကို မျက်လုံးထဲတွင် အတောမ်းသဖြတ်ပြုမြင်မြင်ရသလိုနယ်။ အစိုးရဝန်ထမ်းတာဝန်အရ အတွက် ခဏဆိုပေမဲ့ ဒေသအပေါ်တွင်သာမက မြို့ခံလူထုအပါအဝင်၊ တိုင်းရင်းသားမိတ်ဆွေရင်းများစွာရှိခဲ့သည့်ပြော သံယော ပြုတော့အတော်ဖြစ်မိပါသည်။ ထိုဒေသသည် ချစ်စရာ ကောင်းသလို အန္တရာယ်လည်းရှိနိုင်သောဒေသမျိုး နောက် နောင်တာဝန်ထမ်းဆောင်မည့်သူများ ပဟ္မသုတရစေရန် နှင့်အမှတ်တရအဖြစ် ရည်ရွယ်ရေးသားများဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေလီချိုင့်ရုပ်းဒေသဆိုတာ ရွှေလီမြစ်ကို အခြေပြုပြီး၏၏သုံးစွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ရွှေလီမြစ်သည် မူဆယ်မြို့အနီးတွင် တရုတ်ပြည်မှ မြန်မာပြည်အတွင်းစီးဝင်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမြစ် (International River) ဖြစ်သည်။ ရွှေလီချိုင့်ရုပ်းဒေသသည် နှစ်ခမ်းနှင့် မဘိမ်းကြား စီးဆင်းနေသည့် ရွှေလီမြစ်၏ အရှေ့ဘက်အခြမ်းဒေသဖြစ်ပြီး တောင်တန်းကတော့ အတော်မြင့်မားသည်။ မျှမ်းများ အဖြင့် ပေ ၄၀၀၀/၅၀၀၀ကြားရှိသည်။ ရွှေလီမြစ်အနောက်ဘက်ခြမ်းသည် တောင်တန်းများနှင့်၍ လွင်ပြင်များသည်။ ယခု ရွှေလီချိုင့်ရုပ်းဒေသသည် အရှေ့ဘက်ခြမ်းဖြစ်ပြီး ၄၄းနှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ရွှေလီမြစ်၏ အနောက်ဘက်အခြမ်းတွင် မိုးမိတ်မြို့မှ မိုးလို့ရှား ကျူးဆာရွာများအထိ ၁၉၉၅ ခုနှစ် ဝန်းကျင်ကတည်းက ယနေ့ထိ ရာသီမရွေး ကားလမ်းများ

ရှိသည်။ ရွှေလီမြစ် အရှေ့ဘက်အခြမ်းကုန်းဘာ်ရွာ၊ ဒွန်နိုရွာ၊ ပြင်လုံရတနာမြေမှသည် နှစ်ခမ်းမြို့၊ မန်တံ့မြို့၊ အထိ ပွင့်လင်းရာသီတွင်သာသွားလာနိုင်သည့် တောလမ်းနှင့်ဆိုင်ကယ်လမ်းများသာရှိပြီး တောင်တန်းနှင့် ချောက်ကမ်းပါးများစွာ တည်ရှိသည်။

အဆိုပါရွှေလီချိုင့်ရုပ်းဒေသအတွင်းသို့ မှတ်မှတ်ရရ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလမှစပြီး ပိမိသစ်တောလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ရာတွင် အလုပ်သမားလွယ်ကူစေရန် နှင့် တရားမဝင်သစ်ဖမ်းဆီးရာတွင် အထောက်အကျော် စေရန်အတွက် လူထုစဉ်းရုံးရေး၊ တိုးခွဲပညာပေးဟောပြောရေး၊ သစ်တော်စံမှုပျုံးစွဲပေးရေး၊ ကျေးစွာထင်းစိုက်ခင်းတည်ထောင်ပေးရေး၊ ကြိုးစိုးတော့ဖွဲ့စည်းရေးအပါအဝင် တရားမဝင်သစ်ဖမ်းဆီးရေး၊ စသည့်လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်အတူရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုဒေသအတွင်း ကျေးစွာများသည် လက်နက်ကိုင်အဲ့များလွမ်းမိုးမှုရှိပြီး ပြင်ပမှလူစိမ်းများ အလွယ်တကုဝင်ရောက်ရန်အက်အခဲရှိသဖြင့် (၅)ရက် (၁) ရွေးသာရှိသည့်ဒေသဖြစ်သည်။ ထိုရွေးများသည်ပင်သေနတ်သံများကြားလျှင်ရွေးပျက်သွားတက်သည်။ ကိုးတောင်၊ ပါးတောင်ဒေသ

ကခင်တို့က ရွှေလီချိုင့်ရုပ်းဒေသပေါ်ပိုင်းအား ကိုးတောင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အောက်ပိုင်းအားဝါးတောင်ဟူ၍လည်းကောင်း ၏ခွဲဆိုခဲ့ကြသည်။ ရှမ်းပေဒသရာန်တော်ဦး၊ တော်ဘွားများ အုပ်ချုပ်စဉ်အချိန်က နမ္မတူမြစ်နှင့်ပိုင်းခြားပြီး မန်တံ့၊ နှစ်ဆန်အပိုင်းအား တောင်ပိုင်းတော်ဘွား (ပလောင်လူမျိုး) နယ်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး နမ္မတူပိုင်းရင်၊ သိန့်ပါသောအပိုင်းကို သိန့်တော်ဘွား (ရှမ်းလူမျိုး)

ခြေလိချိုင်းရှမ်းဒေသအလယ်ဟုဆို၍ရသော
မန်တဲ့မြို့၊ ထပ်ချက်ရွာ၊ မန်နား-နိုဗုန်းရွာ၊ ကျယ်ငါးရွာ
နှင့် ပလောင်မခြေခြေလေးတွေပေါ်သော နားအော်ကြီး
ရွာနှင့် နားအော်လေးရွာဒေသများသည် တောတောင်ထူ
ထပ်ပြီး ဒေသတွင်းနေထိုင်သူလူမျိုးအများအစွမှာ တအားဖြူ
ပလောင်လူမျိုးများဖြစ်သည်။ ပလောင်ရွာများသည် အဆို
ပါခြေလိချိုင်းရှမ်းဒေသအတွင်း အမြင့်ဆုံးတောင်တန်းများ၊
တောင်ထိုင်များတွင်ရွာတည်နေထိုင်ကြသည်။ မန်တဲ့
မြို့တောင်ဘက် ကျောက်ဖြူခြောင်းဘေး နှင့်ထောက်တစ်
စိုက်နှင့် နမ္မတူဘက်ခြောင်းဘေးများတွင် ရှမ်းရွာအနည်း
ငယ်ကိုသာတွေ့ရပြီး နမ္မတူ-မန်တဲ့-ကွတ်ခိုင်မြို့အဆုံးကြား
ရှိ တောင်ကြားများတွင် ကချင်လူမျိုးများနေထိုင်ကြသည်
ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထိုဒေသအတွင်း လူဦးရေအနည်းဆုံး
ကတော့ ကိုရခါးလူမျိုးများဖြစ်သည်။ တစ်ရွာလျှင် အိမ်
ခြေ (၂)အိမ် (၃) အိမ်ခန့်သာရှိပြီး အမိက နား/ကြွေမွေးမြှို့
ကြသည်။ တအားဖြူပလောင်၊ ကချင်နှင့်ရှမ်းလူမျိုးများ
ကတော့ လယ်/တောင်ယာ၊ လက်ဖက်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ မီး
သွေးဖုတ်ခြင်း၊ မျှစ်ချိုးခြင်းနှင့် အမဲလိုက်ခြင်းတို့ဖြင့် အ
သက်မွေးကြသည်။

တအာန်း ပလောင်လူမျိုး

ရွှေလီချိုင့်ရှမ်းဒေသအတွင်း အပြည့်ရှိသော
မြို့နယ်နှစ်ခုမှာ နှစ်ဆန်နှင့် မန်တုမြို့နယ်တို့ဖြစ်သည်။
ထိမြို့နယ်နှစ်ခုတွင် ပလောင်လူများအာများစွဲနေထိုင်ကြပြီး
ပလောင်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသအဖြစ် သတ်မှတ်ထား
သည်။ သတ်တော်စီမံအုပ်ချုပ်မှုအရ မန်တုသည် ပိမိအပ်
ချုပ်ခွင့်ရသော်လည်း နှစ်ဆန်သည် သိပေါ်မြို့နယ်မှ အုပ်
ချုပ်သည်။ သို့သော် နှစ်ဆန်မြို့နယ်သည် သိပေါ့မှ အုပ်
ချုပ်သော်လည်း သွားရေးလာရေးလုပ်ခြုံရေးကောင်းမွန်မှု
မရှိခြင်း၊ အလုမ်းကွာဝေးခြင်းတို့ကြောင့် ပိမိကပင် လုပ်ငန်း
များဆောင်ရွက်ပေးရသည်ကများသည်။ နှစ်ဆန်နှင့် မန်တု
မြို့နယ်နှစ်ခုတွင် ပလောင်လူဦးရေ (၁) သိန်းခန့်ရှိသည်။
ရွှေလီချိုင့်ရှမ်းအတွင်း ထိမြို့နယ်နှစ်ခုသာမက မိုးမိတ်၊
ကျောက်မဲ့ သိပေါ့ နှမူတူ၊ ကွတ်ခိုင်၊ မူဆယ်၊ နှစ်ခမ်းမြို့
နယ်များလည်းပါဝင်ပြီး အဆိုပါ မြို့နယ်များတွင်လည်း
တအာန်းပလောင်လူများ၊ (၂) သိန်းကျော်ခန့်နေထိုင်ကြ
သည်။ ထို့ကြောင့် ရွှေလီချိုင့်ရှမ်းဒေသတစ်ခုလုံးအတွင်း
တအာန်းပလောင်လူများ၊ (၃) သိန်းကျော်ခန့်နေထိုင်ကြပြီး
ထိခွင်အား တအာန်းပလောင်ခွင့် ဟုပေါ်ဆိုနိုင်သည်။

ပလောင်ခြာ

ထိဒေသအတွင်း သစ်တော်မြို့အုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်း

များ ဟောပြောဖွဲ့များဆောင်ရွက်ရန် ပလောင်ရွာများသို့
ဦးတည်သွားရောက်မည်ဆိုပါက အတော်စိတ်ညွစ်သည်။
တော်တော့မဟုတ် နေ့ချင်းပြန်မရဘဲ တောင်ခြေများ
ရောက်ဖို့ အနည်းဆုံး ၃/၄ နာရီလောက်တောင်တက်
ခရီးနှင့်၍ အမောဆိုက်တော့မည်ကို ကြိုးသိနောက်ဖြစ်သည်။
ညာအိပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ရုပ်နံပါ နယ်မြေအခြေအနေမကောင်း
ပါက ရက်ပိုကြာတက်၍ ကျော်ပိုးအိတ်များ ရေဘူးများ၊
ဆန့်ကြုံအိပ်ရာလိပ်များပါသယ်ရသည်ဖြစ်ရာ လမ်းလျောက်
ခိုတက်ရသည်ကမသက်သာလှပေါ့ ထိခွင့်အတွင်းပလောင်
ရွာဆိုသည်က အမြင့်ဆုံးတောင်ထိပို့တွေမှာရှိသည်။
တောင်ထိပို့ရောက်၍ အေးအေးလူလူနှပ်နေ၍မရ။ လျှို့ထဲ
ပြန်ဆင်ပြီး ထမင်းချက်ဖို့ရောပ်လိုးမည်ကို ကြိုးပြောတွေး
မိပြီးသားဖြစ်သည်။ ပလောင်ရွာကိုမြင်နေ၍ အတော်
တက်ရှုံးမည်လို့ အားတင်းနေရချိန်တွင် ထိရွာမှ ဝါးပိုး
ကျည်ထောက်များ ရေပုံးများဖြင့်ရောပ်ဆင်းလာသော
ပလောင်ပျို့မေများကို လမ်းပြုဆုံးလွှာင် ဒိချိုင်စိတ်ပင်ပေါက်မိ
သည်။ ပညာရေးအလုမ်းဝေးပြီး တောင်ယာခုတ်ခြင်း၊ မီး
သွေးဖုတ်၊ မျှုံးချိုး၍ မိရိုးဖလာစားသောက်ကြသဖြင့် ထိုး
ဒေသ၏ လုပသောသဘာဝတော့များ၊ ဝါးတော့များမပျက်
စီးဝေအောင် စနစ်တကျဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဒေသခံ
တအာန်းပလောင်ပြည်သူများအား စည်းရုံးရင်းပညာပေး
ပညာပေးရင်းစည်းရုံး ဆိုသည့်စိတ်ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ရ
သော်လည်း လုမှာမသက်သာလှပေါ့။

ଭାବାତ୍ମିଣୀ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରିୟ ମୁଖୀଃ ଯେଇବୁନିଃମୁଖୀଃ ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା
କ୍ଷାଃ ଦେଇନ୍ଦ୍ରିୟରୁକ୍ତିରୁକ୍ତି କ୍ଷିଃ ତେଇନ୍ଦ୍ରିୟରୁକ୍ତିରୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା
ପଲୋନ୍ଦ୍ରିୟରୁକ୍ତିରୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା
ହାନିଃ ଆହାଃ ଲୁଃ ଦେଇନ୍ଦ୍ରିୟରୁକ୍ତିରୁକ୍ତି କିମ୍ବାଃ ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା
ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା
ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା ଦ୍ୱାରା

ପାତ୍ରଙ୍କିଣୀ (୧୦) ଯେ

ល្អុប់កំណត់ខ្លួនខាយិរ្យ សេរាប់រាជៈ

သီရိလ်

- ၂၁၈ နိုဝင်ဘာ ၁၆ -

ထိုင်းနိုင်ငံဘန်ကောက်မြို့၊ နိုင်ငံတကာလေဆိပ်သို့
မနက် ၉ နာရီမြဲ လေယဉ်ဆိုက်ရောက်သည်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ
စံတော်ခါနိအရ လက်မှာပတ်ထားသောနာရီများကို ရှုံးသို့
နာရီဝက်တိုးပြီး ၉ နာရီ ခွဲသို့ ရွှေကြသည်။

ကျွန်တော်တို့က ရနောင်းအထိ သွားရမည့်ဖို့
ဘန်ကောက်-ရနောင်း လေယဉ်ကို ပြောင်းစီးရမည့် ဖြစ်
သည်။

လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးကို ဖြတ်တော့ ရနောင်းမှာ
တည်းခိုမည့် လိပ်စာမပါသဖြင့် အဖြတ်မဆုံး ပုံစံစာရွက်
ကို ပြည့်စုံအောင်ဖြည့်စုံကိပါဟု ပြောပြီး ပြန်ပေးသည်။
သို့နှင့် FFI (Floral & Fauna International) ကို ဖုန်းဆက်
ပေးကြပြီး သူတို့လည်း ချက်ချင်းမဖြစ်ခြင်။ နောက်တော့
အကြောင်း ပြန်ပေးသဖြင့် လေယာဉ်ပေါ်မှာပေးလိုက်သည့်
ပုံစံစာရွက်မှာတည်းခိုမည့်လိပ်စာဖြည့် လဝက ကောင်တာ
မှာ စစ်ဆေးပြီးမှ ဖြတ်ခွင့်ရသည်။ လဝကမှာ ဖြတ်ခွင့်ရဖို့
လုပ်ရင်း အချိန်အတော်လေး ကြာသွားသည်။ လေယာဉ်
အကူးအပြောင်းမလုပ်ခင်လေး နောက်စာတေးဖို့ ရည်ရွယ်
ထားကြတာဖြစ်ပေး စားဖို့အချိန်မရတော့ပေး။

Baggage claim ကို အပြေးသွားပြီး ခရီးဆောင် အိတ်တွေရွေးပြီးသည်နှင့် ဂိတ်နံပါတ် ရင့် ကို အပြေးတစ် စိုင်းသွားပြန်သည်။ ထိုသို့ အပြေးသွားရင်းပင် သူငယ်ချင်း သန်ခိုင် (ယခုလက်ထောက် ညွှန်မှုး-ရှမ်းပြည်နယ်ညွှန် မှုးရုံး)က ရဲ့ မဲ့နေသောမှုက်နာဖြင့်-

‘မိုက်ဆာလိုက်တာကွာ-မင်းပြောတော့ လေယဉ်ပါမှာ ကော်ဖို့ ဖျော်ရည်၊ မှန်၊ ထမင်းဟင်းတွေ ကျွေးတယ် ဆိုကွာ အခု ရေပဲတိုက်လိုက်ပါလား- ရေတောင်မှ ကလေးလက်သီးဆုပ်လောက်ဘူးနဲ့ တစ်ဘူးပဲပေးတယ်-အော်’

သူ့အသံက မကျေမန်။ ရန်ကုန်လေဆိပ်မှာ
တစ်ခုခုစားမည်ဆိုတော့ ကိုယ်က ‘ဈေးကြီးတယ်မထားနဲ့
လေယာဉ်ပါ့မှာ အစ်ကျေးမှ မင်းမတားနိုင်ပဲဖော်’ ဟု

လူလည်းကြီးလုပ်လိုက်ရာ မယုံချင့်ယုံချင်ဖြစ်နေသဖြင့် သူ
စိတ်ကျော်ပေါင်အောင် ကြက်ဥမ္မားကြော်တစ်ပွဲကို နှစ်ယောက်
စားခဲ့ကြပြီး အဓနှစ်ယောက်စလုံးပိုက်ဆာနေပေပြီး အစိတ်ကို
ဦးသန်းဖော်ဦး(ယခုညွှန်ကြားရေးမှူး-ရုံးချုပ်)နဲ့ ညီလို
ကိုထွန်းထွန်းဝင်း(ဦးစီးအရာရှိရှိသစ်တောသုတေသန)တိုက
လေဆိပ်မှာ ခေါက်ဆွဲပြုတ်စားခဲ့လို တော်ပေါ်းမည်။

ဘာမှစားချိန်မရဘဲ နောက်ထပ် လေယဉ်တစ်စီး ပေါ်တက်လိုက်ရပေပြီ။ သူငယ်ချင်းကို မျက်နှာချို့သွေးပြီး ‘မင်းကလည်းကွာ အခုခီးတဲ့ လေယဉ်ပေါ်မှာတော့ သေချာပေါက်ကျွေးမှာပါကွာ၊ ကြည့်ပါလား -နှေ့လယ်စားချိန်တောင် ရောက်နေပြီ’

သိပ်ယုံကြည်ပုံများပေမဲ့ ကျွေးပါစေလို သူလည်း မျှော်လင့်နေပုံရသည်။

သို့သော် ဘယ်အချိန် အစားအသောက်တင်သော လက်တွန်းလှည်းကလေး ထွက်လာမလဲလို တကြည့်ကြည့် လုပ်နေသော်လည်း လေယဉ်က ရနောင်းလေဆိပ်သာ ဆိုက်သွားသည်။ ရေပင် မတိုက်လိုက်ပါ။ အဆာဖြေ ရေပင် မသောက်ရသဖြင့် ဆာလိုက်တာ အုပ်စီးနေသည်။ အချိန်က မွန်းလွှဲနှစ်နာရီ။ လေဆိပ်က ပ်သေးသေးပင်။

အရေးတဲ့ သန်းနိုင်၏ ခရီးဆောင်အိတ်ဘီး ကျိုးသွားရာ သန်းနိုင်က ‘ဟာ-သွားပါပြီကွာ-ဘယ်လိုခွဲရ တော့မလဲ-ဒါက ဒီလာခါနီးမှ ဝယ်လာတာကို’

ထိုစိုးအိုက် လေကြောင်းမှ မိန်းမချောလေး တစ်ယောက်လိုက်လာပြီး ထိုအတွက်တောင်းပန်ပါကြောင်း ယဉ်ကျေးဇားဆိုရာ ကိုယ်က-

‘ဟာ-ရပါတယ်၊ ကိစ္စမရှိပါဘူး-ဒါက မင်းအပြော လည်းမဟုတ်ပါဘူး- ဒီတ်မကောင်းမဖြစ်ပါနဲ့- အဆင် ပြောပါတယ်’

မိုက်ဆာတဲ့အပြင် အိတ်ပျက်သွားလို စိတ်ပျက်နေသော သန်းနိုင်က ‘သွေ် - ကျုလည်းကျ လောက်ပါတယ်- ဘာတဲ့-ရပါတယ်တို့-စိတ်မကောင်းမဖြစ်ပါနဲ့ တို့-ဟင်း-မင်းပစ္စည်းမှ မဟုတ်တာဘဲ-ဒါက လာခါနီးမှ နေပြည်တော်က ဝယ်လာတဲ့ အိတ်အသစ်ကြီး’

‘ဒါပေမဲ့ကွာ-မင်းဟာ တရှတ်လုပ်ကြီးနဲ့လား’ လိုပြောမည်လုပ်ပြီးမှ မပြောဖြစ်တော့ပါ။ နှုန့် စိတ်တို့နေရာက အသံတိုးအဆဲတို့ ထွက်လာနိုင်ပေသည်။

သူတို့ပြောတဲ့ TINIDEE ဟိုတယ်ရောက်တော့ ဘိုက်လုပ်ထားတာမရှိဟုဆိုသဖြင့် FFI ကို ပြန်ဆက်သွယ်ရသည်။ ခဏနေတော့ ဟိုတယ်က- ‘ဘိုက် ဟုတ်ပါတယ်-အခန်းများသန့်ရှင်းရေး လုပ်ရေးမှာမို့ စောင့်ပေးပါ’ တဲ့။

ညနေမှာ FFI ရဲ့ ရနောင်းမှာရှိတဲ့ အခံအဖွဲ့ ရောက်လာပြီး ညနေစာစားဖို့ လာခေါ်၏။

‘ဘာစားချင်ကြသလဲ’

‘မြန်မာထမင်းဟင်း စားလိုရမလား’ ဆိုတော့ ‘ခေါက်ဆွဲကြော်မကြိုက်ဘူးလား’ ဟု ဆိုပါသည်။ နောက်ဆုံးတော့ ဆိုင်လေးတစ်ဆိုင်မှာ စားကြ

သည်။ ‘ဘီယာ မပါဘူး’ ဟုဆို၏။

-နိုင်ဘာ ၁၇-

မန်က်ဝဝနာရီလောက်မှာ DMCR အောက်ရှိ ဒီရေတော့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစခန်း(၁၀) သို့ရောက်ရှိကြသည်။ ပညာပေးစခန်းရှိသည်။

ဒီမှာ မိတ်ဆက်ခြင်းနဲ့ရှင်းလင်းဆွေးနွေးခြင်း ပြုလုပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ သစ်တော်ဦးစီးဌာနဝန်ထမ်းများ၊ ဝါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများ FFI မှ မြန်မာပြည်ရှိ ဌာနကိုယ်စားလှယ်နဲ့ ဝန်ထမ်းများပါဝင်သည်။ ထိုင်းမှ ဟုတ်သော နိုင်ငံခြားသား ecologist တစ်ဦး biologist တစ်ဦးနှင့် ornithologist တစ်ဦးပါဝင်သည်။ ဒေသခံများ အနက် ဒီရေတော်ထိန်းသိမ်းရေး ကျွေးရွာခေါင်းဆောင်များ ဒီရေတော်အစုအစွဲအလိုက် စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ခေါင်းဆောင်များ တက်ရောက်ဆွေးနွေးသည်။ ထိုင်းဌာနကိုယ်စားလှယ်အနေဖြင့် ထိုင်းအမျိုးသမီးဖြစ်သူ နှစ်က ဦးဆောင်ရှင်းပြသည်။ သူမပြောစကားအရ-

ဒီရေတော်ရေးယာ ရှိုင်ပေါင်းဌာနသန်း(၆.၂၄ရှိုင်= သာက်တာ)ကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်လျက်ရှိကြောင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံမှာ ၁၉၈၀ မှ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း ဒီရေတော်ပျက်စီးမှုအများဆုံးဖြစ်ကြောင်း၊ ပီးသွေးဖုတ်ခြင်း (ဒီရေတော်ပျက်စီးမှု၏ ၈၀% ရှိ) သတ္တုတူးခြင်း သစ်ခုတ်ခြင်း၊ ရေလုပ်ငန်း (ဒီရေတော်များခုတ်ထွင်ပြီး ပုဂ္ဂန်ကုန်များဖော်ခြင်း)၊ အဆောက်အအိုဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများမြှုပြုပြတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝသေးအန္တရာယ်များ၊ စသည်တို့ကြောင့် ပျက်စီးရော်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုတည်းနိုင်သော ဟိုတယ် TINIDEE ဆောက်ထားသောနေရာသည်ပင် တစ်ဦးနှင်းက ဒီရေတော်တွေ ဖြစ်ကြောင်း ထိုသို့ပြောတော့ ဟိုတယ်နဲ့ ဖွံ့ဖြိုးနေသော ပတ်ဝန်းကျင် တို့ကိုတာအဆောက်အအိုများ၏ ရွှေင်းကို ပြန်ပဲဖော်ကြောင်း ဖုံးဖော်ခြင်းပြုသည်။ သူမက ဆက်ရှင်းပြသည်မှာ-

၁၉၉၁ မှစတင်၍ သတ္တုတူးဖော်သည့်လုပ်ငန်းများ ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ဒီရေတော်များ ထိန်းသိမ်းလာနိုင်ပြီး ခုတ်လွှာခြင်း၊ မရှိတော့ဘဲ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ၌ ပြည့်သူတွေကိုယ်တိုင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ကြောင်း၊ ရနောင်းခုရိုင်မှာ လက်ရှိအားဖြင့် ဒီရေတော်များ ဟာက်တာ ၂၅၀၀ ခန့် ရှိနေကြောင်း၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများမှာ-

DMCR-department of marine and coastal resources
RFD-royal forest department

DNP-department of national park

- MAB ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများအတွက်လည်း ရနောင်းမှာ
စင်တာတစ်ခုရှိကြောင်း ပြောသည်။ ဆောင်ရွက်ရာတွင် -

 - လက်ရှိအားဖြင့် ကင်းလှည့်ခြင်း၊ ပြုစုထိန်းသိမ်းခြင်း၊
ဥပဒေအရ အရေးယူခြင်း၊ ငါးပုစ္စနှံမွေးမြှေခြင်းနှင့်လူ
နေထိုင်ခြင်းများကို စိစစ်ဆောင်ရွက်သည်။ အရင်က
အစိုးရအနေဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း ယခု
အခါမှာ ဒေသခံများနဲ့ ပူးပေါင်းထိန်းသိမ်းသည့် စံနှစ်
သို့ ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။
 - ဒီဇာတောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့်စိုက်ပျိုးခြင်းနည်းစနစ်များ
ကို ဒီဇာတောရှိသည့်နေရာတိုင်းမှ ဒေသခံများအား
သင်တန်းပေးပြီး လိုအပ်တဲ့နေရာတွေမှာ ဒီဇာတော
စိုက်ငြေးများ တည်ထောင်စေပါသည်။ ကုန်ကျစရိတ်
ပေးသည်။
 - အလုပ်အကိုင်ဝင်ငွေရလမ်းအဖြစ် ဒီဇာတောအခြေခံ
သောရေလုပ်ငန်းများ၊ ပြည်တွင်းပြည်ပလေ့လာရေး
နှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေရရှိသည်။ ရေရှည်
တည်တဲ့ဖော်း အကျိုးအဖြတ်ရရှိစေသော နည်းလမ်း
များ အသုံးချဖော်၍၊ (ခရာခွဲအရှင်လေးတွေ ရောင်းတာ
ကအစ ဝင်ငွေရစေသည်)

၁၉၉၅ ခုနှစ်မှစတင်ပြီး အစိုးရီးဆောင်သော
စီမံကိန်းအဖြစ် ပျက်စီးနေသောဒါရေတော့များကို အစား
ထိုးပြန်စိုက်ပေးခဲ့တော့လည်းပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာ
မှာ ဂျပန်ဒီရေတော့ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်း
သည်။ ဒေသတွင်းရှိ ကျောင်းသူကျောင်းသားလေးများနှင့်
ပူးပေါင်းသည်။ အစိုးရီးဆောင်စိပတ်သက်သူအားလုံး
ကို ပါဝင်စေခြင်းဖြစ်သည်။

ထိနောက် မေးခန်းပျား မေးခိုင်းနဲ့ ဖြေခိုင်း ပါပြီ။

‘မီးသေးဖုတ်လို ဒီရေတော်ပြန်းတယ်လိုပြောခဲ့
ပါတယ် မီးသေးသံးမှလောက်ခဲာက်သုံးလုမ်းတောကရော’

‘လျှပ်စစ်ရက်စိတ္ထုပြင့်ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်တာ
နဲ့ စွမ်းအား ပြင့်မီးဖို့တွေပေးတာမျိုး၊ နောက်ပြီး (မျက်နှာ
အမ်းလျက်) အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေက မီးသွေးရတာလည်း
ရှိပါတယ်’

“အဲဒါမျိုးတွေကို ဒီဘက်က ဘယ်လိုများ တားဆို
အရေးယူပါသလဲ”

‘**ବ୍ୟାପକେତ୍ରରେ ଆବେଶୀଳନରୁକ୍ତିରେ ଦେଖାଯାଇଥିଲା**’

‘ဒေသခံတွေ လိုလိုလားလား ပူးပေါင်းပါဝင်စေတဲ့ အကြောင်းတော် ဘာတော်မလဲ’

‘လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းကတည်းက ငါး ပုဂ္ဂန်
ဖမ်းလိုပမိတော့ဘူး၊ ဒီရေတောတွေ ပျက်စီးလိုခိုတာ
သူတို့ကိုယ်တိုင်သိလာတယ်၊ ဒီအတိုင်းထားမလား- ဒီရေ
တောတွေ ဖြစ်ထွန်းလာအောင်လုပ်ပြီး ထိန်းသိမ်းသွား
မလားဆိုတာ ဒေသခံတွေအကြား နားလည်အောင် ရှင်းပြ
ပြီးမှ လုပ်ခဲ့တာပါ ।’

ထိန်ရာမှ ရင်္ခာင်းစိအဝန်းနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ထားရာသို့ ဆက်လက်ထွက်ခွာကြသည်။

ထိုသိသွားရင်း ကားလမ်းတစ်နေရာက ဆိုင်တစ်
ဆိုင်မှာ ထမင်းစားကြသည်။

မွန်းလွှဲပိုင်းမှာ ranong biosphere reserve coordination center သို့ ရောက်ကြသည်။ ဒီရေတော်ရိယာ နှဲတစ်ဆက်တည်းရှိသော ကုန်းမြေပေါ်မှာ ရုံးခန်း၊ နားနေ ခန်း၊ အစည်းအဝေးခန်း၊ ပြခန်းသုတေသနစခန်း စသည် ဖြင့် ၁၀ ဟက်တာကျယ်သည်။ ဒါအပြင် ၂၄ ဟက်တာ ရှိသည့် ဒီရေတော်သစ်ပျီးစုံဥယျာဉ်(arboretum) တည်ထောင်ထားသည်။ ဒီရေတော်လျှောက်လမ်းပျူးစိုင့် စသည်ဖြင့်ပါဝင်သည်။ ဒီရေတော်လျှောက်လမ်းကို ကွန်ကရိစ်ဖြင့် အစိုင်အမာတည်ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဧားရွှေ့ပိုင်းမှကြည့်လျှင် ကော့သောင်းပုလဲကျန်းအထိမြင်ရသည်။

ကာကွယ်ထားသော ဒီဝအနီးနယ်မြေကို အပိုင်း
များခဲ့ထားသည်။ core area, buffer zone, transition
area, human settlements, research station, monitor-
ing, education/training, tourism/recreation စားသွေး
ဖြစ်သည်။

လျောက်လမ်းတစ်လျောက်မှာ နားရို့ဖို့နေရာလေး
များလုပ်ထားသလို အပင်နှင့်မို့ဘိုကျက်စားသည့် အကောင်
လေးတွေကို ကျောက်ပြားပေါ်မှာ ဓာတ်ပုံများဖြင့်ပြသထား
သည်။ ယူနက်စကို အစီအစဉ်အောက်တွင် သုတေသန
လုပ်ငန်းကို ဂျပန်နိုင်ငံအပါအဝင်နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း
များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။
မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဒီရေတော်များ ကောင်းမွန်လျက် ရှိသေးရာ
ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းသင့်ကြောင်း သူတို့က အကြံပြုသွား
ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ဒီရေတော်များ အားလုံးကို ထိန်းသိမ်း
ရေးရေးယူများအားဖြစ်ဆောင်ရွက်နေပြီးဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

ထိန္ဒက ညာနေ မူးပြုမှုပင် ပြန့်ခဲ့ကြပေသည်။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါမသု ➤

နောက်တွေ့ပုံးမှအဆက်

အစွဲမှာပင်ပေါက်ရန် နှစ်လမှ သုံးလအထိ
စောင့်ရသည်။ ချယ်ရိပင်များသည် စိုက်ပျီးပါက အလွန်
အကြီးမြန်သော အပင်ပျီးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပေါက်
ရောက်နေသည့် ချယ်ရိပင်များမှာ အမြတ်မူးလန်းနေသည့်
အပင်မျီးဖြစ်သည်။

ଆର୍ଯ୍ୟପଥାଙ୍କୁ ହିନ୍ଦୁରାଃତ୍ୱରେ ଲାଗୁ ହେବାରୁମୁହଁ

ချယ်ရိပ်၏ အရွက်များသည် ရွက်ရှိုး ရွက်လွှဲ
ဖြစ်သည်။ အရွက်များမှာ သွယ်၍ ထိပ်ခွန်ပြီး ရွက်ရင်းမှာ
ကြက်ဗျာ ပုံသဏ္ဌာန် နိုးသည်။ အရွက်အနားများ၏ သေးငယ်ပြီး
ခွန်ထက်နေသည့် ခွေးသွားစိတ်များ ပါရှိသည်။ ချယ်ရိပ်
အခေါက်သည် မီးနီးဘို့ရောင်ဖြစ်ပြီး ပြောင်ချောနေသည်။
အဖတ်လိုက်ကွာကျနေသော ချယ်ရိပ်၏အခေါက်ဟောင်း
များသည် ပင်စည်းကပ်နေကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။
အပင်များမှာ အလတ်စားအပင်ကြီးမျိုးဖြစ်ပြီး ပြင်ဦးလွင်
ဒေသတွင် အမြင့်ပေ ၄၀ မှ ၅၀ အထိ ပေါက်ရောက်
ကြသည်။ အရွက်ဟောင်းများမှာ အစိမ်းရောင်မှာအပါရောင်
သို့ပြောင်းပြီးနောက် အောက်တိုဘာလမှ ဒီဇင်ဘာလအ
တွင် ရွက်ဟောင်းများ ကြွေကျသည်။ ရွက်နှုန်းသစ်များ
မှာ ရွက်ဟောင်းများ ကြွေကျ၍ မကုန်ပါ ထွက်ပေါ်လာ
သည်။

ပန်းများသည် အောက်တိုဘာလမှ နိုဝင်ဘာလ^၁
 အတွင်း ပွင့်ကြသည်။ ပန်းများသည် အရွက်မရှိတော့သည့်
 အခါန်မှ ပြောင်ရှင်းနေသောအကိုင်းများတွင် ဖူးပွင့်ကြ
 သည်။ အလွန်လှသော အပင်ဖြစ်သည်။ အသီးများမှာ
 နိုဝင်ဘာလမှ အဆုံးယန်း အသီးတစ်လုံးတွင် အစေ့
 တစ်စေ့သာပါရှိသော အသီးမျိုးဖြစ်သည်။ အသီးမှည့်
 များကိုလည်း ငြက်များက စားကြသည်။ အသီးမှည့်များကို
 ငြက်များစားသဖြင့် အစေ့များမှာ ငြက်နှင့်အတူ အဝေးသို့
 ရောက်ရှိသွားပြီး ပျိုးစေ့ပြန်ပွားခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်သည်။
 ချယ်ဝါပန်းများသည် အလွန်လှပသောပန်းဖြစ်သည့် အ^၂
 တွက် လူအများအလွန်နှစ်သက်ကြသည်။

ချယ်ရိသား၏အရောင်မှာ အနိရောင်ဖြစ်၍ အသင့်အတင့်မှာကျော်ပြီး အနှစ်မွေးသည်။ သစ်ခွဲသားများမှာ လည်း အလွန်လှပသည်။ လေဖြင့် ခြောက်သွေ့ပါက သစ်သား တစ်ကုပ္ပလသည် အလေးချိန် ၄၆ ပေါင်စီး သည်။ ချယ်ရိသားကို ပရိဘောကများ ပွတ်ထိုးရနိနှင့် လက်ကိုင်တုတ်များပြုလုပ်ရှု၍ အသုံးပြုကြသည်။

ବ୍ୟାକ୍ ପରିଚୟ

ပလောင်နှင့် မုဒ္ဓဘာသာ

တောင်ထိပွဲရွှေတည်ထားသော်လည်း ဘုန်း
တော်ကြီးကျောင်းများ၊ စေတိများကို တခမီးတနားတည်
ထားသည်ကို ပလောင်ရွှေများတွင်တွေ့ရသည်။ ဘာသာ
ရေးလည်း ကိုင်းရှိုင်းကြပြီး ကျေးရွှေပြသနာများဖြေရှင်း
ရပါက ဘုန်းတော်ကြီး စကားသည်အရေးပါသည်။ မည်
သည့်ခေတ်ကာလက တည်ခဲ့မှန်းမသိရသည့်ခေတိဟောင်း
များ၊ စေတိပျက်များကို ထိုဒေသအတွင်းတွေ့ရသည်။
တောင်တန်းဒေသတွင် လွှန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းများစွာ က
တည်းက ပုံစွဲဘာသာ ကိုးကွယ်သည့်လူမျိုးများဖြစ်ကြောင်း
သုံးသပ်ရသည်။ ကို့လိုနိခေတ်ကာလများတွင် အက်လိပ်
တို့က တောင်တန်းသာသနာပြုများစေလွှတ်၍ တောင်တန်း
ဒေသများတွင် ခရစ်ယန်ဘာသာကို သာသနာပြုခဲ့ကြ
သည်။ ထိုအထဲတွင် ပလောင်တောင်တန်းများ ပပါဝင်
ခဲ့ပေ။ ရှုမ်းပြည်နယ်အတွင်း လားဟူ အခါတို့ကိုပါ ခရစ်
ယန်သာသနာပြုနိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ပလောင်တောင်
တန်းကတော့ ထူးခြားချက်ဖြစ်သည်။ ပုံစွဲဘာသာနှင့် ယဉ်
ကျေးမှုအမြှစ်တွယ်နေခဲ့သည့်ဒေသဖြစ်သည်။

ပလောင်နှင့် လက်ဖက်

ဆက်လက်ဖော်ပိုပါမည် →

ချယ်ရှုပ်

ဦးဟျောင်း

အက်လီပ်အမည်

Cherry, Wild Himalayan Cherry, Bird Chrerry, Sour Cherry, Dwarf Cherry, Deciduous Cherry.

သိပ္ပါးအမည်

Prunus cerasoides D. Don Syn.

Prunus puddum Roxb.

မျိုးရင်း || Rosaceae

မျို့စုံ || Prunus

မျိုးစိတ် || *cerasoides* သည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ရင်းမျိုးစုံပါဝင်သော သစ်မျိုးများမှာ-

၁။ ဘုရားသီးသီးပင် Apricot, *Prunus armeniaca*.

၂။ ချယ်ရီသီးပင် Sweet Cherry, *Prunus avium*.

၃။ မက်မန်းသီးပင် Damson, *Prunus dulcis*.

၄။ ရှမ်းသီးသီးပင် Peach, *Prunus persica*.

သည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ပေါက်ရောက်သည့် နေရာဒေသများမှာ

ချယ်ရီပင်များ ပေါက်ရောက်သည့် နေရာဒေသများမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မြို့က်ဘက်နှင့် အလယ်ပိုင်းမှ Sikkim အထိနှင့် နိုင်ငံတို့၏ သဘာဝတိုင်းအလေ့ကျပေါက်ရောက်ကြသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံမြို့က်ပိုင်း တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် ခိုက်ပျိုးထားသည့် ချယ်ရီပင်များသည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အထက် အမြင့်ပေ ၃၀၀၀ မှ ၆၀၀၀ ကြားတွင် ပေါက်ရောက်ကြသည်။

အထူးသြားရှမ်းပြည့်နယ် တောင်ကြီးဒေသ၊ မွန်လေးတိုင်းပြင် ဦးလွင်ဒေသနှင့် မိုးကုတ်ဒေသတို့၏ ပေါက်ရောက်ကြသည်။ ရင်းအပင် သည် ရေးရေးရေးကောင်းပြီး ရေမဝပ်သည့်နေရာ၌ ပေါက်ရောက်ကြသည်။